

«ҚАЗАҚСТАН ТЕМІР ЖОЛЫ» ҰЛТТЫҚ КОМПАНИЯСЫ» АҚ

Тәуелсіз аудиторлар есебі

**2009 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін
жеке қаржылық есептілігі**

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ

2009 жылғы 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін
Жеке қаржылық есептілігі

Мазмұны

Беті

2009 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін жеке қаржылық есептілікті дайындау және бекіту жауапкершілігі жөніндегі басшылық мәлімдемесі	1
Тәуелсіз аудиторлар есебі	2-3
Жеке қаржылық есептілігі	
Қаржылық жағдай жөніндегі жеке есептілік.....	4-5
Толық кіріс жөніндегі жеке есептілік	6
Ақша қаражаттарының қозғалысы жөніндегі жеке есептілік	7-8
Үлес өзгерістері жөніндегі жеке есептілік.....	9
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер	10-76

2009 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА АЯҚТАЛҒАН ЖЫЛ ҮШІН ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ ЖӘНЕ БЕКІТУ ЖАУАПКЕРШІЛІГІ ЖӨНІНДЕГІ БАСШЫЛЫҚ МӘЛІМДЕМЕСІ

Басшылық 2009 жылғы 31 желтоқсанда «Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясының» АҚ (бұдан әрі – «Компания») қаржылық жай-күйін, сонымен бірге оның қызмет нәтижелерін, осы күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражаттарының қозғалысын және үлес өзгерістері Халықаралық қаржы есептілігінің стандарттарына («ХҚЕС») сәйкес барлық елеулі аспектілерде шынайы көрсетілетін жеке қаржылық есептілікті дайындауға жауапты.

Жеке қаржылық есептілікті дайындау барысында басшылық төмендегілер үшін жауапты:

- бухгалтерлік есептіліктің тиісті қағидаттарын айқындауға және олардың жүйелі қолданылуына;
- негізделген бағалаулар мен есептеулерді қолдануға;
- ХҚЕС талаптарын сақтауға немесе жеке қаржылық есептілікке берілген ескертулерде ХҚЕС-тан алшақтаған барлық маңызды ауытқуларды көрсетуге;
- ХҚЕС белгіленген талаптарына сәйкес қолданушылар үшін кейбір транзакциялар мен басқа да жағдайлардың жеке қаржылық жай-күйі мен қаржылық нәтижені аңғару жеткілікті болмаған жағдайда қосымша ашуларды ұсынуға; және де
- Компания өз қызметін келешекте де жалғастыра береді деген болжаммен жеке қаржылық есептілікті дайындауға, яғни, мұндай болжам заңға қайшы келмейтін жағдайларды есепке алмағанда.

Компания басшылығы мыналар үшін жауапкершілік атқарады:

- бүкіл Компанияда тиімді әрі сенімді ішкі бақылау жүйесін әзірлеу, ендіру және жұмыс істеуін қамтамасыз ету;
- кез-келген сәтте Компанияның қаржылық жағдай жөніндегі ақпаратты барынша дәрежедегі дәлдікпен дайындауға және жеке қаржылық есептілігінің ХҚЕС талаптарына сәйкес келуін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін бухгалтерлік есептілік жүйесін қолдау;
- бухгалтерлік есептілікті Қазақстан Республикасының бухгалтерлік стандарттары мен заңнамасына сәйкес жүргізу;
- Компанияның активтерінің сақталуын қамтамасыз ету үшін өз құзыреті шегінде шаралар қабылдау; және
- алаяқтық және де басқа да теріс пайдалану фактілерін анықтау және болдырмау.

2009 жылы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін бұл жеке қаржылық есептілікті «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ басқармасы 2010 жылы 31 наурызында бекітті.

Компания басқармасының атынан:

А.У. Мамин
Президент

К.К. Алпысбаев
Экономика және қаржы
бойынша вице-президент

Н. Х. Абилова
Бас бухгалтер

2010 жылы 31 наурыз

2010 жылы 31 наурыз

2010 жылы 31 наурыз

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРЛАР ЕСЕБІ

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ Директорлар Кеңесі мен Акционеріне:

Біз «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «Компания») 2009 жылы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдай жөніндегі жеке есептілікті және оған сәйкес сол күнге аяқталған жыл ішіндегі толық кіріс, ақша қаражаттарының қозғалысы және үлес өзгерістері жөніндегі жеке есептіліктерді, сондай-ақ қысқаша баяндалған есептілік саясатының негізгі қағидаттары және басқа да ескертулерді құраған қоса беріліп отырған жеке қаржылық есептілікке аудит өткіздік (бұдан әрі – «жеке қаржылық есептілік»).

Жеке қаржылық есептілікке басшылық жауапкершілігі

Компания басшылығы аталған жеке қаржылық есептілікті дайындауға және оның Халықаралық қаржы есеп стандарттарына сай болуына жауапты. Бұл жауапкершілікке жеке қаржылық есептілікке әсерін тигізетін алаяқтық немесе қателесу себепті елеулі бұрмалаушылықтарсыз жеке қаржылық есептілікті дайындауға және сенімді ұсынуға қатысты ішкі бақылау жүйесін әзірлеуді, енгізуді және қамтамасыз етуді; соған сәйкес есептілік саясаттарын таңдауды және қолдануды; сондай-ақ жағдайлармен негізделген бухгалтерлік болжамдарды қолдануды қамтиды.

Аудиторлар жауапкершілігі

Біздің жауапкершілігіміз осы жеке қаржылық есептілік жөніндегі өзіміз жүргізген аудит негізінде пікір білдіруден тұрады. «Түсіндірмемен пікір білдіру негізі» бөлімінде сипатталған мәселені есептілікке алмағанда, біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Бұл стандарттар аудиторлардың әдеп нормаларын міндетті түрде сақтауын, сондай-ақ жеке қаржылық есеп-қисапта елеулі бұрмалаушылықтар жоқтығына жеткілікті түрде сенімді болу мақсатымен аудитті жоспарлау және өткізуді талап етеді.

Аудитке жеке қаржылық есептілікке ескертулер мен сандық көрсеткіштерге қатысты аудиторлық айғақтар алу үшін қажет процедураларды өткізу кіреді. Тиесілі процедураларды таңдау, қаржылық теріс пайдалану және қателесу салдарынан жеке қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалануы қатерін бағалауды қосқанда, аудиторлардың кәсіби пайымдауларына негізделеді. Осындай тәуекелдерді бағалау аталған жағдайларда қолданылатын аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатымен қаржылық есептілік дайындауға және сенімділігіне ішкі бақылау жүйесін қарастыруды кіргізеді, бірақ ішкі Компанияның бақылау жүйесінің тиімділігі жөніндегі пікір айту мақсатында емес. Аудитке сондай-ақ қолданылған есептілік саясатының заңдылығы мен басшылық жасаған болжамдардың негізділігін, тұтастай жеке қаржылық есеп-қисап беру бағалауы кіреді.

Біз өзіміз алған аудиторлық айғақтар аталған жеке қаржылық есептілігі жөніндегі пікір білдіру үшін жеткілікті негіз болатынына сенімдіміз.

Түсіндірмемен пікір білдіру негізі

Біз 2007 жылдың 1 қаңтарына еншілес ұйымдарға инвестиция құнына қатысты жеткілікті аудиторлық дәлелдерді ала алмадық. Сондай-ақ, 4-ескертуінде сипатталған Компанияның есептілікке алу саясатына сәйкес еншілес ұйымдарға инвестициялардың артуы жарғы капиталына енгізілген үлес ретінде активтердің баланс құны бойынша көрсетілетін өзіндік құн әдісімен есептеледі. 7 және 16-ескертулерінде сипатталғандай 2009 және 2008 жылдары Компания баланстық құны 6,805,190 мың теңге көлемінде активтерді еншілес ұйымдардың жарғы капиталына салым ретінде салып, осы активтерді 876,537 мың теңге көлемінде қосымша бағалануы, біздің пікірімізше, өзіндік құн әдісіне сәйкес келмейді. Сондай-ақ, 7-ескертуінде сипатталғандай құнының потенциалды түсуін көрсететін индикаторлар бар бола тұра Компания инвестиция құнының төмендеуіне тест өткізбеуі, біздің пікірімізше, бұл ХҚЕС 36 «Активтердің құнсыздануы» талаптарына сай келмейді.

Ескертумен пікір

Біздің пікірімізше, «Түсіндірмемен пікір білдіру негізі» бөлімінде көрсетілгендей еншілес ұйымдарға инвестиция құнына көз жеткізе алғандағы қажетті болуы мүмкін түзетулерді есепке алмағанда, жеке қаржылық есептілік барлық елеулі аспектілер тарапынан алғанда 2009 жылы 31 желтоқсандағы Компанияның қаржылық жағдайын, сондай-ақ оның осы күні аяқталған жылдағы қызмет нәтижелерін және ақша қаражаттары қозғалысын Халықаралық қаржы есептілігінің стандарттарына сәйкестікпен шынайы көрсетеді.

Белгілі бір аспектіге назар аударатын бөлімдер

Біздің пікірімізге бұдан әрі ескертпелерді жасамай тұрып, біз келесі мәселелерге назар аударамыз:

- жеке қаржылық есептіліктің 3-ескертуінде, бұл жеке қаржылық есептілік бас компаниясының «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ қаржылық есептілігі болып табылатыны көрсетілген. Сонымен қатар Компания және оның еншілес ұйымдарының шоғырландырылған қаржылық есептілігін жасайды. Нағыз жеке қаржылық есептілік 2010 жылы 31 наурызында басшылық бекіткен шоғырландырылған қаржылық есептілігімен бірге қарастырылуы қажет.
- жеке қаржылық есептілігінің 32-ескертуінде Компанияның байланысты жақтарымен маңызды операциялары ашылған.

Deloitte, LLP

«Делойт» ЖШС
Қазақстан Республикасы бойынша аудит
жүргізуге құқығы бар лицензиясы №0000015,
түрі МФО - 2, Қазақстан Республикасы Қаржы
министрлігімен 2006 жылы 13 қыркүйекте
берілген

Tatyana Gutova
Татьяна Гугова

Тапсырыс бойынша серіктес
Білікті аудитор
Біліктілік куәлігі №0000314
23 желтоқсан 1996 жылы
Қазақстан Республикасы

Nurлан Бекенов

Нұрлан Бекенов
«Делойт» ЖШС
Бас директоры

2010 жылы 31 наурыз

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылғы 31 желтоқсанында
Қаржылық жағдай жөніндегі жеке есептілік
(қазақстандық мың теңгемен)

	Ескерту	2009 жыл 31 желтоқсан	2008 жыл 31 желтоқсан	2008 жыл 1 қаңтар
АКТИВТЕР				
Ұзақ мерзімді активтер				
Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар	5	549,208,306	517,899,658	475,533,350
Материалдық емес активтер	6	3,367,841	1,896,865	1,600,944
Еншілес ұйымдарға инвестициялар	7	205,747,787	189,752,240	188,715,153
Қауымдасқан ұйымдарға инвестициялар	8	520,204	520,204	520,204
Сатуға арналған қаржы активтер	9	297,982	297,982	297,982
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	10	5,447,185	10,096,722	10,466,170
Ұзақ мерзімді активтер жиынтығы		764,589,305	720,463,671	677,133,803
Қысқа мерзімді активтер				
Босалқылар	11	9,362,575	11,268,931	10,429,519
Сауда дебиторлық берешек	12	9,403,709	6,373,362	17,880,196
Басқа да қаржы активтер	13	8,129,072	14,483,736	61,134,901
Кірістік салығы бойынша алдын ала төлем		7,441,775	8,203,339	1,869,253
Басқа да қысқа мерзімді активтер	14	30,639,064	23,566,767	14,510,254
Ақша қаражаттары мен оның баламалары	15	27,682,961	41,211,159	19,316,632
Қысқа мерзімді активтер жиынтығы		92,659,156	105,107,294	125,140,755
Активтер жиынтығы		857,248,461	825,570,965	802,274,558
МЕНШІКТІ КАПИТАЛ ЖӘНЕ МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Меншікті капитал				
Жарғы капитал	16	486,220,457	484,642,457	484,642,457
Қосымша төленген капитал	16	20,254,432	21,589,270	21,486,783
Шетел валютасын қайта бағалау резерві		(113,145)	(264,925)	-
Бөлінбеген пайда		140,918,757	119,457,673	79,384,754
Меншікті капитал жиынтығы		647,280,501	625,424,475	585,513,994

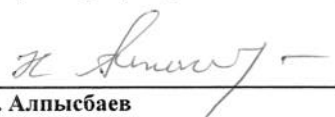
«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылғы 31 желтоқсанында
Қаржылық жағдай жөніндегі жеке есептілік (жалғасы)
(қазақстандық мың теңгемен)

	Ескерту	2009 жылы 31 желтоқсан	2008 жылы 31 желтоқсан	2008 жылы 1 қаңтар
Ұзақ мерзімді міндеттемелер				
Қарыздар	17	68,915,674	58,954,282	60,189,470
Қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттемелер	18	8,375,175	8,696,624	8,559,352
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелер	19	32,502,647	26,937,499	44,580,687
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	20	-	1,010,287	2,358,220
Ұзақ мерзімді міндеттемелер жиынтығы		109,793,496	95,598,692	115,687,729
Қысқа мерзімді міндеттемелер				
Ұзақ мерзімді қарыздардың қысқа мерзімді бөлігі	17	4,231,765	3,323,454	3,117,141
Қызметкерлерге сыйақы бойынша міндеттемелердің қысқа мерзімді бөлігі	18	472,820	481,929	473,157
Сауда төлемдер	21	56,239,031	62,461,595	63,746,957
Салықтар және бюджетке төленетін міндеттемелер	22	4,990,729	4,862,983	1,787,546
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	23	34,240,119	33,417,837	31,948,034
Қысқа мерзімді міндеттемелер жиынтығы		100,174,464	104,547,798	101,072,835
Міндеттемелер жиынтығы		209,967,960	200,146,490	216,760,564
Меншікті капитал және міндеттемелер жиынтығы				
		857,248,461	825,570,965	802,274,558

10-76 беттердегі ескертүлер осы жеке қаржылық есептілігінің ажырамас бөлігі болып табылады. Жеке қаржылық есептілігі бойынша тәуелсіз аудиторлардың есебі 2-3 беттерде көрсетілген.

А.У. Мамин
Президент

К.К. Алпысбаев
Экономика және қаржы бойынша
вице-президент

Н. Х. Абилова
Бас бухгалтер

2010 жылы 31 наурыз

2010 жылы 31 наурыз

2010 жылы 31 наурыз

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылғы 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін
Толық кіріс жөніндегі жеке есептілік
(қазақстандық мың теңгемен)

	Ескерту	2009 жыл	2008 жыл
Өткізуден түскен табыс	24	418,321,247	426,195,170
Өткізудің өзіндік құны	25	(344,420,319)	(349,508,435)
Жалпы пайда		73,900,928	76,686,735
Жалпы және әкімшілік шығыстары	26	(35,551,728)	(48,559,510)
Операциялық қызметтен түскен табыс		38,349,200	28,127,225
Қаржылық кіріс	27	2,182,963	6,135,121
Қаржылық шығыс	28	(4,914,665)	(4,302,314)
Валюталық бағам өзгерісінен түскен залал		(9,699,939)	(1,183,710)
Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар және басқа да негізгі қорлардың (құнсыздануы)/құнсыздануды қалпына келтіру	5, 10	(488,267)	149,005
Басқа пайда мен залал	29	5,793,137	(131,896)
Салық шегерілмеген пайда		31,222,429	28,793,431
Кірістік салығы бойынша (шығыстар)/пайда	19	(7,626,090)	12,744,511
Жыл ішіндегі пайда		23,596,339	41,537,942
Басқа толық кіріс:			
Шетел кәсіпорындардың есептерін қайта есептеуде шығатын пайда/(шығыс)		151,780	(264,925)
Актуарлы пайда	18	753,011	213,960
Жыл ішіндегі басқа толық кіріс/(шығыс)		904,791	(50,965)
Жыл ішіндегі толық кіріс		24,501,130	41,486,977

10-76 беттердегі ескертулер осы жеке қаржылық есептілігінің ажырамас бөлігі болып табылады. Жеке қаржылық есептілігі бойынша тәуелсіз аудиторлардың есебі 2-3 беттерде көрсетілген.

А.У. Мамин
Президент

К.К. Алпысбаев
Экономика және қаржы
бойынша вице-президент

Н.Х. Абилова
Бас бухгалтер

2010 жылы 31 наурыз

2010 жылы 31 наурыз

2010 жылы 31 наурыз

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылғы 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін
Ақша қаражаттарының қозғалысы жөніндегі жеке есептілік
(қазақстандық мың теңгемен)

	Ескерту	2009 жыл	2008 жыл
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражаттарының қозғалысы:			
Салық шегерілмеген пайда		31,222,429	28,793,431
Мыналарды түзету:			
Тозу және амортизацияға	5, 6	26,372,090	22,918,725
Қаржылық шығысын	28	4,914,665	4,302,314
Есептелген айыппұлдарын		-	1,808,000
Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар және басқа да негізгі қорлардың құнсыздануынан түскен шығысын/(шығысты қалпына келтіруін)	5, 10	488,267	(149,005)
Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар және басқа да негізгі қорлардың шығуынан түскен шығыстарын		51,825	1,341,508
Қаржылық кірісін	27	(2,182,963)	(6,135,121)
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша шығыстарын	18	872,758	818,984
Өтімсіз және ескірген босалқылардың резервін қалпына келтіруін	11	(30,446)	(791,038)
Күмәнді талаптар бойынша қорды (қалпына келтіруін)/есептеуін	10, 12, 14	(575,108)	13,641,450
Пайдаланылмаған демалыс қорларын есептеуін	23	152,307	808,057
Материалдарды қайта пайдаланудан түскен кірісі	29	(2,355,911)	-
Шетел валютасының бағамының теріс өзгеруін жүзеге аспағанын		9,699,939	1,183,710
Айналым үлес өзгерістеріне дейінгі операциялық пайда			
Сауда дебиторлық берешектің ұлғаюы		68,629,852	68,541,015
Босалқылардың ұлғаюы		(4,134,175)	(4,998,717)
Басқа да қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді активтердің ұлғаюы (оның ішінде ҚҚС қайтарудың ұлғаюы)		(1,550,518)	(7,835,122)
Сауда төлемдердің (азаюы)/ұлғаюы		(7,071,863)	(17,599,558)
Төлеуге жататын басқа да салықтардың (азаюы)/ұлғаюы		(6,738,742)	6,458,973
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелердің ұлғаюы		(592,740)	1,267,437
Қызмет көрсеткен кезең аяқталғаннан кейінгі қызметкерлердің сыйақысы бойынша міндеттемелердің азаюы		2,529,053	1,146,777
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелердің азаюы		(450,305)	(458,980)
		(1,010,287)	(1,347,933)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражаттары			
Төленген пайыздар		49,610,275	45,173,892
Төленген кірістік салығы		(4,285,068)	(4,082,189)
		(680,903)	(3,767,644)
Операциялық қызметтен түскен ақша қаражаттарының таза әкелінуі			
		44,644,304	37,324,059

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылғы 31 желтоқсанында аяқталған жыл үшін
Ақша қаражаттарының қозғалысы жөніндегі жеке есептілік (жалғасы)
(қазақстандық мың теңгемен)

	Ескерту	2009 жыл	2008 жыл
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражаттарының қозғалысы:			
Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтарды сатып алу		(56,957,122)	(61,152,676)
Материалдық емес активтерді сатып алу		(922)	(145,093)
Тұрғын үй қорын сатудан түскен түсімдер		532,022	-
Тұрғын үй қорының құрылысы		(1,150,031)	-
Еншілес және қауымдасқан ұйымдарға инвестицияларды сатып алу	7, 8	(8,355,909)	(448,097)
Қысқа мерзімді инвестициялар бойынша алынған сыйақы		2,271,269	6,583,912
Қысқа мерзімді инвестицияларды сатып алу		7,892,336	45,046,440
Инвестициялық қызметтен түскен ақша қаражаттарының таза әкетілуі		(55,768,357)	(10,115,514)
Қаржылық қызметтен түскен ақша қаражаттарының қозғалысы:			
Жарғы капиталына салынатын жарна	16	1,578,000	-
Қарыздарды өтеу		(3,678,000)	(2,801,112)
Төленген дивидендтер	16	(2,888,266)	(2,555,520)
Қаржылық қызметтен түскен ақша қаражаттарының таза әкетілуі		(4,988,266)	(5,356,632)
Ақша қаражаттары мен оның баламаларының таза (азаюы)/ұлғаюы			
Жыл басындағы ақша қаражаттары мен оның баламалары	15	(16,112,319)	21,851,913
Шетел валютасының бағамдары өзгеруінің ақша қаражаттарына ықпалы және оның баламалары		41,211,159	19,316,632
		2,584,121	42,614
Жыл аяғындағы ақша қаражаттары мен оның баламалары	15	27,682,961	41,211,159

2009 жылы ақша қаражаттары мен оның баламаларына кіретін банктердегі қысқа мерзімді депозиттердің сыйақылары бойынша ақша қаражаттарының түсімі 1,816,656 мың теңгені құрады (2008 жылы: 1,597,408 мың теңге).

2009 жылы Компания еншілес ұйымдардың жарғы капиталын 9,217,638 мың теңге (2008 жылы: 588,990 мың теңге) (7-ескерту) сомасындағы ақшалай емес активтермен толтырды.

10-76 беттердегі ескертулер осы жеке қаржылық есептілігінің ажырамас бөлігі болып табылады. Жеке қаржылық есептілігі бойынша тәуелсіз аудиторлардың есебі 2-3 беттерде көрсетілген.

А.У. Мамин
Президент

К.К. Алпысбаев
Экономика және қаржы
бойынша вице-президент

Н.Х. Абилова
Бас бухгалтер

2010 жылы 31 наурыз

2010 жылы 31 наурыз

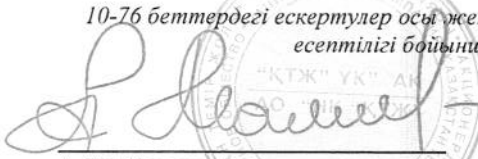
2010 жылы 31 наурыз

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

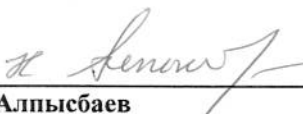
2009 жылғы 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Үлес өзгерістері жөніндегі жеке есептілік
(қазақстандық мың теңгемен)

	Жарғы капиталы	Төленбеген капитал	Қосымша төленген капитал	Шетел валютасын қайта бағалау резерві	Бөлінбеген пайда	Меншікті капитал жиынтығы
2008 жылғы 1 қаңтар	502,040,458	(17,398,001)	21,486,783	-	79,384,754	585,513,994
Жыл ішіндегі пайда	-	-	-	-	41,537,942	41,537,942
Жыл ішіндегі басқа толық (шығыс)/кіріс	-	-	-	(264,925)	213,960	(50,965)
Жыл ішіндегі толық кіріс	-	-	-	(264,925)	41,751,902	41,486,977
Жарғы капиталына салынған жарналар (16-ескерту)	-	-	102,487	-	-	102,487
Еншілес ұйымдардың меншікті капиталына салынған жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдыктарының қосымша бағалануы (16-ескерту)	-	-	-	-	876,537	876,537
Дивидендтерді төлеу (16-ескерту)	-	-	-	-	(2,555,520)	(2,555,520)
2008 жылғы 31 желтоқсан	502,040,458	(17,398,001)	21,589,270	(264,925)	119,457,673	625,424,475
Жыл ішіндегі пайда	-	-	-	-	23,596,339	23,596,339
Жыл ішіндегі басқа толық кіріс	-	-	-	151,780	753,011	904,791
Жыл ішіндегі толық кіріс	-	-	-	151,780	24,349,350	24,501,130
Жарғы капиталына салынған жарналар (16-ескерту)	-	1,578,000	6,462	-	-	1,584,462
Дивидендтерді төлеу (16-ескерту)	-	-	-	-	(2,888,266)	(2,888,266)
Салық әсерін шегеріп тастағандағы қауымдасқан ұйымдарға инвестициялардың құнсыздану әсері (8-ескерту)	-	-	(1,341,300)	-	-	(1,341,300)
2009 жылғы 31 желтоқсан	502,040,458	(15,820,001)	20,254,432	(113,145)	140,918,757	647,280,501

10-76 беттердегі ескертулер осы жеке қаржылық есептілігінің ажырамас бөлігі болып табылады. Жеке қаржылық есептілігі бойынша тәуелсіз аудиторлардың есебі 2-3 беттерде көрсетілген.

А.У. Мамин
Президент

К.К. Алпысбаев
Экономика және қаржы бойынша вице-президент

Н.Х. Абилова
Бас бухгалтер

2010 жылы 31 наурыз

2010 жылы 31 наурыз

2010 жылы 31 наурыз

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылғы 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ Қазақстанда Қазақстан Республикасы Үкіметінің (бұдан әрі – «Компания») 2002 жылы 15 наурызда №310 Қаулысына сәйкес (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2002 жылы 15 наурызда №313, 2002 жылы 27 сәуірде №479, 2002 жылы 25 қыркүйекте №1051, 2002 жылы 28 желтоқсанда №1404, 2004 жылы 25 желтоқсанда №1389 Қаулыларына енгізілген өзгерістерімен) құрылған болатын. Компания 2002 жылы 15 мамырда тіркелген болатын. Меншікті капитал мен таза активтер 2002 жылдың 1 маусымында енгізіліп, сәйкесінше Компанияның операциялық қызметі осы күннен басталады (бұдан әрі – «Қызметінің басталған күні»). Жарғы капиталы 2002 жылы 1 маусымда мемлекетке тиісті кейбір ұйымдардың міндеттемелері мен активтерін беру арқылы салынған болатын. Компанияны құру мақсаты темір жол саласындағы барлық мемлекеттік активтерді бір топқа біріктіру болып табылады.

«Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ (Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникация министрлігі – 2006 жылдың 8 маусымына дейін; «Самұрық» мемлекеттік активтерін басқару бойынша Қазақстандық холдинг» АҚ – 2008 жылдың 17 қазанына дейін) мемлекет тарапынан Компанияның жалғыз акционері (бұдан әрі – «Акционер») болып табылады.

Компания Қазақстан Республикасында темір жол инфрақұрылымын қолдауды қамтамасыз ету мен жүк тасымалдау бойынша қызметтерді көрсету арқылы темір жол мемлекеттік жүйесінің пайдаланылуын жүзеге асырады.

Компанияның тіркелген кеңсесінің мекен-жайы: 010000, Қазақстан Республикасы, Астана қ., Жеңіс даңғ., 98 (44).

Компаниядағы жұмысшылардың орташа тізімдік саны 2009, 2008 және 2007 жылдары 81,190, 81,328 және сәйкесінше, 79,243 адамды құрады.

Жеке қаржылық есептілік 2010 жылдың 31 наурызында Компанияның Президенті, Экономика және қаржы бойынша вице-президенті, және бас бухгалтер шығаруға бекітті.

2. АҒЫМДАҒЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖАҒДАЙ

Операциялық орта

Компанияның негізгі экономикалық қызметі Қазақстан Республикасында жүзеге асырылады. Соңғы жылдардағы жалпы экономикалық хал-ахуалдың жақсарғандығына қарамастан Қазақстан Республикасы мемлекет тарапынан үздіксіз құрылымдық реформалар мен жоғары деңгейде салыстырмалы құнсыздану, валютаның салыстырмалы түрдегі тұрақтылығы, валюталық бақылауды қамтитын өтпелі экономиканың белгілі бір сипаттамаларын көрсетуін жалғастырып отыр.

Нәтижесінде Қазақстан Республикасында бизнеске ықпал ететін заңдар мен ережелер жылдам өзгеріске түседі. Қазақстан Республикасының салық, валюталық және кеден заңнамалары түрлі талқылауларға түскен. Қазақстан Республикасының болашақта экономикалық дамуы Үкімет өткізетін экономикалық, салықтық, бюджеттік және валюталық реформалардың, сонымен бірге заң, нормативті-құқықтық және саяси салалардағы өзгерістердің тиімділігіне біршама деңгейде байланысты болады.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Жалғасқан әлемдік өтімділік дағдарысы

Әлемдік және қазақстандық қаржы нарықтары 2007 жылдың күзінде әлемдік қаржы дағдарысы басталғаннан бері өзінің айтарлықтай құбылмалықпен және шектелген өтімділігімен сипатталып отыр. 2008 жылдың тамыз айында жағдай қиындай түсті. Мұндай оқиғаларға ықпал еткен қаржы нарықтарының тұрақтылығы мен төлем алушының қабілеттілігі бойынша жалпы халықтың дағдарысы болып табылады. Көптеген кредиторлар мен инвестициялық инвесторлар қаржыландыру көлемін қысқартты, осы арқылы әлемдік қаржы жүйесінің өтімділігін біршама деңгейге төмендетті.

2009 жылы Қазақстан Республикасының Үкіметі, Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі мен Қазақстан Республикасы Қаржы нарығы мен қаржы ұйымдарын реттеу және бақылау Агенттігі қаржы секторын тұрақтандыруға, жылжымайтын мүлік нарығындағы мәселелерді шешуге, шағын және орта бизнесті қолдауға, агроөнеркәсіп кешенін дамытуға және ірі индустриялық жобаларды іске асыруға бағытталған, сонымен бірге халықтың әлеуметтік ортасын қолдау мен жұмыспен қамтамасыз етуге бағытталған дағдарысқа қарсы іс-шаралар кешенін жүзеге асырды. Қазақстан Республикасында қабылданған іс-шараларға қарамастан Үкіметтен қосымша дағдарысқа қарсы іс-шараларды талап ететін әрі қарай экономикалық құлдырау болуы мүмкін. Мұнай мен газ бағасының төмендеуі немесе несиелік шарттардың нашарлауын қоса алғанда әлемдік қаржы жүйесінің жүйелік қауіптерімен байланысты теріс өзгерістер Компанияның қызмет нәтижелеріне, оның қаржылық жағдайына және әрі қарай дамуына әсер етуі мүмкін. Компания басшылығы қазіргі жағдайларда бизнестің тұрақты дамуын қамтамасыз етуге барлық қажетті іс-шараларды қабылдап отырмыз деп санайды.

Тарифтік саясаты

Тасымалдаушы бола отырып Компания темір жол көлігімен жүк тасымалдау қызметтерін көрсетеді.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасында темір жол көлігімен жүк тасымалдауға тарифтер мына қатынау түрлеріне байланысты дифференцияланады: республикалық (облысаралық), халықаралық экспортты-импорттық (тасымалдау және шығару), және халықаралық транзитті.

Республикалық (облысаралық) және халықаралық (экспортты-импортты) жүк тасымалдау тарифтері

Республикадағы тасымалдау тарифтері Қазақстан территориясындағы станциялар арасында жүк тасымалдауда қолданылады. Халықаралық экспортты-импорттық тасымалдау тарифтері Қазақстаннан тыс жүк тасымалдауда – экспортты тасымалдауда, басқа мемлекеттерден жүкті тасымалдауда және осы мемлекеттерге жүк тасымалын шығару – импортты тасымалдауда қолданылады.

Тарифтер теңгемен есептелінеді.

Қазақстан Республикасының 1998 жылы 9 шілде «Табиғи монополиялар мен реттелетін нарық жөніндегі» Заңына сәйкес (2008 жылы 29 желтоқсандағы өзгерістерімен және толықтыруларымен) республикалық (облысаралық) және халықаралық (экспортты-импортты) байланыстардағы магистральды темір жол желісінің қызметтері Компанияның монополиялық қызметі ретінде қарастырылып, Қазақстан Республикасының Табиғи монополияларды реттеу Агенттігімен (бұдан әрі – «Агенттік») реттеліп отырады.

Республикалық (облысаралық) және халықаралық (экспортты-импортты) байланыстардағы магистральды темір жол желісінің қызметтеріне тарифтердің есептелу тәртібі Агенттіктің 2004 жылы 25 мамыр №242-ОД, 2008 жылы 21 ақпан №72-ОД Бұйрықтарымен бекітілген.

Магистральды темір жол желісінің қызметтеріне тарифтерді және тарифтік сметаларды бекіту тәртібі Агенттіктің 2003 жылы 19 мамырда №82-ОД бұйрығымен бекітілген табиғи монополиялар субъектілерінің реттелетін қызметтеріне (босалқыларына, жұмыстарына) тарифтерді (бағаны, мөлшерлеме алымдарын) және тарифтік сметаларды бекіту Ережесімен реттелген.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Компанияның 2004 жылы 8 шілдедегі №255-Ц, 256-Ц және 2004 жылы 31 тамыздағы №440-Ц бұйрықтарымен уақытша Прейскуранттар бекітілген болатын:

- «Темір жол көлігімен жүк тасымалдауда локомотив тарту күшін пайдалану мөлшерлемелері»;
- «Темір жол көлігімен жүк тасымалдауда коммерциялық және жүк қызметтерінің тарифтері»;
- «Темір жол көлігімен жүк тасымалдауда жүк вагондары мен контейнерлерін пайдалану мөлшерлемелері»;
- «Жүк тасымалдаумен байланысты қосымша операцияларға алынатын алымдар мен айыппұлдар, жүк вагондары мен контейнерлерін пайдалану төлемі».

Берілген прейскуранттар 2004 жылдың 20 шілдесінде күшіне енді. Нәтижесінде жүкті Компанияның контейнерлері мен мүлік вагондарында жүк тасымалдауға төленетін төлем мына төрт қосындының сомасы ретінде есептеледі: магистральды темір жол желісінің қызметтер тарифі, локомотив тарту күшін пайдалану мөлшерлемесі, жүк вагондары мен контейнерлерін пайдалану мөлшерлемесі және жүк қызметтері мен коммерциялық жұмыстар тарифтері. Сатып алушылардың жеке меншік (жалға алынған) вагондары мен контейнерлерінде жүк тасымалдауға алынатын төлем үш қосындының сомасы ретінде есептеледі: магистральды темір жол желісінің қызметтеріне тарифтер, локомотив тарту күшін пайдалануға мөлшерлеме мен жүк қызметтері мен коммерциялық жұмыстардың тарифтері.

Қазақстан Республикасының 2001 жылы 19 қаңтар «Бәсекелестік жөніндегі» Заңына сәйкес (2008 жылы 30 желтоқсандағы өзгерістері мен толықтыруларымен) және Қазақстан Республикасы Сауда және индустрия министрлігінің Бәсекелестікті қорғау Комитетінің 2005 жылы 16 маусым №73-ОД Бұйрығының негізінде Компания белгілі бір босалқы нарығында басты (монополия) орын алатын нарық субъектілерінің Мемлекеттік реестріне қосылды: темір жол көлігімен жүк тасымалдау қызметтері.

Қазақстан Республикасы Президентінің 2007 жылы 19 маусымдағы №346 «Қазақстан Республикасының мемлекеттік басқару жүйесін әрі қарай жетілдіру жөніндегі» Жарлығымен Қазақстан Республикасы Бәсекелестікті қорғау Комитетінің қызметі – темір жол көлігі саласындағы босалқы нарығында басты (монополия) орынды алатын нарық субъектілерінің босалқыларын (жұмыстарын, қызметтерін) реттеу бөлігі Агенттілікке берілді.

Осылайша, Агенттік табиғи монополия субъектісі ретінде магистральды темір жол желісінің қызметтері бойынша Компанияның қызметтерін мемлекеттік реттеуді жүзеге асырады, сонымен бірге темір жол көлігі саласындағы босалқы нарығында басты (монополия) орын алатын нарық субъектісі ретінде жүк тасымалдау бойынша қызметтерді мемлекеттік басқаруды жүзеге асырады.

Халықаралық транзитті жүк тасымалдау тарифтері

Халықаралық қатынау транзитінде Қазақстан Республикасының темір жолымен жүк тасымалдағанда Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы мемлекеттері – тарифтік келісім қатысушыларының жыл сайынғы Тарифтік конференциясында қабылданатын фрахт жылына халықаралық қатынауда жүк тасымалдауға Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы қатысушы мемлекеттерінің Тарифтік темір жол саясатының мөлшерлемелері (бұдан әрі – «Тарифтік саясат») колданылады.

Фрахт жылына Тарифтік саясат мөлшерлемелері «Темір жол ынтымақтастық ұйымдары» («ТЖҰ») негізінде Қазақстан Республикасының темір жолдары қатысушысы болып табылатын Біртұтас транзиттік тариф («БТТ») пен Халықаралық транзиттік тариф («ХТТ») халықаралық транзиттік тарифтерінің дерек қоры негізінде құрылған.

Халықаралық қатынауда жүк тасымалдауға Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығының тарифтік саясаты 1993 жылғы 17 ақпандағы Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығының мемлекеттер-қатысушылардың темір жол әкімшіліктерінің (темір жол) Тарифтік келісіміне, 1996 жылғы 18 қазандағы ТМД мемлекеттері – қатысушыларының темір жол көлігіндегі Тұжырымдамасына сай жүзеге асады.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Қайта құрылу бағдарламасы

Қазақстан Республикасының темір жол саласына реформа жасау 1997 жылдан бастап өткізіліп келеді. Бұл жылдар аралығында Қазақстан Республикасының Үкіметі темір жол көлігі жүйесінің мемлекет пен қоғам үшін оңтайлы деңгейге жетуіне бағытталған екі қайта құру бағдарламасы қабылданды.

Қайта құру нәтижесінде төмендегідей өткізілген болатын:

- Компанияның құрамынан бағдарлы емес шаруашылық қызметі мен әлеуметтік-тұрмыстық активтер бөлініп шықты;
- жөндеу қызметтері саласында жұмыс істейтін Компанияның еншілес ұйымдары бәсекелес секторға берілді;
- жолаушылар тасымалы жүк тасымалдаудан бөлініп шықты;
- темір жол көлігі табиғи монополия саласы – магистральды желі ұсынатын қызметтер заңды түрде анықталды;
- жолаушылар тасымалына мемлекеттік жәрдем көмегін беру механизмі енгізілді;
- жүк вагондарының операторлары нарығы құрылды;
- концессиялық негізде инфрақұрылымдық нысандардың құрылысы мен олардың қаржыландыру механизмі енгізілді.

Қазіргі уақытта темір жол жұмысының тиімділігін арттыру, негізгі құралдарды жаңарту мен ұсынылып отырған қызметтердің сапасын арттыру мақсатында 2020 жылға дейін Қазақстан Республикасының темір жол көлігін дамыту Бағдарламасының жобасы әзірленді. Бағдарламаның мақсаттарына жету мақсатында Компания мынадай негізгі міндеттердің орындалуын жоспарлап отыр:

- мемлекет пен қоғам үшін темір жол көлігінің оңтайлы жұмыс істеу жүйесін құру, атап айтқанда:
- өзінің жылжымалы құрамы бар тасымалдаушы бәсекелес нарығын құру;
- тең құқылы қатынауды ашу;
- заңды күші бар экономикалық модельді өзгерту;
- саланың мақсатты моделіне сай Компания мен оның еншілес ұйымдарының ұжымдық құрылымдарын қайта құрумен тасымалдау қызметі мен магистральды желі қызметтерін ұйымдастырушылық деңгейде бөлу;
- сала өндірісіндегі құрал-жабдықтарды жаңарту және оның модернизациясы.

Бағдарлама негізінде 1,500 локомотив, 76 мыңнан астам жүк вагондары, 1,700 жолаушылар вагондары сатып алынатын болады, сонымен қатар 10 мың километрден астам жол жаңартылып және модернизацияланып, құрылыс ғимараттарының нысандары қайта салынып, жолдарды сақтау құралдары, алдын ала тексеру құралдары, орталықтандырылған диспетчерлік құралдары мен электрмен қамтамасыз ету нысандары қайта салынатын болады. Инвестицияның жалпы сомасы 4 трлн. теңгеден астам қаражаттарды құрайды.

Сонымен бірге, Бағдарлама темір жол көлігінің жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтарына салынатын масштабты инвестиция сұранысы базасының негізінде отандық темір жолдық машина жасау саласын құруды қарастырады.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

3. ЖЕКЕ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУДЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАТТАРЫ

Компанияның жеке қаржылық есептілігі Халықаралық қаржы есептілігінің стандарттарына (бұдан әрі мәтін бойынша – «ХҚЕС») сәйкес дайындалған.

Берілген жеке қаржылық есептілігі «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ компаниясының қаржылық есептілігі болып табылады. Еншілес ұйымдар осы жеке қаржылық есептілігіне шоғырландырылған емес. Еншілес ұйымдар және қауымдасқан ұйымдарға инвестициялар өзіндік құны бойынша есепке алынды. Бұл жеке қаржылық есептілік Компания басшылығы шығаруға 2010 жылы 31 наурызында бекіткен шоғырландырылған қаржылық есептілігімен бірге қарастырылуы қажет.

ХҚЕС сәйкес дайындалған «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ шоғырландырылған қаржылық есептілігі Қазақстан Республикасының күші бар заңнамасына сай Компанияның ашық қолдануы үшін ұсынылған болатын. Шоғырландырылған қаржылық есептілігін Компанияның басқармасында қарауға болады, ол мына мекен-жай бойынша орналасқан: 010000, Қазақстан Республикасы, Жеңіс даңғ., 98 (44).

Жеке қаржылық есептілігі кейбір қаржы құрал-саймандарды есепке алмағанда, бастапқы құны негізінде дайындалған болатын.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ҚАҒИДАТТАРЫ

Жаңа және қайта қаралған Стандарттарды қабылдау

Ағымдағы кезеңде күшіне енген Стандарттар мен Түсіндірулер:

Келесі жаңа және қайта қарастырылған Стандарттар мен Түсіндірулер ағымдағы кезеңде қабылданып, осы қаржылық есептілікті ұсыну мен ашып көрсету маңызды ықпал еткен жоқ:

- ХҚЕС 1 (2007 жылы қайта қаралған) «Қаржы есептілігін ұсыну» – ХҚЕС 1 (2007) терминологияға өзгерістер енгізді (қаржылық есептіліктегі атауларындағы өзгерістерді қоса алғанда) және қаржылық есептілігінің мазмұны мен форматына өзгерістер енгізді;
- ХҚЕС 7 «Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету» түзетулер, қаржы құралдарының ақпаратты ашып көрсетуінің жетілдіруі – ХҚЕС 7 түзетулер әділ құны мен өтімділік қаупін дұрыс бағалауға қатысты қажет ашып көрсетулерді кеңейтеді.

Келесі жаңа және қайта қарастырылған Стандарттар мен Түсіндірулер осы қаржылық есептілікте қабылданған болатын. Оларды қолдану қаржылық есептілікте көрсетілген сомаларға маңызды ықпал еткен жоқ, бірақ болашақтағы келісімдер мен шарттарды есептілікке алуға ықпал етуі мүмкін.

- ХҚЕС 8 «Операциялық бөлімдер»;
- ХҚЕС 1 «Халықаралық қаржы есептілігінің стандарттарын бастапқы қолдану» мен ХҚЕС 27 «Шоғырландырылған және жеке қаржы есептілігі» түзетулер – еншілес ұйымдарға, жалпы бақылаудағы және қауымдасқан ұйымдарға инвестициялар құны;
- ХҚЕС 2 «Акция негізіндегі төлемдер – Қызметкерлердің үлестік құралдар негізінде табыс алуға құқық беру және олардың құқықтарын шектеу шарттары»;
- ХҚЕС 23 (2007 жылы қайта қаралған) «Қарыздар бойынша шығындар»;
- ХҚЕС 32 «Қаржы құралдары: ақпаратты ұсыну» және ХҚЕС 1 «Қаржы есептілігін ұсыну – жою сәтінде пайда болатын міндеттемелер мен мерзімінен бұрын өтеу құқықтары бар құралдар» түзетулер;
- ХҚЕС 39 «Қаржы құралдары: тану және бағалау» мен ХҚЕС 7 «Қаржы құралдары: қаржы құралдарының жіктелуінің өзгеруіне қатысты ақпаратты ашып көрсету»;
- ХҚЕС 39 «Қаржы құралдары: тану және бағалау – рұқсат етілген хеджирлеу баптары»;
- Қондырылған туынды құралдар (ХҚЕСТК Түсіндірме 9 және ХҚЕС 39 түзетулер);

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

- ХҚЕСТК Түсіндірме 13 «Тұтынушы тұрақтылығы бойынша бағдарламалар»;
- ХҚЕСТК Түсіндірме 15 «Жылжымайтын мүліктерінің жөнінде келісімдер»;
- ХҚЕСТК Түсіндірме 16 «Шетелдік операцияларға құйылатын таза инвестицияның хеджирленуі».

ХҚЕС (2008 жылы) анықтамалары – күшіне енген Халықаралық қаржы есептілік стандартын жалпы жетілдіруіне бағытталған жыл сайынғы бастамалар негізінде 2008 жылдың мамыр айында ХҚЕС бойынша Кеңес күшіне енген 20 стандартқа түзетулері жарық көрді. Бұл түзетулер қаржылық есептілікті ұсынуға байланысты кейбір түсініктер мен мәселелерге, тану және бағалау мәселелеріне қатысты. Анықтамалар Компанияның есеп саясатының кейбір бөлшектерін өзгертуге әкеп соқты – олардың кейбіреулері тек терминологияға қатысты өзгерістерді білдірсе, басқалары есептіліктің соммаларына маңызды әсерін тигізбейді. Бұл түзетулердің көбі 2010 жылдың 1 қаңтарынан бастап күшіне енді.

Жарық көрген, бірақ әлі қабылданбаған Стандарттар мен Түсініктемелер:

Осы қаржылық есептілікті бекіту күніне мынадай Түсініктемелер мен Стандарттар жарығын көрді, алайда әлі күшіне енген жоқ:

- ХҚЕС 1 (2008 жылы қайта қаралған) «Халықаралық қаржы есептілігінің стандарттарын бастапқы қабылдау» (2009 жылдың 1 шілдесінен басталатын есепке алу кезеңдері үшін қолданылады);
- ХҚЕС 1 «Халықаралық қаржы есептілігінің стандарттарын бастапқы қабылдау» түзетулер, жалға беру мазмұнында болатын келісімдер мен мұнай және газ активтері бойынша алғаш қабылдау үшін ерекше жағдайлар (2010 жылдың 1 қаңтарынан басталатын есепке алу кезеңдері үшін қолданылады);
- ХҚЕС 2 «Акциялар негізіндегі төлемдер» түзетулер, акция негізінде топтық операцияларға қатысты ақшалай төлемдер (2010 жылдың 1 қаңтарынан басталатын есепке алу кезеңдері үшін қолданылады);
- ХҚЕС 3 (2008 жылы қайта қаралған) «Бизнес бірлестіктері» (2009 жылдың 1 шілдесінен басталатын есепке алу кезеңдері үшін қолданылады);
- ХҚЕС 5 «Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер және тоқтатылған қызмет» түзетулер: «Сатуға арналған ұзақ мерзімді активтер, және тоқтатылған операциялар» (2010 жылдың 1 қаңтарынан басталатын есепке алу кезеңдері үшін қолданылады);
- ХҚЕС 9 «Қаржы құралдар» (2013 жылдың 1 қаңтарынан басталатын есепке алу кезеңдері үшін қолданылады);
- ХҚЕС 7 «Ақша қаражаттарының қозғалысы жөніндегі есептер» түзетулер (2010 жылдың 1 қаңтарынан басталатын есепке алу кезеңдері үшін қолданылады);
- ХҚЕС 24 (қайта қаралған): «Байланысты тараптар жөніндегі ақпаратты ашып көрсету» (2011 жылдың 1 қаңтарынан басталатын есепке алу кезеңдері үшін қолданылады);
- ХҚЕС 27 (2008 жылы қайта қаралған) «Шоғырландырылған және жеке қаржы есептілігі» ХҚЕС 3 қайта қарау нәтижесінде (2009 жылдың 1 шілдесінен басталатын есепке алу кезеңдері үшін қолданылады);
- ХҚЕС 28 (2008 жылы қайта қаралған) «Қауымдасқан ұйымдарға салынған инвестициялар» ХҚЕС 3 қайта қарау нәтижесінде (2009 жылдың 1 шілдесінен басталатын есепке алу кезеңдері үшін қолданылады);
- ХҚЕС 31 «Бірлескен қызметке қатысу» ХҚЕС 3 қайта қарау нәтижесінде (2009 жылдың 1 шілдесінен басталатын есепке алу кезеңдері үшін қолданылады);
- ХҚЕС 32 «Қаржы құралдары: ақпаратты ұсыну» түзетулер құқықтар жіктемесіне қатысты (2010 жылдың 1 қаңтарынан басталатын есепке алу кезеңдері үшін қолданылады);
- ХҚЕС 39 «Қаржы құралдары: тану және бағалау – Қаржы құралдардың жіктемесі өзгергенде салынған құралдар бойынша түзетулер» (2009 жылдың 30 шілдесіне және кейін аяқталатын есепке алу кезеңдері үшін қолданылады);

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

- ХҚЕСТК Түсіндірме 14 түзетулер «ХҚЕС 19 Белгіленген жәрдемақы активтеріне қойылатын шек, қаржыландыруға қойылатын минималды талаптар және олардың өзара әсері» түзетулер, ерікті төленген жарналарға қатысты (2011 жылдың 1 ақпанынан басталатын есепке алу кезеңдері үшін қолданылады);
- ХҚЕСТК Түсіндірме 17 «Ақша қаражаты емес активтерді иеленушілерге бөлу» (2009 жылдың 1 шілдесінен басталатын есепке алу кезеңдері үшін қолданылады);
- ХҚЕСТК Түсіндірме 18 «Клиенттерден алынған активтерді аудару» (2009 жылдың 1 шілдесінен басталатын есепке алу кезеңдері үшін қолданылады);
- ХҚЕСТК Түсіндірме 19 «Акциямен қаржы міндеттемелерін өтеу» (2010 жылдың 1 маусымынан басталатын есепке алу кезеңдері үшін қолданылады).

ХҚЕС Анықтамалары (2009 жылы сәуір айы) – 2009 жылдың сәуір айында Халықаралық қаржы есептілігінің стандарттарын жалпы жетілдіруіне бағытталған жыл сайынғы ынта тілек негізінде ХҚЕС бойынша Кеңес күшіне енген 12 стандартқа түзетулерді жарыққа шығарды. Бұл анықтамалар Стандартқа жедел емес және маңызды емес түзетулерге қатысты. Жоғарыда көрсетілген Стандарттар мен Түсіндірулердің жаңа нұсқасы 2009 жылдың 1 шілдесі мен 2010 жылдың 1 қаңтарынан басталатын есепке алу кезеңдері үшін қолданылады.

Басшылық бұл жоғарыда көрсетілген барлық Стандарттар мен Түсіндірулер 2010 жылдың 1 қаңтарынан басталатын жеке қаржылық есептілік кезеңінде қабылданып, бұл Стандарттар мен Түсіндірулерді қабылдау, Компанияның жеке қаржылық есептілігіне бастапқы қолдану кезеңінде айтарлықтай әсерін тигізбейді деп санайды.

Маңызды бухгалтерлік пайымдаулар және бағалаулар

ХҚЕС сәйкес жеке қаржылық есептілігін дайындау Компания басшылығының жеке қаржылық есептілігіне қол қойған күндегі активтер мен міндеттемелер және әлеуетті активтер мен міндеттемелер жөніндегі ақпаратты ашу, есеп беру кезең бойындағы кіріс пен шығыстың есептілікке алынған сомаларына әсерін тигізетін субъективті бағалаулар мен болжамдарын қолдануын қарастырады. Нақты нәтижелер осы субъективті бағалауларынан ерекшеленуі мүмкін.

Келесі қаржы жылында активтер мен міндеттемелердің баланс құнына маңызды қауіп бар маңызды түзетулер есеп күніне болашақ және де басқа маңызды деректерге қатысты белгілі емес бағалаулар мен келешекке маңызды мүмкіндіктер төменде талқыланады:

Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың құнсыздануы

Әрбір есеп күніне Компания активтердің құнсыздану белгілерінің мүмкіндігін қарастырады. Егер мұндай белгілер бар болса немесе құнсыздану тақырыбына жыл сайын өткізілетін тест қажет болса, онда Компания қайтарылатын соманы бағалайды. Активтің қайтарылатын сомасы активтің әділ құнының ең үлкен мөлшері немесе өндіруші бөліктен сату шығындарды шегерген сомасы немесе пайдалану құны болып табылады, және әр активке бөлек саналады, келесі жағдайларда есепке алмағанда актив ақша қаражаттарының ағынын тудырмайтын болса, олар ақша қаражаттарының ағынына және басқа активтер немесе актив топтарының ақша қаражаттарының ағынынан айтарлықтай тәуелсіз. Егер активтің баланстық құны қайтарылатын сомадан артық болса, онда актив құнсызданған деп қарастырылып, оның құны қайтарылатын сомасына дейін азайтылады. Пайдалану құнын бағалаған кезде ақша қаражаттарының болашақ ағыны салық салынғанға дейін 14.30% мөлшерінде (2008 жыл: 12.19%, 2007 жыл: 6.87%) дисконтталады, аталған мөлшерлеме ағындағы нарық активтерге сай уақытша ақша мен қауіп бағалауы болып табылады.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтарының құнсыздануын анықтауы құнсызданудың себептері, мерзімдері, және де құнсызданудың сомаларын және де басқа себептерімен шектелмейтін пайымдауларды қолдануды болжайды. Құнсыздану мынадай көптеген факторларға негізделеді: қайта құрылу процесіндегі өзгерістер, темір жол индустриясының өсуі; болашақта қаржыландырудың мүмкін болуының өзгеруі; технологиялық жағынан ескіруі; қызмет көрсетудің тоқтатылуы; орын ауыстыруға жұмсалатын ағымдағы шығындар мен құнсызданудың бар екендігін көрсететін жағдайлардың басқа да өзгерістері. Қайтарылатын сома мен әділ құны, болашақтағы ақша қаражаттарын ағымын дисконттау арқылы анықталады, нарық мүшесінің ақша қаражаттарының ағымы дәлелді болжам негізінде жасалған. Құнсыздану көрсеткіштерін анықтау, болашақ ақша ағымын және актив әділ құнын анықтауы (немесе актив топтамалары), растауы, ақша қаражаттарының күтілетін ағынын, қолданылатын дисконт мөлшерлемесін, пайдалы қызмет көрсету мерзімі мен баланстық құнына қатысты маңызды пайымдауларды басшылықтан талап етеді.

Өндіруші бөлігінің қайтарылатын соманы анықтауы басшылықтың бағалауын қолдануын құрастырады. Пайдалану құнын анықтау үшін пайдаланылған әдістер ақша қаражаттарының дисконтталған ағын әдісін қамтиды. Осы әдістер, қолданылған әдістеріне қоса алғанда, жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың әділ құнына маңызды ықпал етуі мүмкін және де ең соңында жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың құнсыздануының кез-келген сомасына да ықпал етеді. 2009 жыл ішінде Компания құнсызданудан жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар мен тұрғын үй құрылысына қатысты 488,267 мың теңге көлемінде залал көрді, (2008 жыл: құнсызданудан түскен залал 149,005 мың теңге көлемінде қайтадан келтірілді, 2007 жыл: құнсызданудан түскен залал 3,388,234 мың теңге көлемінде) (5 және 10-ескертулер).

Зейнетке шыққаннан кейін жұмыскерлерге сыйақы төлеу

Компания зейнетке шыққаннан кейін белгіленген төлемдер бойынша міндеттемелердің ағымдағы құнын анықтау үшін және осы қызметтің ағымдағы құнымен байланысты актуарлы бағалау әдісін қолданады. Бұл демографиялық болжамдарды пайдалануын қажет етеді, яғни, шынайы және жұмыстан кеткен қызметкерлерге тиеселі сыйақылыр (жұмыс кезінде немесе тыс жердегі өлім, қызметкерлердің сандық өзгеруінің статистикасы және де басқа), сонымен қатар қаржылық болжамдар (дисконт мөлшерлемесі, болашақ жылдық материалдық жәрдем, болашақ жылдық минималды жалақы, болашақ темір жол билетінің орташа бағасы) (18-ескерту).

Резервтер

Компания күдікті дебиторлық берешек бойынша резервтерді құрғанда мынадай жорамалдарды қолданады: сатып алушылардың тарихи және күтілетін әрекеттері, сатып алушының дербес шарттарындағы немесе экономикадағы өзгерістері. 2009, 2008 жылдарғы 31 желтоқсанда және 2008 жылғы 1 қаңтарда Компания күдікті берешек бойынша резервтер 28,131,805 мың теңге, 32,932,765 мың теңге және сәйкесінше, 19,692,427 мың теңге мөлшерінде есептеді (10, 12 және 14-ескертулер).

Компания жыл сайын қаржылық жағдай жөніндегі есептілік күніне, бағалауға өткізілетін түгендеулерді деректер негізінде өтімсіз және ескірген босалқылары бойынша, сонымен қатар басшылықтың бағалауларын құрады. Мұндай резервтің мөлшерін есептеу және қайта қарау қоймаларда болу мерзімінен, өндірістік қызметте пайдалануға жарамдылығынан шыға келе жүргізіледі. 2009, 2008 жылдарғы 31 желтоқсанда және 2008 жылы 1 қаңтарда Компания өтімсіз және ескірген босалқылары бойынша 496,163 мың теңге, 587,672 мың теңге және соған сәйкес 1,384,845 мың теңге сомасына резерв санады. (11-ескерту).

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Бөлшектенген материалдардың құнын анықтау

Темір жол төсеміне күрделі жөндеу жүргізгенде Компания оның жоғарғы қабатын ауыстыру жұмыстарын жүргізеді. Бөлшектенгеннен кейін темір жол рельстері мен шпалдары темір жол жолдарының біршама аз қатынайтын учаскелерін келешекте ауыстыру немесе әрі қарай сатуға арналған қоймаларда материалдар құрамына есепке алынады. Темір жол төсемінің жоғарғы қабатының элементтерін бөлшектенгенде Компания олардың жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтарынан шығып, қоймаға материалдар ретінде алынатын таза өткізілетін құны мен өзіндік құнынан төмен баланстық құнын анықтайды. Өзіндік құны жолдың жоғарғы төсемінің элементтерінің техникалық жағдай негізінде негізделетін әзірленген ішкі бағалау негізінде, олардың тозу және оған ұқсас материалдардың нарықтағы бағасына сай анықталады.

Кейінге қалдырылған салық әсерінің бағалауы

Әрбір есеп күнге Компания басшылығы сәйкес салық базасымен жеке қаржылық есептілігіндегі активтердің баланстағы сомалары мен міндеттемелерді салыстыру жолымен кейінге қалдырылған салықтың болашақ әсерін анықтайды. Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері, қаржы ережесі жөніндегі жеке есептілікке сәйкес күні күшіне енген немесе тікелей күшіне енген салық мөлшемелеріне (және салық заңдылығында) негізделе отырып, активтер жүзеге асырылатын немесе міндеттемелер өтелетін кезеңде қолданыла алатын салық мөлшерлемелері бойынша есептеледі. Салық мөлшемелерінің пайдаға қатысты салық заңдылығының өзгеруін (19-ескерту) назарға ала отырып, Компания басшылығы міндеттемелерді өтеу және мөлшемелерді жүзеге асыру мерзімдеріне қатысты өз бағалауын беріп сәйкес күндерге пайдаға салық мөлшемелерін қолданды.

Кепілдіктерді бағалау

Компания еншілес кәсіпорындардың міндеттемелері бойынша кепілдіктер ұсынады. Әрбір есеп күнге Компания басшылығы олардың ең жоғары маңыздылығы бойынша әділ бағасын анықтайды: а) МСБУ 37 «Бағалау міндеттемелері, шартты міндеттемелер және шартты активтер» сәйкес сомасына немесе б) шегерілген сомадан бастапқы мойындалған сомаға, егер мақсатқа лайық болса, жиналған амортизацияға сәйкес анықталған сомада.

Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың пайдалы қызмет ету мерзімдері

Компания әрбір есеп күнге жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың пайдалы қызметін қарастырады. Активті тиімді пайдалану мерзімін бағалау экономикалық пайдалану, жөндеу және қызмет көрсету бойынша бағдарламалар, технологиялық жақсарулар және басқа да іскерлік жағдайлар сияқты факторларға тәуелді. Басшылықтың негізгі қаражаттардың тиімді қызметін бағалауы ұсынылған жеке қаржылық есептілік күніне бар сәйкес ақпаратты бейнелейді.

Үздіксіз қызмет қағидасы

Компанияның қызметі 2009 жылы әлемдік қаржы дағдарысына байланысты өзгерген экономикалық конъюнктурасы жағдайында жүзеге асырылды. 2008 жылдың соңғы тоқсанында басталған темір жол жүк тасымалдарының көлемінің азаюы 2009 жылы жалғасын тапты. Дүниежүзілік экономика мен Қазақстан экономикасы рецессиясының теріс әсерін жұмсарту мақсатында, Компанияның негізгі күштері, тасымалдардың көлемін көбейту, жалпы Компанияның тұтынатын көлеміндегі Қазақстандық үлесті өсіру, өндірістік процестердің тиімділігін жоғарту, әлеуметтік тұрақтылық пен жауапкершілікті сақтау тұрғысынан дағдарысқа қарсы бағдарламаны жүзеге асыруды тоғысталған. Сонымен қатар, темір жол жүк тасымалдарының көлемін 2009 жылдың басында азаюына қарамастан, екінші тоқсаннан бастап 2009 жылдың аяғына дейін сақталған тасымалдардың көлемінің жағымды динамикасы байқалды.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Сондай-ақ, дағдарыстан кейінгі кезеңде тұрақты дамуды қамтамасыз ету мақсатында, Компания 2009 жылы Қазақстан Республикасының темір жол көлігін дамыту бағдарламасын және 2020 жылға дейін ұзақ мерзімді даму стратегиясын әзірледі. Ұсынылған құжаттар саланың мақсатты моделінің қызмет етуінің нормативтік және әдіснамалық дереккөздерін әзірлеуді, активтерді қайта құруды, жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтарды жаңартуды, басқару жүйесін жетілдіруді, Компанияның өндірістік-экономикалық қызметінің тиімділігін жоғарылатуды, сонымен қатар, сұраныс базасы негізінде отандық темір жол машина құрастыруын, масштабтық темір жол көлігінің жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтарға инвестиция арқылы қарастырады.

Басшылық, Компания өз қызметін үздіксіз қызмет қағидасы негізінде жалғастыра алады деп санайды.

Берілген жеке қаржылық есептілік, Компания үздіксіз қызмет қағидасын ұстанады деген есеппен ХҚЕС сәйкес дайындалған болатын. Бұл жақын болашақта оның қарапайым шаруашылық қызметінде активтерін өткізуді және міндеттемелерін жабуды болжайды.

Функционалды валюта және ұсыну валютасы

Компанияның жеке қаржылық есептілігі Компания операциясын жүргізетін (оның функционалды валютасы) экономикалық орта валютасында берілген. Осы жеке қаржылық есептілігінің мақсаттары үшін Компанияның қаржылық жағдай мен қызметінің нәтижелері Компанияның функционалды валютасы болып табылатын және жеке қаржылық есептілігі үшін ұсыну валютасы болып табылатын Қазақстандық теңгеде (бұдан әрі – «теңге») берілген.

Шетелдік валюта және шетелдік құрылымдық бөлімшелердегі операциялар

Компания Ресей Федерациясының территориясында Компанияның құрылымдық бөлімшесін қоспағанда бухгалтерлік есептілікті және берілген жеке қаржылық есептілікті теңгеде жүргізіліп дайындайды. Теңге Қазақстан Республикасынан тыс толық конвертацияланатын валюта болып табылмайды. Шетелдік валютадағы операциялар Қазақстандық қор биржасымен («ҚҚБ») бекітілген операцияны жасау күніне нарықтағы бағам бойынша есепке алынады. ҚҚБ сессиясына торг өткізілмеген шетелдік валюталар бойынша валюталардың айырбастау бағамы Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен «REUTERS» ақпараттық агенттік арналары бойынша алынған котировкаға сәйкес АҚШ долларына кросс-курсты қолданумен есептеліп отырады.

Шетелдік валюталарда берілген ақша активтері мен міндеттемелері қаржылық жағдай жөніндегі жеке есептілікті дайындау күніндегі бағам бойынша қайта есептеледі. Айырбастау бағамдарының өзгеруі нәтижесінде пайда болатын барлық бағамдық айырмашылықтар операцияны аяқтау күнінен кейінгі кіріс пен шығыста беріледі.

Әділ құны бойынша шетелдік валюталарда берілген ақшалай емес активтер мен міндеттемелер әділ құнын анықтау күніне әділ құны бойынша теңгеге қайта есептеледі. Шетелдік валютада тарихи құны бойынша берілген ақшалай емес активтер мен міндеттемелер қайта есептелінбейді.

Ресей Федерациясының территориясындағы Компанияның құрылымдық бөлімшелерінің функционалды валютасы ресейлік рубль болып табылады. Есеп күніне бұл құрылымдық бөлімшелердің активтері мен міндеттемелері қаржылық жағдай жөніндегі жеке есептілікті құру күніне айырбастау бағамы бойынша қайта есептелінген, олардың толық кіріс жөніндегі есептіліктері жыл ішіндегі орташа айырбастау бағамы бойынша қайта есептелінген. Қайта санаудан туындайтын бағамдық айырымдар басқа толық кірісте алынады. Шетелдік кәсіпорын шыққанда мерзімі кейінге қалдырылған кіріс пен шығында кумулятивті сома берілген шетелдік кәсіпорынға қатысты толық кіріс жөніндегі жеке есептілігінде танылады.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Келесі кестеде мына күндерге теңгенің айырбастау бағамы берілген:

	2009 жылы 31 желтоқсан	2008 жылы 31 желтоқсан	2008 жылы 1 қаңтар
АҚШ доллары	148.36	120.77	120.30
Еуро	212.84	170.89	177.17
Швейцарлық франк	143.01	114.43	106.84
Ресей рублі	4.92	4.11	4.92
Жапон йены	1.61	1.34	1.07

31 желтоқсанға аяқталған жылдардағы теңгенің орташа өлшемді айырбастау бағамы мынаны құрады:

	2009 жыл	2008 жыл	2007 жыл
АҚШ доллары	147.50	120.30	122.21
Еуро	205.67	177.04	167.34
Швейцарлық франк	136.20	111.49	101.90
Ресей рублі	4.66	4.86	4.78
Жапон йены	1.58	1.07	1.04

Қаржы құралдарының танылуы

Компания қаржылық жағдай жөніндегі жеке есептілігінде қаржы активтері мен міндеттемелерін тек қана сәйкес құрал бойынша келісім-шарттың қатысушысы болған жағдайда ғана таниды. Қаржы активтері мен міндеттемелері операция күніне есеп қағидасын пайдалануы арқылы есептелінеді.

Қаржы активтері және міндеттемелері бастапқыда мәміле жасаумен байланысты сәйкесінше, шығындарды қосқанда немесе шегергенде, алынған немесе төленген сыйақының әділ құнын білдеретін өзіндік құн бойынша көрсетіледі. Қаржы активтерін және міндеттемелерін кейінгі бағалау қағидалары төменде есеп саясатының сәйкес аспектілерін сипаттаудан ашылады.

Қаржы активтері

Компанияның келесі қаржы активтері бар: ақша қаражаттары мен оның баламалары; инвестициялық құнды қағаздар; дебиторлық сауда берешегі; сондай-ақ басқа дебиторлық берешек.

Қаржы активтері келесі категорияларға жіктеледі: пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша есепке алынатын қаржы активтері («FVTPL»), өтеуге дейін ұсталатын инвестициялар, сатуға арналған қаржы активтері («AFS») және «қарыздар және дебиторлық берешек». Жіктеу қаржы құралдарының сипатына және мақсатына байланысты болады және бастапқы танылу сәтінде анықталады.

Ақша қаражаттары мен оның баламалары

Ақша қаражаттары мен оның баламаларына банк шоттарындағы қаражаттар, жолдағы ақшалар, кассадағы қолма-қол ақша және бастапқы өтеу мерзімі үш айдан артық емес қысқа мерзімді депозиттер кіреді. Егер ақша қаражаттары мен оның баламалары пайдаланылуы шектелген жағдайда, олар жеке қаржылық есептілікте сәйкес ескертуінде ашылады. Есеп күннен кейін 12 айдан кем мерзім ішінде пайдалану үшін шектелген қаражаттардың және олардың баламаларының сомалары қысқа мерзімді активтердің құрамында көрсетіледі. Ақша қаражаттары мен оның баламаларының есеп күннен немесе одан көп уақыттан кейін 12 ай ішінде пайдаланылуы шектелген жағдайда, берілген сомалар ұзақ мерзімді активтер құрамында көрсетіледі.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Өтеуге дейін ұсталатын инвестициялар

Өтеуге дейінгі ұсталатын инвестициялар анықталатын немесе тіркелген төлемдері бар қарыздық құнды қағаздарды білдіреді. Компания берілген құнды қағаздарды өтеуге дейін ұстап қалуға ниеттенеді және қабілетті. Өтеуге дейін ұсталатын инвестициялар құнсыздану резервін шегергенде, сәйкесінше, оларды өтеуге дейін ұсталатын инвестиция ретінде жіктеледі және соңынан тиімді мөлшерлеме әдісін пайдалану арқылы амортизацияланады. Өтеуге дейінгі мерзім ішінде дисконтты амортизациялау тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалану арқылы пайыздық кіріс ретінде көрсетіледі.

Сатуға арналған инвестициялар

Компания ұстап қалатын қор биржасында бағасы белгіленетін үлес және үлестік құнды қағаздар сатуға арналған ретінде жіктеліп, әділ құны бойынша беріледі. Компанияның сонымен бірге қор биржасында бағасы белгіленбейтін құнды үлес қағаздары ретінде инвестициялары бар, бірақ олар сатуға арналған инвестициялар деп жіктеліп, әділ құны бойынша беріледі (басшылық олардың әділ құны дұрыс анықталды деп есептеуіне байланысты). Әділ құнының өзгеруінен түскен пайда және залал басқа толық кірісте танылып, тиімді мөлшерлеме әдісімен есептелінген проценттердің, құнсызданудан түскен шығындарды есепке алмағанда инвестицияларды қайта санау резервінің құрамына қосылады, сонымен бірге пайда немесе залал деп танылған монетарлы активтер бойынша айырбастау бағамдық айырмашылықты қайта санаудан түскен пайда мен залалда танылады. Инвестициялардың құнсыздануында немесе шығып қалуында инвестициялардың қайта бағалануынан резерв қорында бұрын танылған жиналған пайда немесе залал қайта пайда немесе залалға жіктеледі.

Сатуға арналған инвестициялар үлестік құнды қағаздар бойынша дивидендтер Компанияның дивиденд алуға құқығы болған сәтте пайда немесе залал құрамында танылады.

Шетелдік валютада берілген сатуға арналған қаржы активтерінің әділ құны осы шетелдік валютада анықталып, есеп күніне айырбастау бағамы бойынша ауыстырылады. Активтердің амортизациялық құнындағы өзгерістер нәтижесінде болған бағамдық айырмашылықтарға жатқызылатын әділ құнындағы өзгерістер пайда немесе залалда танылып, басқа өзгерістер басқа толық кірісте танылады.

Дебиторлық сауда берешегі

Дебиторлық сауда берешегі бухгалтерлік есептілікте күмәнді берешек бойынша резервті шегергенде, төлеуге берілген шоттар сомалары бойынша танылады және көрсетіледі. Күмәнді берешек бойынша резерв берешектің толық көлемде өтелмеу ықтималдығы бар болған жағдайларда есепке алынады. Күмәнді берешек бойынша резерв дебиторлық берешек шарттармен белгіленген мерзімдерде өтелмегенде Компаниямен есептеледі. Күмәнді берешек бойынша резерв кезең сайын қайта қарастырылады және егер түзетуде қажеттілік пайда болса, сәйкес сомалар онда мұндай қажеттілік айқындалған есептілік кезеңнің толық кіріс жөніндегі жеке есептілікте көрсетіледі. Әрбір есеп кезеңінде Компания жалпы резервті құрады, сондай-ақ күмәнді берешекке өзгеше резервті құруы мүмкін. Дайын өнімді (босалқыларды, жұмыстарды, қызметтерді) жеткізу мерзімінің ауыстыруын немесе есептеулерді жүзеге асырудың тараптарымен келісілген мерзімдері, құнсыздану белгілері ретінде қарастырылады.

Үмітсіз берешек бұрын құрылған резерв есебінен оның айқындалуына қарай шығынға жазылады.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Басқа дебиторлық берешек

Басқа дебиторлық берешек активті нарықта бағаланбайтын, тіркелген немесе анықталатын төлемдері бар туынды емес қаржы активтер болып табылады. Мұндай активтер кез келген құнсыздануды шегергенде тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін қолдану арқылы амортизацияланған құн бойынша есепке алынады. Пайыздық кіріс қысқа мерзімді дебиторлық қарызға қатысты пайыздық кірісті қоспағанда, себебі оған қатысты кіріс елеусіз болып саналғанда, тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдану жолымен танылады.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша есепке алынатын активтерден басқа қаржы активтері, әрбір есеп күнге құнсыздану көрсеткіштерінің тақырыбына бағаланады. Қаржы активтер бастапқыда танылғаннан кейін бір немесе бірнеше оқиғаның нәтижесінде болған: жорамалданатын болашақта инвестиция бойынша қаражаттар қозғалысы өзгеруінің, эмитенттің немесе борышкердің басына түскен елеулі қаржылық қиындықтары, шарт талаптар бұзылуының, кредитордың қарыз алушының қаржылық қиындықтарымен байланысты жеңілдік шарттар ұсынуының, қарыз алушының банкротқа ұшырау немесе қаржылық қайта ұйымдастыру ықтималдығы, берілген қаржы активі үшін активті нарығы жоғалуының объективті дәлелдері бар болғанда қаржы активтері құнсызданады. Амортизацияланған құн бойынша көрсетілген қаржы активтері үшін құнсыздану сомасы активтің баланстық құны және бастапқы қолданылған пайыздық мөлшерлемеге дисконтталған қаражаттардың жорамалданатын болашақ қозғалысының ағымдағы құны арасындағы айырмашылықты білдіреді.

Дебиторлық сауда берешегін және оның баланстық құнын күмәнді берешек бойынша резервін азайтқанын алмағанда, қаржы активінің баланстық құны барлық қаржы активтері бойынша тікелей құнсызданудан келетін залалға азаяды. Дебиторлық берешектің өтеуі мүмкін емес болғанда, ол күмәнді берешек бойынша бұрын құрылған резервке қарсы шығынға жазылады. Бұрын шығынға жазылған сомалардың кейіннен орнын толтыру күмәнді берешек бойынша резервке қарсы несиелендіріледі. Күмәнді берешек бойынша резервтің баланстық құнындағы өзгерістер табыс немесе залалда танылады.

Сатуға арналған үлестік құралдарды қоспағанда, егер кейінгі кезеңде құнсызданудан болған залалдың сомасы азайса және азаюдың құнсыздануы танылған соң болған оқиғамен объективті байланысты болуы мүмкін болса, онда бұрын танылған құнсызданудан болған залалдың сомасы, егер құнсыздану танылмаған болса, қайтару күніне инвестицияның баланстық құны құнсыздану амортизацияланған құнның құрауы мүмкін болатын сомадан артық болатын шамада табыс немесе залал арқылы жеке есептілікте қайтарылады.

Қаржы міндеттемелер

Сауда және басқа төлемдер

Сауда және басқа төлемдер бастапқыда әділ құн бойынша бағаланады, ал кейіннен тиімді пайыздық құн әдісін пайдаланып, амортизацияланған құн бойынша қайта бағаланады.

Пайыздық қарыздар және жұмылдырылған қаражаттар

Барлық қарыздар және жұмылдырылған қаражаттар бастапқыда қарыз қаражаттарын жұмылдырумен байланысты шығындарды есепке алғанда алынған қаражаттардың әділ құнын білдіретін құн бойынша есепке алынады.

Бастапқыда танылған соң, пайыздық қарыздар және жұмылдырылған қаражаттар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалану арқылы амортизацияланған құн бойынша есепке алынады.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Капиталдандыруға тиесілі қарыздар бойынша шығындарды есепке алмағандағы кірістер мен шығындар (мысалы, үшінші тараптың кепілдіктері бойынша комиссиялар), міндеттемелердің танылуы тоқтатылған жағдайда, сондай-ақ амортизацияны есепке алғанда табыс немесе залал арқылы танылады.

Компания берілген немесе алынған пайызсыз қарыздарға (соның ішінде қаржылық көмек) не болмаса шарт талаптары бойынша пайыздық мөлшерлемесі осыған ұқсас талаптары бар (мерзімі, валютасы) орташа нарықтық пайыздық мөлшерлемеден ерекшеленетін қарыздарға арналған есептің тәртібін пайдаланады.

Бастапқыда танылғанда мұндай қарыздар осыған ұқсас талаптары бар (мерзімі, валютасы) орташа нарықтық пайыздық мөлшерлемені пайдалану арқылы қарыз бойынша барлық ақша ағындарының ағымдағы дисконтталған құны ретінде анықталатын мәміле бойынша шығындар есепке алынып, әділ құн бойынша көрсетіледі. Сонымен бірге, дисконтталған құн мен алынған қаражаттар арасындағы айырмашылық қаражаттарды берген сәтте пайда немесе залал арқылы жеке есептілікте танылады.

Кейінгі бағалағанда қарыздар бастапқыда танылғанда анықталған (егер шарт талаптарында өзгерістер болмаса) пайыздың тиімді мөлшерлемесі пайдаланылып, амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі.

Сонымен бірге, қарыздың шарттық талаптарына сәйкес алуға немесе төлеуге тиесілі пайыздар сомасы қаржыландыруға жұмсалған қаржылық кірістерінің немесе шығыстарының құрамында көрсетіледі; пайыздың тиімді мөлшерлемесін пайдалану арқылы анықталған қаржылық кірісі/шығыны және шарттық талаптарына сәйкес есептелген пайыздар сомасы арасындағы айырмашылық қаржыландыруға жұмсалған қаржылық кірістерінің немесе шығыстарының құрамында көрсетіледі.

Қаржы кепілдіктері

Компания еншілес ұйымдар міндеттемелері бойынша кепілдіктер береді. Кепілдіктердің әділ құны кепілдікті беру сәтінде анықталып және міндеттемелер құрамына қосылады және кейіннен негізгі міндеттеме сомасының өзгеруіне қарай түзетіледі. Мұндай өзгертуге жататын шығындар толық кіріс жөніндегі жеке есептілікте есепке алынады. Берілген кепілдіктер бойынша міндеттемелердің пайда болуының жоғары ықтималдығы пайда болған сәтте, ағымдағы фактілер мен міндеттемелерге негізделіп, бұл міндеттемелерді сенімділіктің жоғары дәрежесімен бағалауға болатын жағдайдағы міндеттемелер есептеледі.

Өзара есептеулер

Танылған сомаларды өзара есептеу, жүргізуге заңды құқық болғанда ғана және Компанияда не өзара есептеу жүргізу, не активті сату және бір мезгілде міндеттемені өтеу ниеті болса, қаржы активтері және қаржы міндеттемелері өзара есептелуі және таза сома жеке бухгалтерлік баланста көрсетілуі мүмкін.

Қаржы активтері мен міндеттемелерінің танылуын тоқтату

Қаржы активтері

Қаржы активінің (немесе қолайлы болса, қаржы актив бөлігінің немесе осыған ұқсас қаржы активтер топ бөлігінің) танылуы мына жағдайларда тоқтатылады:

- активтен қаражаттар ағындарын алуға құқықтың мерзімі өткенде;
- Компания активтен қаражаттар ағындарын алу құқығын сақтаған, бірақ беру келісіміне сәйкес үшінші тарапқа елеулі кешіктіріусіз оларды толығымен төлеу міндеттемесін қабылдаған және негізінде берілген актив бойынша барлық тәуекелдер мен пайдаларды берген жағдайда; немесе

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

- Компания активтен қаражаттар ағындарын алуға өзінің құқықтарын берген және не болмаса (а) негізінде актив бойынша барлық тәуекелдер мен пайдаларды берген немесе (б) актив бойынша ешқандай тәуекелдер мен пайдаларды бермеген және ұстап қалмаған, бірақ активті бақылауға берген жағдайда.

Егер Компания активтен қаражаттар ағындарын алуға өзінің құқықтарын берсе, де актив бойынша ешқандай тәуекелдер мен пайдаларды ұстап қалмаса, бірақ активті бақылауды бермесе, онда актив Компанияның активке қатысуын жалғастыратын дәрежеде танылады. Берілген актив бойынша кепілдік түрін қабылдайтын қатысуды жалғастыру активтің бастапқы баланстық құны мәндерінің және Компаниядан өтеу ретінде тұтынылуы мүмкін болатын өтеудің максимум сомасы ішінде ең кіші мәні бойынша бағаланады.

Қаржы міндеттемелері

Қаржы міндеттемелерінің танылуы оны (немесе қаржы міндеттемелерінің бір бөлігі) өтелгенде, яғни шартта көрсетілген міндеттеме орындалғанда, жойылғанда немесе оның мерзімі өткенде тоқтатылады.

Босалқылар

Босалқылардың негізгі бөлігі сауда операциялары үшін емес, магистральдық темір жол тораптарының және жылжымалы құрамының пайдаланылуын қамтамасыз ету үшін шаруашылық қызмет процесінде пайдаланылады.

Босалқылар өзіндік құн мәндерінің немесе өткізудің таза құнының ең кіші мәні бойынша бағаланады. Өзіндік құнға қорларды жеткізуге және ағымдағы күйге келтіруге байланысты келтірілген шығындар кіреді. Өткізудің таза құны аяқтауға жұмсалған шығындарды және өткізуге жұмсалатын бағалау шығындарын шегергенде кәдімгі қызмет барысында қорларды өткізу құнының бағасын білдіреді. Босалқылар орташа өлшенген құн әдісі бойынша есепке алынады.

Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар

Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар алғашқы немесе бастапқы құны, не болмаса кез келген кейінгі жинақталған тозуды және құнсызданудан жинақталған кейінгі залалдарды шегеру арқылы алғашқы құны бойынша көрсетіледі. Компания ХҚЕС мақсатында алғашқы құн ретінде 2005 жылы 1 қаңтарда алған жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар қайта бағаланған құнын пайдаланады. 2005 жылы 1 қаңтарға жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың әділ құны негізінде жинақталған тозуды шегергенде орнын толтыру құнын бағалау жолымен анықталған. Басшылық бағалау нәтижелері Компанияның осы күнге жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың экономикалық жағдайын жақсы түрде көрсетеді деп есептейді. Сатып алынған жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың құны сәйкес активтерді сатып алғанда төленген қаражаттардың құнын, сондай-ақ активтерді нысанға жеткізу және оларды жоспарланатын пайдаланылуға қажетті дайындықты жүзеге асыру кезінде жұмсалған, оларға жататын тікелей шығындарды білдіреді.

Компанияның меншікті құрылысы нысандарының құнына құрылыс барысында пайдаланылған барлық материалдардың құны, жоба бойынша тікелей еңбек шығындары және жобаға тікелей қатысты қаржыландыру бойынша шығындар, сондай-ақ белгілі пропорцияда айнымалы және тұрақты үстеме шығындар кіреді. Нысан жоспарланатын пайдаланылуға әзір болысымен, шығындарды капиталдандыру тоқтатылады.

Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар нысанының танылуы ол шыққан соң немесе оның пайдаланылуынан немесе шығуынан болашақ экономикалық пайда алу енді күтілмейтін жағдайда тоқтатылады. Активтің танылуы тоқтатылған кезде пайда болатын кез келген кірістер немесе шығыстар (шығудан түсетін таза түсімдер мен активтің баланстық құны арасындағы айырым ретінде есептелген), активтің танылуы тоқтатылған есеп кезеңінде пайда немесе залал арқылы танылады.

Активтің баланстық құны, пайдалы қызмет мерзімі және әдістер қажет болғанда әрбір қаржылық жылдың аяғында қайта қарастырылып түзетіледі.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Кейінгі шығындар

Жолдарды жөндеу

Теміржол қабатын ауыстыруға жұмсалатын шығындарды қамтитын жолдарды жөндеуге жұмсалатын шығындар болашақ экономикалық пайда алу мүмкіндігінде күрделі салынады, және мұндай шығындар жеткілікті дәрежедегі дәлдікпен есептелетін немесе бағаланатын болады. Әрі қарай жөндеу жұмыстары үшін қолданылатын ауыстырылған активтер құны бойынша босалқыларға алынып, өзіндік құн мәндерінің немесе таза құнының ең кіші мәні бойынша бағаланады. Өзіндік құн мәндерінің немесе таза құнының айырмашылығы табыс немесе залал арқылы танылады.

Жөндеу мен техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын шығындар олар залал болған кезде танылады.

Басқа да жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың нысандары

Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар нысандарын пайдаланудан түсетін экономикалық пайданы арттыратын шығындар мен нысанның жағдайын жақсартуға жұмсалатын шығындар, ол нысандардың тиімді қызмет ету мерзімін ұзартуға және/немесе өнімділігін арттыруға бастапқы есептелінген нормативті көрсеткіштер, пайдалы қызметтің болжам мерзімін созыратын болса, бұл шығындар капитализацияланып кейін амортизацияланады. Кейінгі барлық шығындар, жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтарды жөндеу мен техникалық қызмет көрсетуге жұмсалатын сияқты шығындарға жатады.

Тозу

Тозу төменде көрсетілгендей есеп және салыстырмалы кезеңдердің соңына активтердің маңызды қызмет мерзімін есептеуден түзу сызық әдісінің негізінде есептеледі (жылдарда):

Үйлер мен ғимараттар	20-45
Теміржол инфрақұрылымы:	
Темір жолдың жер қабаты	80
Темір жол жолдарының жоғары қабатының құрылысы	20-45
Инженерлік ғимараттар, құбыржолдары	20-45
Кабельді, электр және телекоммуникация желілері	10-25
Көлік құралдары, машиналар, жабдықтар мен басқасы:	
Вагондар, цистерналар, дрезиналар мен қар тазартқыштар	18-32
Білдектер, крандар мен тракторлар	15-35
Көлік жабдығы	10-15
Кеңсе жиһазы мен ұйымдастыру техникасы	5-15

Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың құнсыздануы

Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың баланстық құны жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың нысандарын табу үшін қайтару сомасынан асып түсетін құны бойынша есепке алынған жеке бухгалтерлік баланстың әрбір күніне талдау жасалады. Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың баланстық құны олардың есептелген құнынан асып түскен жағдайда жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың қайтару құнына дейін азаяды. Пайдалану құнын бағалаған кезде ақша қаражаттарының болашақ ағыны салық салынғанға дейін дисконтталады, аталған мөлшерлеме ағындағы нарық активтерге сай уақытша ақша мен қауіп бағалауы болып табылады.

Басқа да ұзақ мерзімді активтер

Басқа да ұзақ мерзімді активтер жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар авансын; қайтаруға қосымша құн салығына ұзақ мерзімді салық бөлігін; сонымен бірге бір есеп кезеңінен асатын Компания қызметкерлеріне әрі қарай сату мақсатымен Компания салған тұрғын үй құрылысының қорын қамтиды. Тұрғын үй қорының нысандары таза өткізу құны мен баланстық құнының ең төмен мәні бойынша есепке алынады.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер жиналған амортизацияны және құнсызданудан түскен залалды алып тастағанда өзіндік құны бойынша көрсетілген. Амортизация 1 жылдан 10 жылға дейінгі мерзімді құрайтын пайдалы қызмет ету мерзімі ішінде түзу сызық әдісі бойынша есептеледі. Пайдалы қызмет ету мерзімі мен амортизацияны есептеу әдісі әрбір жылдың есеп кезеңінің соңына болашақта болатын кез-келген өзгерістерді есепке ала отырып тексеріледі.

Өзі шығарған материалдық емес активтер - зерттеу мен әзірлеуге жұмсалатын шығындар

Зерттеу қызметіне жұмсалатын шығындар олар болған кезеңнің шығындары деп танылады.

Өзіне шығарған материалдық емес активтер әзірлеу нәтижесінде (немесе ішкі жобаны әзірлеу сатысында) тек қана мына жағдайлар орынды болғанда ғана есепке алынады:

- материалдық емес активтің одан әрі пайдалануға немесе сатуға жарамды болатындай техникалық түрде жүзеге асуы;
- материалдық емес активті аяқтау тілегі, оны пайдалану немесе сату;
- материалдық емес активті пайдалану немесе сату мүмкіндігі;
- материалдық емес актив ретінде болашақта мүмкін болатын экономикалық тиімділігін беретін жағдайда;
- материалдық емес активті әзірлеуді аяқтау, сату немесе пайдалану үшін адекватты техникалық, қаржы немесе басқа да ресурстардың болуы; және
- материалдық емес активтерді әзірлеу кезінде материалдық емес активтерге жатқызылатын шығындарды дұрыс нақты бағалау қабілеті.

Өзіне тиесілі материалдық емес активтердің бастапқы алынған сомасы көрсетілген тану критерилеріне алғаш жауап беретін материалдық емес активтердің күнінен бастап болған шығындардың сомасын білдіреді. Материалдық емес активтер мойындалмаған кезде әзірлеуге жұмсалатын шығындар олар болған кезеңдегі толық кіріс немесе шығыс арқылы танылады.

Өзіне тиесілі материалдық емес активтерді алғаш танығаннан кейін олар құнсызданудан жиналған залалдар мен жиналған амортизацияны алып тастағандағы жеке сатып алынған материалдық емес активтер сияқты өзіндік құны бойынша көрсетіледі.

Еншілес ұйымдарға инвестициялар

Еншілес ұйымдарға инвестициялар осы жеке қаржылық есептілігінде өзіндік құны бойынша есепке алынады.

Қауымдасқан ұйымдарға инвестициялар

Қауымдасқан ұйымдарға инвестициялар өзіндік құны мен олардың құнсызданудан жиналған залалдарды шегерген жағдайда жеке қаржылық есептілігінде көрсетілген. Қауымдасқан болып Компанияның бірлескен ұйымы, еншілес және ұйымы болып табылмайтын Компанияның маңызды ықпалы бар ұйымдар саналады.

Қарыздар бойынша шығындар

Активтерді сатып алу, квалификациялы активтің құрылысы немесе өндірісіне тікелей қатысты қарыздар бойынша шығындар мақсатында қолдану немесе пайдалану үшін активтер сияқты осы активтің құнына кіргізу жолымен активтер дайын болған уақытқа дейін танылады. Квалификациялы активтерге пайдалануды күтетін жеке қарыздардың уақытша инвестицияларынан алынған инвестициялық табыс капиталға капитализацияға жарамды қарыздар бойынша шығындардан есептеліп алынады.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Қарыздар бойынша шығындар сонымен бірге шетелдік валютада қарыз алу нәтижесінде пайда болатын ауыстыру бағамдық ерекшеліктерін қамтиды, проценттерді төлеуге шығындарды түзетумен есептеледі. Проценттерді төлеуге түзетуді капиталға айналдыру түрінде бағамдық айырмашылық сомасы егер де қарыз жергілікті валютада алынған болатын жағдайда Компания капиталға айналдыратындай проценттерді төлеу сомасынан аспайды. Бағамдық айырмашылықтың кез-келген асуы пайда немесе залал арқылы танылады.

Қарыздар бойынша басқа да шығындар олар шығатын кезеңдегі пайда немесе залал арқылы танылады.

Қызметкерлерге сыйақы

Әлеуметтік салық және зейнетақылық аударымдар

Компания Қазақстан Республикасының күші бар заңнамасына сәйкес әлеуметтік салық төлейді. Әлеуметтік салықтың тиімді мөлшерлемесі Компанияда 2009 жыл ішінде қызметкерлердің жалпы пайдасының шамамен 12.99% құрады (2008 жылы: шамамен 13.02%, 2007 жылы: қызметкерлерінің жалпы пайдасынан шамамен 17.25%). Әлеуметтік салық пен қызметкерлердің еңбекақысы есептелу шартына қарай кезеңнің шығындарына жатады.

Сонымен бірге Компания жинақтаушы зейнетақы қорына аударылым ретінде өзінің қызметкерлерінің еңбекақысының 10% ұстап қалады. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес зейнетақы аударылымдары қызметкерлерінің міндеттемесі болып табылады және Компания Ұжымдық Келісім-шартта қарастырылғандардан басқа қызметкерлеріне зейнетақы төлеу бойынша ағымдағы да, болашақтағы да міндеттемелері жоқ.

Белгіленген төлем мөлшері бар зейнетақы жоспары

Ұжымдық Келісім-шартқа сәйкес Компания еңбек қызметі аяқталғаны бойынша өзінің қызметкерлеріне белгіленген сыйақыларды («Белгіленген төлем мөлшері бар зейнетақы жоспары») төлейді. Осы Келісім-шартқа сай Компания келесі негізгі төлемдер мен жеңілдіктерді қамтамасыз етеді:

- зейнетке шыққанда төленетін бір ретті жәрдемақы;
- зейнеткерлерге төленетін жылдық материалдық көмек;
- тегін теміржол билеттерін ұсыну;
- салттық қызметтерді төлеуге берілетін материалдық көмек; және
- тістерді протездеуге берілетін материалдық көмек.

Компания қызметкерлеріне сыйақы төлеу бойынша міндеттемелерді қайта бағалаудан болатын актуарлы пайда мен залал қызметкерге төленетін кезінде ХҚЕС 19 «Қызметкерлерге берілетін сыйақылар» сәйкес белгіленген бағалауға сай сыйақы мен міндеттеме бойынша шыққан шығындарды таниды.

Зейнеткерлік жоспарына сай сыйақы бойынша белгіленген міндеттемелер мен шығындарды болжанатын бірлік әдісінің көмегімен анықтайды. Бұл әдіс сыйақы алуға қосымша бірлікті қосушы ретінде әрбір өткен жылды қарастырады және қорытынды міндеттемелерді көрсету үшін әрбір бірлікті жеке өлшейді. Сыйақы, ұсыну бойынша табыс немесе залал арқылы танылып, қызметкердің еңбек өтілі кезінде белгіленген төлем мөлшерімен Зейнеткерлік жоспар бойынша сыйақы формуласына сай бөлінуі керек. Бұл міндеттеме мемлекеттік облигациялар бойынша сыйақы мөлшерлемесіне ұқсас дисконт мөлшерлемесін қолданумен ақша қаражаттарының қозғалысын болашақ есеп кезеңіндегі ағымдағы құны бойынша өлшенеді, валюта мен шарттары белгіленген төлем мөлшері бар Зейнет жоспары бойынша міндеттеменің бағаланған шарттары мен валютасы сәйкес салыстырылады.

Белгіленген төлем мөлшері бар зейнет жоспары қаржыландырылатын болып табылмайды.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Меншікті капитал

Жарғы капиталы

Қарапайым акциялар меншікті капитал ретінде жіктеледі. Жаңа акцияларды шығаруға тікелей қатысты сыртқы шығындар ұйымдарды біріктіру жағдайларынан басқа меншікті капитал түсімінің сомасынан алынған ретінде көрсетілуі керек. Шығарылған акциялардың номинал құнының үстінен алынған қаражаттардың әділ құны кез келген жағдайда асып түсуі қосымша төленген капитал деп танылады.

Дивидендтер

Дивидендтер міндеттеме ретінде танылып, егер ол есеп күніне дейін жарияланған болса есептілік күнінен капитал сомасынан есептелініп алынады. Дивидендтер жөніндегі ақпарат, жеке қаржылық есептілігінде ашып көрсетіледі, егер де олар есеп күніне дейін ұсынылған болса, сонымен бірге есеп күнінен кейін ұсынылып немесе жарияланған болса, жеке қаржылық есептелігінің бекіту күніне дейін болуы тиіс.

Шартты міндеттемелер мен шартты активтер

Шартты міндеттемелер осы міндеттемелерді өтеу үшін және сенімді бағалануы мүмкін қажетті ресурстардың мүмкін ағыны бойынша міндеттемелерді есепке алмағанда жеке қаржылық есептілігінде саналмайды. Шартты міндеттемелер экономикалық пайда құрайтын ресурстар ағыны жеткілікті түрде ықтимал болып табылса жеке қаржылық есептілігінің ескертулерінде ашылады.

Шартты активтер жеке қаржылық есептілігінде көрсетілмейді. Осы активтермен байланысты экономикалық тиімділік алу мүмкіндігі болған жағдайда, бұл активтер жөніндегі деректер жеке қаржылық есептілігінде берілетін ескертулерде ашылады.

Табыс пен шығынды тану

Табысты тану

Табыстар Компания қандай да бір экономикалық пайда алуы мүмкін болуына және табыстар жеткілікті дәлдік дәрежеде есептелуіне немесе бағалануына қарай танылады.

Егер де тасымалдаудың аяқталу дәрежесі мен табыс сомасы жеткілікті мөлшерде анықталатын болса, тасымалдауға қатысты табыс, тасымалдауды аяқтау дәрежесіне қарай қаржылық жағдай жөніндегі есептелік күнінде танылады. Жүкті тасымалдау процесінің аяқталу дәрежесі жүктің жіберілген және келген күндері (шығыс станция түісінде қиылысуында) деректерге сай жалпы қызмет көлеміне, есеп күніне көрсетілген қызмет көлемінің пайыздық салмағы ретінде есептеледі. Өлі көрсетілмеген тасымалдау қызметтері үшін тапсырыс берушіден алынған алдын ала төлем сомасы алу сәтінде тапсырыс берушіден алынған аванс құрамында көрсетіледі. Көрсетілген қызметтерден түсетін күтілетін есептелінген табысқа шамамен тең тапсырыс берушіден алынған аванстар, қаржылық жағдай жөніндегі жеке есептілік балансында қысқа мерзімді басқа да міндеттемелер құрамында болашақ табыста танылады. Болашақ кезең табыстар қызмет көрсету шамасына қарай табыстар болып танылады.

Вагондарды пайдалану қызметтеріне қатысты табыс Компанияның вагондарын пайдалану кезеңінде танылады.

Шығындарды тану

Шығындар іс жүзінде болған сәтте танылады және олар жатқызылатын кезеңдегі жеке қаржылық есептілігінде көрсетіледі.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Салықтар

Қысқа мерзімді кірістік салығы

Осы және өткен мерзімдегі салық активтері мен міндеттемелері салық басқару орындары төлейтін немесе салық органдары қайтаратын сома бойынша бағаланады. Салық мөлшерлемелері мен сомаларды есептеуге қолданылатын салық заңнамасы жеке қаржылық жағдай жөніндегі есептілікте балансты құру күніне күшіне енетін шамада немесе күшіне енетін күні қолданылады.

Кейінге қалдырылған салық

Мерзімі өткен кірістік салығы жеке қаржылық есептілікте берілген активтер мен міндеттемелердің салық базаларының арасындағы есеп күніне барлық уақытша айырмашылықтар арасындағы міндеттемелер әдісі бойынша есепке алынады.

Кейінге қалдырылған кірістік салық бойынша міндеттемелер барлық уақытша салық салынатын айырмашылықтардан тыс мыналар да танылады:

- кейінге қалдырылған кірістік салық міндеттемелері гудвилл немесе активті, не болмаса ұйымдарды біріктіру болып табылмайтын және қаржылық жағдай жөніндегі есептілікте алу мақсаттары үшін табысты бағалауға әсер етпейтін, немесе салық салынатын пайданы бағалау операциясындағы міндеттемені бастапқы тану нәтижесінде; және
- көз жетерлік болашақта уақытша айырмашылықтар өткізілмейтін ықтималдық жеткілікті болғанда, уақытша айырмашылықтарды қалпына келтіру мерзімі бақылана алатын жағдайларды есептілікте алмағанда, бірлескен кәсіпорындардағы үлес пен қауымдасқан ұйымдарға және еншілес ұйымдарға инвестицияларымен байланысты салық салынатын уақытша аралықтарға қатысты болған жағдайда.

Компания кейінге қалдырылған салық активтері барлық саналатын келесі кезеңге ауыстырылған уақытша айырымдары, пайдаланылмаған салық активтері мен пайдаланылмаған салық міндеттемелері бойынша тек келесі кезеңге ауыстыратын уақытша айырымдарды қолданатындай, салыққа салынатын пайда алатын жағдайда ғана танылатын, пайдаланылмаған салықтық актив және міндеттемелер мынадан басқа жағдайларды есепке алмағанда болады:

- кейінге қалдырылған салық активтері, уақытша айырымға қатысты операциядағы активтерді немесе міндеттемелерді бастапқы тануда шығады, ол бірлескен ұйым болып табылмайды және операцияны орындау сәтінде бухгалтерлік есептілікке алу үшін табысты бағалауға ықпал етпеген жағдайда немесе салық салынатын табыс немесе шығынды бағалауға; және
- ұстап қалынатын уақытша айырымдарға қатысты еншілес ұйымдарға, қауымдасқан ұйымдарға инвестициялармен байланысты және бірлескен кәсіпорындардағы үлес, кейінге қалдырылған салық активтері көз жетерлік болашақта іске асатын болса және салық салынатын табыс алынатын болса оған қарсы уақытша айырым қолданылатын жағдайда.

Кейінге қалдырылған салық активтерінің баланстық құны әрбір есеп күніне бағаланып, кейінге қалдырылған активтің жиынтығы немесе бір бөлігі қолданылып, мүмкін жеткілікті салық салынып пайда алынады деген болжам болмайтын жағдайда азаяды. Кейінге қалдырылған деп танылмаған салық активтері қаржылық жағдай жөніндегі жеке есептілікте тіркелген әрбір күнге қайта қаралады және болашақта салық салынатын табыстар мерзімі өткен салық активтерін қайта келтіруге мүмкіндігі бар көлемде анықталады.

Кейінге қалдырылған активтер мен міндеттемелер сәйкес жеке қаржылық жағдай жөніндегі есептілікте бухгалтерлік баланс күніне күшіне енгізілген немесе жарамды салық мөлшерлемелеріне (және заңнамасында) негізделі отырып өтелетін міндеттеме немесе актив өткізілетін кезеңге қолданылатын салық мөлшерлемелері бойынша есептеледі.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Егер қысқа мерзімді салық міндеттемелеріне қарсы қысқа мерзімді салық міндеттемесін өзара есепке алуға заңды түрде жарамды құқығы болса және кейінге қалдырылған салықтар сол салық салынатын ұйымға және сол салық басқару орындары қатысты болса, онда кейінге қалдырылған активтер мен міндеттемелер өзара есепке алынады.

Қысқа мерзімді және кейінге қалдырылған кірістік салықтары басқа толық кірістен тыс баптарға жатқан жағдайларды есепке алмағанда, пайда мен залал жөніндегі есептілікте шығындар немесе үнемдеу ретінде көрсетіледі, не болмаса басқа толық кірісте, не болмаса капитал шоттарында, және бұл жағдайда мерзімі ұзартылған салық пайда мен залал жөніндегі есептіліктен тыс көрсетіледі, не болмаса кәсіпорынның бастапқы бірігуінен шығады. Кәсіпорындар біріккен жағдайда салық тиімділігі кәсіпорындар бірлестігінің есептілігіне қосылады.

Жал

Операциялық жал

Операциялық жал ретінде жіктелетін активке меншік құқығымен байланысты пайда мен тәуекел жалға берушіде нақты түрде сақталады. Операциялық жал бойынша төлемдер жалға беру мерзіміне негізделі отырып түзу сызық әдісінің негізінде пайда немесе залалда танылады.

Резервтер

Резервтер Компанияның жеке қаржылық есептілігінде ғана көрсетіліп, өткен оқиғаларының нәтижесіндегі қысқа мерзімді міндеттемелері (құқықтық немесе практика барысында шығатын), сонымен қатар міндеттемелерді өтеу үшін экономикалық тиімділікпен байланысты құралдардың ағыны болады деген жорамал бар және осы міндеттемеге сәйкес дұрыс бағасы жасалған жағдайда болады. Егер Компания резерв қайтарылады деп болжам жасаса және қайтару жеткілікті дұрыс болып табылатын болса, қайтару жеке актив ретінде көрсетіледі. Егер ақшаның уақытша құнының ықпалы маңызды болса, онда резервтер ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарық бағасын беретін және қауіп тууы мүмкін міндеттемелерге сай салық салу мөлшерлемесі бойынша ақша қаражаттарының болашақтағы қозғалысының дисконттау көмегімен есептеледі. Дисконттауды пайдаланғанда резервтің артуы уақыт өткен салдарынан сыйақы бойынша шығын ретінде саналады.

Байланысты жақтар

Байланысты жақтарына Компанияның Акционері, басты басқарма қызметкерлері, еншілес ұйымдар, қауымдасқан ұйымдар мен акциялардың көбі тура немесе қосалқы акционерлердің үлесі бар ұйымдар немесе Компанияның басты басқарма қызметкерлеріне тиісті ұйымдар жатады.

Есепті күннен кейінгі оқиғалар

Есеп жылы аяқталғаннан кейін оқиғалар мен есеп күніне Компанияның қаржылық жағдай жөніндегі қосымша ақпараттан тұратын оқиғалар (түзету оқиғалары) жеке қаржылық есептілікте беріледі. Есеп күнінің аяқталғаннан кейін болған және түзетілуге жатпайтын оқиғалар маңызды болған жағдайда, олар жеке қаржылық жөніндегі есептілігіндегі ескертулерде ашылады.

Жіктеудің өзгеруі

2009 жылы Компания пайда мен залалдарда көрсетілетін кірістер мен шығындарды ұсыну анализінің әдісін өзгертті. Нәтижесінде Компания «шығындардың сипаты бойынша» әдісінің орнына «шығындардың мақсаты бойынша» жіктеуін пайдаланды.

2009 жылдың 1 қаңтарында күшіне енген ХЕҚС 1 «Қаржы есептілігін ұсыну» өзгерістеріне орай Компания жоспар бойынша актуарлы кірістер/(шығыстардың) белгіленген төлемдермен бірге жіктеуін кезең ішіндегі пайда мен залалдардың құрамынан шығарып, басқа толық кірістің құрамына өзгертті.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

5. ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК, ҮЙЛЕР МЕН ЖАБДЫҚТАР

2009 жылдың 31 желтоқсанына аяқталған жыл ішіндегі жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың қозғалысы мына түрде көрсетілген:

	Жер	Үйлер мен ғимараттар	Темір жол жолдарының инфрақұрылымы	Машиналар мен жабдықтар	Темір жол көлігі	Басқа көлік	Басқалары	Аяқталмаған құрылыс/орнатылмаған жабдық	Жиынтығы
Тарихи құны:									
2008 жылдың 31 желтоқсанына	579,053	18,067,675	416,055,194	84,725,825	17,082,668	7,983,482	4,325,875	40,385,583	589,205,355
Келін түсті	6,462	91,445	219,263	2,359,946	852,045	37,416	320,593	59,796,483	63,683,653
Ішкі орын алмастыру	-	29,891,347	17,710,512	10,528,861	144,092	(193,353)	484,960	(58,566,419)	-
Шықты	-	(165,956)	(4,186,377)	(631,538)	(17,489)	(30,805)	(55,201)	(2,270,115)	(7,357,481)
2009 жылдың 31 желтоқсанына	585,515	47,884,511	429,798,592	96,983,094	18,061,316	7,796,740	5,076,227	39,345,532	645,531,527
Жиналған тозу мен құнсыздану:									
2008 жылдың 31 желтоқсанына	-	(3,648,813)	(42,858,999)	(17,816,921)	(3,793,813)	(890,872)	(1,247,478)	(1,048,801)	(71,305,697)
Жыл ішінде есептелінген тозу	-	(811,284)	(15,849,910)	(6,436,629)	(1,162,401)	(850,568)	(551,589)	-	(25,662,381)
Жыл ішінде есептелінген құнсыздану	-	(50,959)	-	-	-	-	-	(2,303,009)	(2,353,968)
Ішкі орын алмастыру	-	87,278	(52,195)	34,138	(83,905)	40,657	(25,973)	-	-
Шықты	-	121,567	2,216,680	583,546	12,527	15,513	48,992	-	2,998,825
2009 жылдың 31 желтоқсанына	-	(4,302,211)	(56,544,424)	(23,635,866)	(5,027,592)	(1,685,270)	(1,776,048)	(3,351,810)	(96,323,221)
Баланстық құны:									
2009 жылдың 31 желтоқсанына	585,515	43,582,300	373,254,168	73,347,228	13,033,724	6,111,470	3,300,179	35,993,722	549,208,306
2008 жылдың 31 желтоқсанына	579,053	14,418,862	373,196,195	66,908,904	13,288,855	7,092,610	3,078,397	39,336,782	517,899,658

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

2008 жылдың 31 желтоқсанына аяқталған жыл ішіндегі жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың қозғалысы мына түрде көрсетілген:

	Жер	Үйлер мен ғимараттар	Темір жол жолдарының инфрақұрылымы	Машиналар мен жабдықтар	Темір жол көлігі	Басқа көлік	Басқалары	Аяқталмаған құрылыс/орнатылмаған жабдық	Жиынтығы
Тарихи құны:									
2007 жылдың 31 желтоқсанына	476,508	16,673,639	399,619,386	69,826,241	15,393,581	2,643,626	2,655,769	21,343,329	528,632,079
Келіп түсті	102,537	683,007	10,775	3,183,791	767,084	4,437,754	1,242,982	59,116,389	69,544,319
Ішкі орын алмастыру	-	804,959	23,159,591	12,633,392	968,338	921,297	498,436	(38,986,013)	-
Шықты	8	(93,930)	(6,734,558)	(917,599)	(46,335)	(19,195)	(71,312)	(1,088,122)	(8,971,043)
2008 жылдың 31 желтоқсанына	579,053	18,067,675	416,055,194	84,725,825	17,082,668	7,983,482	4,325,875	40,385,583	589,205,355
Жиналған тозу және құнсыздану:									
2007 жылдың 31 желтоқсанына	-	(2,657,714)	(32,153,946)	(13,455,074)	(2,656,201)	(327,821)	(869,792)	(978,181)	(53,098,729)
Жыл ішінде есептелінген тозу	-	(774,675)	(14,091,360)	(5,519,624)	(1,078,622)	(566,883)	(414,565)	-	(22,445,729)
Жыл ішінде есептелінген құнсыздану	-	(262,688)	72,605	95,839	171,988	139	(10,887)	(70,620)	(3,624)
Ішкі орын алмастыру	-	(31,750)	(21,470)	339,508	(268,961)	(6,903)	(10,424)	-	-
Шықты	-	78,014	3,335,172	722,430	37,983	10,596	58,190	-	4,242,385
2008 жылдың 31 желтоқсанына	-	(3,648,813)	(42,858,999)	(17,816,921)	(3,793,813)	(890,872)	(1,247,478)	(1,048,801)	(71,305,697)
Баланстық құны:									
2008 жылдың 31 желтоқсанына	579,053	14,418,862	373,196,195	66,908,904	13,288,855	7,092,610	3,078,397	39,336,782	517,899,658
2007 жылдың 31 желтоқсанына	476,508	14,015,925	367,465,440	56,371,167	12,737,380	2,315,805	1,785,977	20,365,148	475,533,350

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

2007 жылдың 31 желтоқсанына аяқталған жыл ішіндегі жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың қозғалысы мына түрде көрсетілген:

	Жер	Үйлер мен ғимараттар	Темір жол жолдарының инфрақұрылымы	Машиналар мен жабдықтар	Темір жол көлігі	Басқа көлік	Басқалары	Аяқталмаған құрылыс/орнатылмаған жабдық	Жиынтығы
Тарихи құны:									
2006 жылдың 31 желтоқсанына	417,894	16,012,173	359,359,891	63,966,333	12,189,774	2,375,515	1,973,341	27,816,871	484,111,792
Келіп түсті	58,553	30,952	10,426,096	2,363,380	2,684,168	347,703	516,093	43,871,841	60,298,786
Басқа да ұзақ мерзімді активтерден аудару	-	2,068,386	-	-	-	-	-	-	2,068,386
Ішкі орын алмастыру	75	(493,638)	39,634,270	4,845,165	844,495	141,863	205,007	(45,177,237)	-
Шықты	(14)	(944,234)	(9,800,871)	(1,348,637)	(324,856)	(221,455)	(38,672)	(5,168,146)	(17,846,885)
2007 жылдың 31 желтоқсанына	476,508	16,673,639	399,619,386	69,826,241	15,393,581	2,643,626	2,655,769	21,343,329	528,632,079
Жиналған тозу мен құнсыздану:									
2006 жылдың 31 желтоқсанына	-	(301,853)	(21,214,131)	(9,045,194)	(1,463,229)	(223,425)	(670,549)	-	(32,918,381)
Жыл ішінде есептелінген тозу	-	(798,919)	(15,283,470)	(5,438,668)	(1,014,160)	(311,976)	(217,775)	-	(23,064,968)
Жыл ішінде есептелінген құнсыздану	-	(2,180,542)	(227,820)	(240,438)	(333,979)	(10,495)	(18,864)	(978,181)	(3,990,319)
Ішкі орын алмастыру	-	(60,746)	66,447	93,164	(111,813)	13,266	(318)	-	-
Шықты	-	684,346	4,505,028	1,176,062	266,980	204,809	37,714	-	6,874,939
2007 жылдың 31 желтоқсанына	-	(2,657,714)	(32,153,946)	(13,455,074)	(2,656,201)	(327,821)	(869,792)	(978,181)	(53,098,729)
Баланстық құны:									
2007 жылдың 31 желтоқсанына	476,508	14,015,925	367,465,440	56,371,167	12,737,380	2,315,805	1,785,977	20,365,148	475,533,350
2006 жылдың 31 желтоқсанына	417,894	15,710,320	338,145,760	54,921,139	10,726,545	2,152,090	1,302,792	27,816,871	451,193,411

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына Компанияның қарыздар бойынша кепілдікті қамтамасыз ету мақсатында болған жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтары болған жоқ.

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына толығымен амортизацияланған жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың бастапқы құны 137,977,196 мың теңге, 92,527,042 мың теңге және сәйкесінше, 78,483,515 мың теңгені құрады.

2009 жылдың 31 желтоқсанына аяқталған жыл ішінде Компания Достық жұмыскерлер поселкесіндегі тұрғын үйлерді қоса алғанда мынадай жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар нысандарына қатысты құнсызданудан шығын көрді:

- 50,959 мың теңге сомасында үйлер, ғимараттар мен басқа да жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар нысандары (2008 жыл: 66,996 мың теңге сомасында құнсызданудан түскен шығынды қалпына келтіру; 2007 жыл: 3,012,138 мың теңге сомасында құнсызданудан түскен шығын);
- аяқталмаған құрылыс нысандарына 2,303,009 мың теңге (2008 жыл: құнсызданудан түскен шығын сомасы 70,620 мың теңге; 2007 жыл: құнсызданудан түскен шығын сомасы 978,181 мың теңге).

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Компания Қазақстан Республикасының батысы мен солтүстігін байланыстыратын және осылайша Қазақстан Республикасының темір жол инфрақұрылымын тұйықтайтын «Хромтау-Алтынсарин» (бұдан әрі – «Жоба») темір жол құрылысына қатысты жоба екі бөлімнен тұрады, атап айтқанда: «Хромтау-Әйтеке би» («бірінші бөлімі») және «Әйтеке би-Алтынсарин» («екінші бөлімі») учаскелерінен тұрады.

Бұл жолдың құрылысын Қазақстан Республикасы көлік және телекоммуникация Министрлігі бастаған болатын, және де құрылыстың бас мердігері ретінде Қазақстан Республикасы көлік және телекоммуникация Министрлігінің Көлік инфрақұрылымын дамыту Комитеті (бұдан әрі – «Дамыту комитеті») тағайындалды. Жобаны қаржыландыру мемлекеттік бюджет қаражаттар есебінен 64% мөлшерінде және Компания қаражаттарынан 36% мөлшерінде жүзеге асады.

2006 жылдың бойында Жобаның бірінші бөлігі аяқталды. Осылайша, Компания Жобаның бірінші бөлігіндегі 36% құнын (4,798,857 мың теңге) «Аяқталмаған құрылыс/орнатылмаған жабдық» бабынан жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтарға өткізді; ал Жобаның бірінші бөлігінің 64% құны (10,485,693 мың теңге) Қазақстан Республикасының Үкіметімен «Қосымша төленген капитал» сияқты Компания меншікті капиталына енгізілген болатын (16-ескерту).

2007 жылдың бойында Жобаның екінші бөлігі аяқталды. Осылайша, Компания Жобаның екінші бөліміндегі 36% құнын (6,181,127 мың теңге) «Аяқталмаған құрылыс/орнатылмаған жабдық» бабынан жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтарға өткізді; ал Жобаның екінші бөлігінің 64% құнын (10,528,129 мың теңге) «Қосымша төленген капитал» ретінде берілген болатын, себебі Компания Акционерінің бұл активтерді Компанияның жарғы капиталына салу ниеті бар (16-ескерту).

2009 жылдың 31 желтоқсанына «Аяқталмаған құрылыс/орнатылмаған жабдық» бабының құрамында Компания Астана қаласындағы әкімшілік ғимаратының құрылысын 6,890,247 мың теңгеге (2008 жылы 31 желтоқсан: 13,530,615 мың теңге; 2008 жылы 1 қаңтар: 3,455,199 мың теңге), Достық станциясында вагондарды қайта қою станциясының құрылысының сомасын 2,413,086 мың теңгеге (2008 жылы 31 желтоқсан: 2,413,082 мың теңге; 2008 жылы 1 қаңтар: 2,368,946 мың теңге), жаңа темір жол желісі «Жетіген-Қорғас» құрылысының сомасы 866,132 мың теңгеге (2008 жылы 31 желтоқсан және 2008 жылы 1 қаңтар: нөл теңге) және «Өзен – Түркіменстанмен мемлекеттік шекара» темір жол желісінің құрылысының сомасы 500,819 мың теңге (2008 жылы 31 желтоқсан және 2008 жылы 1 қаңтар: нөл теңге) есепке алған болатын. Аяқталмаған басқа құрылыс нысандары темір жол инфрақұрылымының қайта салынуы мен аяқталмаған құрылыс/орнатылмаған жабдық жөндеуді білдіреді.

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына Компания «Аяқталмаған құрылыс/орнатылмаған жабдық» бабының құрамында 9,025,160 мың теңге, 3,839,087 мың теңге және сәйкесінше 1,779,645 мың теңге сомасына қолдануға болатын ірі қосымша бөлшектерді жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар құрамында ғана ескерді.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

6. МАТЕРИАЛДЫҚ ЕМЕС АКТИВТЕР

2009 жылдың 31 желтоқсанына аяқталған жыл ішіндегі материалдық емес активтердің қозғалысы мына түрде көрсетілген:

	Лицензиялар	Компьютерлік бағдарламалық қамсыздандыру	Басқалары	Жиынтығы
Құны:				
2008 жылдың 31 желтоқсанына	492,422	2,460,852	176	2,953,450
Келіп түсті	154,932	1,944,656	81,097	2,180,685
Шықты	-	(13,293)	-	(13,293)
2009 жылдың 31 желтоқсанына	647,354	4,392,215	81,273	5,120,842
Жиналған амортизация:				
2008 жылдың 31 желтоқсанына	(219,416)	(836,995)	(174)	(1,056,585)
Есептелді	(154,988)	(547,623)	(7,098)	(709,709)
Шықты	-	13,293	-	13,293
2009 жылдың 31 желтоқсанына	(374,404)	(1,371,325)	(7,272)	(1,753,001)
2009 жылдың 31 желтоқсанына баланстық құны	272,950	3,020,890	74,001	3,367,841

2008 жылдың 31 желтоқсанына аяқталған жыл ішіндегі материалдық емес активтердің қозғалысы мына түрде көрсетілген:

	Лицензиялар	Компьютерлік бағдарламалық қамсыздандыру	Басқалары	Жиынтығы
Құны:				
2007 жылдың 31 желтоқсанына	460,284	1,724,140	176	2,184,600
Келіп түсті	32,138	775,337	-	807,475
Шықты	-	(38,625)	-	(38,625)
2008 жылдың 31 желтоқсанына	492,422	2,460,852	176	2,953,450
Жиналған амортизация:				
2007 жылдың 31 желтоқсанына	(10,954)	(572,545)	(157)	(583,656)
Есептелді	(208,462)	(264,517)	(17)	(472,996)
Шықты	-	67	-	67
2008 жылдың 31 желтоқсанына	(219,416)	(836,995)	(174)	(1,056,585)
2008 жылдың 31 желтоқсанына баланстық құны	273,006	1,623,857	2	1,896,865

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

2007 жылдың 31 желтоқсанына аяқталған жыл ішіндегі материалдық емес активтердің қозғалысы мына түрде көрсетілген:

	Лицензиялар	Компьютерлік бағдарламалық қамсыздандыру	Басқалары	Жиынтығы
Құны:				
2006 жылдың 31 желтоқсанына	11,054	1,057,044	176	1,068,274
Келіп түсті	449,230	677,733	-	1,126,963
Шықты	-	(10,637)	-	(10,637)
2007 жылдың 31 желтоқсанына	460,284	1,724,140	176	2,184,600
Жиналған амортизация:				
2006 жылдың 31 желтоқсанына	(3,409)	(401,902)	(130)	(405,441)
Есептелді	(7,545)	(175,270)	(27)	(182,842)
Шықты	-	4,627	-	4,627
2007 жылдың 31 желтоқсанына	(10,954)	(572,545)	(157)	(583,656)
2007 жылдың 31 желтоқсанына баланстық құны	449,330	1,151,595	19	1,600,944

2009 жылы Компания өзінің операциялық қызметінде пайдалану мақсатында бағдарламалық қамтамасыздандыру құралын сатып алды.

2009 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша толығымен амортизацияланған материалдық емес активтер 352,071 мың теңгені құрады (2008 жылдың 31 желтоқсаны: 290,592 мың теңге, 2008 жылдың 1 қаңтары: 206,536 мың теңге).

7. ЕНШІЛЕС ҰЙЫМДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2009 жылдың, 2008 жылдың 31 желтоқсанына, және 2008 жылдың 1 қаңтарына еншілес ұйымдарға инвестициялар мыналарды қамтыды:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
«Қазтеміртранс» АҚ	60,893,056	60,893,056	60,893,056
«Жолаушылар тасымалы» АҚ	67,101,475	59,095,131	59,095,131
«Локомотив» АҚ	48,897,878	48,897,878	48,308,888
«Ремвагон» АҚ	2,822,011	2,822,011	2,822,011
«Теміржолсу» АҚ	3,566,349	3,208,867	2,872,770
«Теміржолжылу» АҚ	2,705,388	2,575,105	2,463,105
«Ремлокомотив» АҚ	2,177,699	2,177,699	2,177,699
«Алматы вагон жөндеу зауыты» АҚ	5,051,337	2,049,899	2,049,899
«Желдорреммаш» ААҚ	1,520,640	1,520,640	1,520,640
«Локомотивті сервис орталығы» АҚ	1,406,437	1,406,437	1,406,437
«Казтранссервис» АҚ	1,175,759	1,175,759	1,175,759
«Транстелеком» АҚ	971,089	971,089	971,089
«Желдорводотеплоснабжение» ААҚ	906,787	906,787	906,787
«Лесозащита» ЖШС	693,006	693,006	693,006
«Центр транспортного сервиса» АҚ	522,254	522,254	522,254
«Ақжайық запад 2006» ЖШС	371,525	371,525	371,525
«Ертыс сервис» ЖШС	224,071	224,071	224,071
«Қазықұрт оңтүстік» ЖШС	132,211	132,211	132,211
«Әскерилендірілген темір жол күзеті» АҚ	106,444	106,444	106,444
«Локомотив құрастыру зауыты» АҚ	4,500,000	-	-
«Қазақстан темір жолы финанс Б.В.»	2,371	2,371	2,371
	205,747,787	189,752,240	188,715,153

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

2009 жылы Компания «Жолаушылар тасымалы» АҚна тиісті «Алматы вагон жөндеу зауыты» АҚын сомасы 1,882,667 мың теңге тең 46,75% акциясын «Жолаушылар тасымалы» АҚнан тиесілі сауда дебиторлық берешек орнына сатып алды. Осы келісім негізінде «Алматы вагон жөндеу зауыты» АҚ қатысу проценті 100% құрады. Сонымен бірге, осы еншілес ұйымның жарғы капиталын 1,118,771 мың теңге сомасында толықтырылып, төлем «Жолаушылар тасымалы» АҚнан тиесілі сауда дебиторлық берешектің орнына жүзеге асырылды.

2009 жылы Компания еншілес ұйымы «Локомотив» АҚнан «Локомотив лизинг» ЖШСтің 100% акциясын 1,424,225 мың теңге сомасына сатып алды. Сонымен бірге «Локомотив лизинг» ЖШСтің жарғы капиталын 3,075,775 мың теңге көлемінде ақша қаражаттарына толықтырды. 2009 жылдың қазан айында «Локомотив лизинг» ЖШС «Локомотив құрастыру зауыты» АҚна қайта тіркелді.

2009 жылы Компания еншілес ұйым «Жолаушылар тасымалы» АҚның жарғы капиталын 8,006,344 мың теңге сомасына арттырды. Төлем 1,790,144 мың теңге сомасында ақша қаражаттарымен және жолаушылар вагонының 6,216,200 мың теңге сомаларына жүзеге асырылды (10-ескерту).

Сонымен қатар 2009 жылдың бойында компания «Темір жолсу» АҚ мен «Темір жолжылу» АҚ жарғы капиталын арттырды, арту сомасы ақша қаражаттарымен 357,482 мың теңге және сәйкесінше, 130,283 мың теңгетөленді (2008 жылы: 336,097 мың теңге және сәйкесінше, 112,000 мың теңге; 2007 жылы: 250,000 мың теңге және сәйкесінше, 239,535 мың теңге).

2008 жылы Компания «Локомотив» АҚ жарғы капиталын ірі қосалқы бөлшектермен 533,543 мың теңгеге және босалқылармен 55,447 мың теңге сомаларына толтырды (2007 жылы: ірі қосалқы бөлшектермен 5,068,656 мың теңге сомасына).

2007 жылы қайта құрылу бағдарламасы негізінде еншілес ұйымдар «Ақжайық-Запад 2006» ЖШС, «Ертіс-Сервис» ЖШС және «Қазықұрт-Юг» ЖШС Компанияның таратылған Ақжайық, Павлодар және Қазығұрт жуып-шаю және булау станцияларының филиалдарының базасында құрылған болатын.

Осы еншілес ұйымдардың жарғы капиталы мына түрде құрылған болатын:

- «Ақжайық-Запад 2006» ЖШС: жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтарының баланстық құны 357,603 мың теңге, босалқылар 13,887 мың теңге және ақша қаражаттарды 35 мың теңге сомаларында.
- «Ертіс-Сервис» ЖШС: жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтарының баланстық құны 205,451 мың теңге, босалқылар 18,558 мың теңге және ақша қаражаттарды 62 мың теңге сомаларында.
- «Қазықұрт-Юг» ЖШС: жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтарының баланстық құны 119,166 мың теңге, босалқылар 12,967 мың теңге және ақша қаражаттарды 78 мың теңге сомаларында.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Төменде Компанияның еншілес ұйымдарының тізімімен бірге қызмет түрлерін көрсете отырып келген орны мен Компанияға тиесілі үлесі 2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына жағдай бойынша көрсетілген:

Еншілес ұйым	Қызмет сипаты	Келген орны - мемлекет	Қатысу пайызы		
			2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
1. «Қазтеміртранс» АҚ	Жүк вагондарын пайдалану	Қазақстан	100	100	100
2. «Жолаушылар тасымалы» АҚ	Жолаушыларды тасымалдау	Қазақстан	100	100	100
3. «Локомотив» АҚ	Локомотивті тартқыш қызметін ұсыну	Қазақстан	100	100	100
4. «Ремвагон» АҚ	Вагондарды жөндеу	Қазақстан	100	100	100
5. «Теміржолсу» АҚ	Коммуналды қызметтер	Қазақстан	100	100	100
6. «Теміржолжылу» АҚ	Коммуналды қызметтер	Қазақстан	100	100	100
7. «Ремлокомотив» АҚ	Локомотивтерді жөндеу	Қазақстан	100	100	100
8. «Алматы вагондарды жөндеу зауыты» АҚ	Вагондарды жөндеу	Қазақстан	100	53.25	53.25
9. «Желдорреммаш» ААҚ	Локомотивтерді жөндеу	Қазақстан	100	100	100
10. «Локомотивті сервис орталығы» АҚ	Локомотивтерді жөндеу	Қазақстан	100	100	100
11. «Қазтранссервис» АҚ	Транзитті жүк тасымалдау	Қазақстан	100	100	100
12. «Транстелеком» АҚ	Байланыс қызметтері	Қазақстан	100	100	100
13. «Желдорводотеплоснабжение» ААҚ	Коммуналды қызметтер	Қазақстан	100	100	100
	Қолайсыз табиғат жағдайларынан т/ж көлігін қорғау	Қазақстан	100	100	100
14. «Лесозащита» ЖШС	Кіру жолдарын пайдалану	Қазақстан	100	100	100
15. «Центр транспортного сервиса» АҚ	Күзет қызметтері	Қазақстан	100	100	100
16. «Өскерилендірілген темір жол күзеті» АҚ	Қаржы қызметтері	Нидерланды	0.36	0.36	0.36
17. «Қазақстан темір жолы фاینанс Б.В.»	Вагондарды жуу және буу	Қазақстан	100	100	100
18. «Қазықұрт оңтүстік» ЖШС	Вагондарды жуу және буу	Қазақстан	100	100	100
19. «Ертіс сервис» ЖШС	Вагондарды жуу және буу	Қазақстан	100	100	100
20. «Ақжайық запад 2006» ЖШС	Локомотивтерді құрастыру	Қазақстан	100	-	-
21. "Локомотив құрастыру зауыты" АҚ					

2009 жылдың 31 желтоқсанына Компанияның еншілес ұйымдары «Желдорводотеплоснабжение» ААҚ, «Желдорреммаш» ААҚ, «Ремвагон» АҚ және «Ақжайық запад 2006» ЖШС таратылу процесінде тұр.

2009 жылы Компания «Ремлокомотив» АҚ еншілес ұйымының таратылуына қатысты өз жоспарларын қайта қарастырды. Осы компанияның негізінде 2020 жылға дейін Қазақстан Республикасының теміржол көлігін дамыту бағдарламасына сай жолаушылар вагонының өндірісін құру жоспарланып отыр.

Осы жеке қаржылық есептілік еншілес ұйымдардың қаржылық есептіліктерін қамтымайды. Еншілес ұйымдарға инвестициялар осы қаржылық жағдай жөніндегі жеке есептілікте өзіндік құны бойынша есепке алынады. Компания құнының төмендеу басыңқылығына көрсететін тақырыптары болғанда инвестициялардың құнының төмендеуіне тест өткізген жоқ. Компания мен оның еншілес ұйымдарының 2009 жылдың 31 желтоқсанына аяқталған шоғырландырылған қаржылық есептілігін шығаруға 2010 жылдың 31 наурызында бекітті.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

8. ҚАУЫМДАСҚАН ҰЙЫМДАРҒА ИНВЕСТИЦИЯЛАР

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына қауымдасқан ұйымдарға инвестициялар мыналарды қамтыды:

Қауымдасқан ұйымның атауы	Негізгі қызметі	2009 жылдың 31 желтоқсаны		2008 жылдың 31 желтоқсаны		2008 жылдың 1 қаңтары	
		Құны	Иелік үлесі, %	Құны	Иелік үлесі, %	Құны	Иелік үлесі, %
«Кедентранссервис» АҚ	Тасымалдау және кедендік тазарту бойынша қызметтер	414,230	33.00	414,230	33.00	414,230	33.00
«Теміржол жөндеу» АҚ	Темір жол жолдарын жөндеу	105,974	23.43	105,974	23.43	105,974	23.43
«Досжан темір жолы» АҚ	Шар-Өскемен ст. темір жол желісінің құрылысы мен жаңа желіні пайдалану	1,578,000	37.03	-	-	-	-
		2,098,204		520,204		520,204	
Инвестициялардың құнсыздану резерві		(1,578,000)		-		-	
		520,204		520,204		520,204	

Қауымдасқан ұйымдарға инвестициялар осы қаржылық жөніндегі жеке есептілікте құнсыздануды шегеріп тастап өзіндік құны бойынша есепке алынады.

2009 жылдың ішінде Компания «Досжан темір жолы» АҚ 37.03 % акцияларын 1,578,000 мың теңге сомасына сатып алды. Акцияларды төлеу Компания акцияларын төлеуге Жалғыз Акционердің бағыттаған ақша қаражаттарымен жүзеге асты (16-ескерту).

Құнсыздану индикаторлары бар болғандықтан Компания осы инвестициялардың құнсыздануына 100% резерв (сақталым қорын) аударды. «Досжан темір жолы» АҚ инвестицияларды сатып алу операциялары Акционердің шешіміне сәйкес жүзеге асырылғандықтан, құнсызданудан түскен шығын меншікті капиталда танылған.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

9. САТУҒА АРНАЛҒАН ҚАРЖЫ АКТИВТЕР

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына сатуға арналған қаржы активтері мыналарды қамтыды:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
«Каскортранссервис» АҚ	226,337	226,337	226,337
Қазақстан Халық Банкінің Зейнетақы қоры	71,645	71,645	71,645
	297,982	297,982	297,982

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсаны және 2008 жылдың 1 қаңтарына сатуға арналған қолда бар инвестицияларға Компанияның иелік үлесі мына түрде көрсетілген:

	Қатыс үлесі		
	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
«Каскортранссервис» АҚ	13.40	13.40	13.40
Қазақстан Халық Банкінің Зейнетақы қоры	5% кем	5% кем	5% кем

10. БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсаны және 2008 жылдың 1 қаңтарына басқа да ұзақ мерзімді активтер мыналарды қамтыды:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар үшін төленген аванстар	3,290,254	3,748,362	9,949,774
Тұрғын үй қоры	3,810,423	5,059,882	5,065,942
Қайтаруға ҚҚС	6,128,960	6,128,960	6,128,960
Басқа да ұзақ мерзімдегі активтер	1,752,553	6,216,200	-
	14,982,190	21,153,404	21,144,676
Минус: жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар жеткізушінің авансы бойынша резерв	(1,101,188)	(755,397)	(219,744)
Минус: таза сату құнына дейінгі тұрғын үй қорын есептен шығару	(2,304,857)	(4,172,325)	(4,329,802)
Минус: ҚҚС қайтару бойынша құнсыздану резерв	(6,128,960)	(6,128,960)	(6,128,960)
	5,447,185	10,096,722	10,466,170

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына қайтаруға ҚҚС теңгеде берілген болатын.

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына басқа да ұзақ мерзімді активтер «Жолаушылар тасымалы» АҚ жарғы капиталына үлес ретіндегі баланстық құны 1,752,553 мың теңге, 6,216,200 мың теңге және сәйкесінше, ноль теңге тұратын жолаушылар вагоны кіреді. Осы күндерге жарғы құжаттарының қайта тіркелуі болмағандықтан бұл операциялар басқа да ұзақ мерзімді активтерде берілген.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

31 желтоқсанға аяқталған жылдар ішіндегі жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар үшін төленген аванстары бойынша резерв қозғалысы мына түрде көрсетілген:

	2009 жыл	2008 жыл
Жыл басына жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтарды жеткізушінің авансы бойынша резерв	(755,397)	(219,744)
Жыл ішінде есептелінген	(453,356)	(544,676)
Бұрын құрылған резервті пайдаланып жыл ішінде есептен шығару	107,565	9,023
	<u>107,565</u>	<u>9,023</u>
Жыл соңына жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтарды жеткізушінің авансы бойынша резерв	<u>(1,101,188)</u>	<u>(755,397)</u>

31 желтоқсан аяқталған жылдардағы ҚҚС қайтаруды құнсыздандыруға резерв бойынша қозғалыс мына түрде көрсетілген:

	2009 жыл	2008 жыл
Жыл басына құнсыздану резерві	(6,128,960)	(6,128,960)
Жыл ішінде есептелінген	-	-
Жыл соңына құнсыздану резерві	<u>(6,128,960)</u>	<u>(6,128,960)</u>

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына жағдай бойынша ұзақ мерзімді ҚҚС 6,128,960 мың теңге сомасында қайтару мүмкіндігі шамалы болып табылғандықтан, құнсыздануға нәтижесінде 6,128,960 мың теңге көлемінде резерв құрылды.

31 желтоқсан аяқталған жылдар ішінде тұрғын үй қорын өзінің таза сатылу бағасына дейін есептен шығару қозғалысы мына түрде берілген:

	2009 жыл	2008 жыл
Жыл басына таза сатылу құнына дейін есептен шығарылған	(4,172,325)	(4,329,802)
Жыл ішінде қалпына келтірілген	1,865,701	152,629
Жыл ішінде сатуға байланысты бұрын құрылған резерв арқылы шығару	1,767	4,848
Жыл соңына таза сатылу құнына дейін есептен шығарылған	<u>(2,304,857)</u>	<u>(4,172,325)</u>

Компания тұрғын үй қорының құрылысын жүргізіп, сонымен бірге Компания қызметкерлеріне әрі қарай сату үшін тұрғын үй қорының нысандарын сатып алып жатыр. Тарихи мұндай сатып алулар Компания қызметкерлерінің тұрғын үй қорының құнынан 20-30% баға көлемінде жүзеге асқан. 2009 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша бұл активтер таза сату құны бойынша 1,505,566 мың теңге (2008 жылдың 31 желтоқсаны: 887,557 мың теңге, 2008 жылдың 1 қаңтары: 736,140 мың теңге). 2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жыл ішінде Компания тұрғын үй қорының құнсыздануынан 1,865,701 мың теңге (2008 жыл: 152,629 мың теңге) көлемінде залал көрді.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

11. БОСАЛҚЫЛАР

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына босалқылар мыналарды қамтыды:

	2009 жылдың 31 желтоқсанына	2008 жылдың 31 желтоқсанына	2008 жылдың 1 қаңтарына
Қосалқы бөлшектер	2,486,358	3,082,564	2,668,525
Жанармай	504,947	593,194	469,836
Құрылыс материалдары	413,291	501,882	377,974
Жоғары жол қабатының материалдары	727,918	1,875,146	2,560,185
Шикізат және материалдар	5,188,507	5,181,632	5,236,851
Басқасы	537,717	622,185	500,993
Минус: өтімсіз және ескірген босалқылар бойынша резерв	(496,163)	(587,672)	(1,384,845)
	9,362,575	11,268,931	10,429,519

31 желтоқсанға аяқталған жылдардағы өтімсіз және ескірген босалқылар бойынша резервтегі қозғалыс мына түрде көрсетілген:

	2009 жыл	2008 жыл
Жылдың басына өтімсіз және ескірген босалқылар бойынша резерв	(587,672)	(1,384,845)
Жыл ішінде қалпына келтірілген	30,446	791,038
Жыл ішінде есептен шығарылған	61,063	6,135
Жыл соңына өтімсіз және ескірген босалқылар бойынша резерв	(496,163)	(587,672)

12. САУДА ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына сауда дебиторлық берешек мыналарды қамтыды:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
Жактық ұйымдардың сауда дебиторлық берешегі	5,542,728	9,000,312	7,279,742
Байланысты жактардың сауда дебиторлық берешегі (32-ескерту)	22,075,602	18,724,620	21,512,303
	27,618,330	27,724,932	28,792,045
Минус: күмәнді сауда берешегі бойынша резерв	(18,214,621)	(21,351,570)	(10,911,849)
	9,403,709	6,373,362	17,880,196

2009 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның негізгі қызметінен дебиторлық берешек 9,403,709 мың теңгені құрады (2008 жылдың 31 желтоқсаны: 6,373,362 мың теңге, 2008 жылдың 1 қаңтары: 17,880,196 мың теңге). Үшінші жактардың дебиторлық берешегінің жиналуы, Компания бақылай алмайтын әсерлерге жоғары дәрежеде тәуелді. Компания басшылығы байланысты жактардың резервтерін шегергендегі дебиторлық берешек қажет болғанда қайтарылады деп санайды. Дебиторлық берешектің жиналуын есеп күніне берілген Компания шарттар негізінде анықтайды.

2009 жылдың 31 желтоқсанына Компанияның сауда дебиторлық берешегі 7 негізгі клиентке 88% келді (2008 жылдың 31 желтоқсаны: 7 клиент – 91%, 2008 жылдың 1 қаңтары: 95%).

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

31 желтоқсанға аяқталған жылдар ішіндегі күмәнді қарыздар бойынша резервтегі өзгеріс мына түрде көрсетілген:

	2009 жыл	2008 жыл
Жылдың басына күмәнді қарыздар бойынша резерв	(21,351,570)	(10,911,849)
Жыл ішіндегі есептеулер	(891,582)	(10,783,134)
Бұрын құрылған резервті пайдаланып жыл ішінде есептен шығару	4,028,531	343,413
Жыл соңына күмәнді қарыздар бойынша резерв	(18,214,621)	(21,351,570)

2009 және 2008 жылдардың 31 желтоқсан жағдай бойынша күмәнді қарыздар резерві Компанияның еншілес ұйымы жойылу сатысында тұрған «Желдорводотеплоснабжение» АҚ 5,341,940 мың теңге және Компанияның еншілес ұйымы «Жолаушылар тасымалы» АҚ күмәнді 9,482,790 мың теңге сомаларын қамтыды (2008 жылдың 1 қаңтары: «Желдорводотеплоснабжение» АҚ 5,341,940 мың теңге; «Жолаушылар тасымалы» АҚ нөл теңге).

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына Компанияның сауда дебиторлық берешек мына валюталарда берілді:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
Теңге	7,423,838	4,240,861	17,809,150
Швейцарлық франк	1,979,542	2,128,509	63,554
Ресей рублі	329	3,461	7,492
АҚШ доллары	-	531	-
	9,403,709	6,373,362	17,880,196

13. БАСҚА ДА ҚАРЖЫ АКТИВТЕР

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына басқа да қаржы активтері 3 айдан бастап 12 айға дейінгі орналасу мерзіміндегі банктегі депозиттерді құрады:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны		2008 жылдың 31 желтоқсаны		2008 жылдың 1 қаңтары	
	Пайыздық мөлшерлем есі	Сомасы	Пайыздық мөлшерлем есі	Сомасы	Пайыздық мөлшерлем есі	Сомасы
«Сбербанк России» АҚ ЕБ	-	-	7.50-8.00%	7,589,260	-	-
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ (32- ескерту)	5.00-7.00%	8,060,135	6.70%	3,000,000	9.00%- 10.00%	16,000,000
«Казкоммерцбанк» АҚ (32- ескерту)	-	-	6.50%	2,656,940	8.20%- 9.70%	12,000,000
«РБС (Казахстан)» АҚ ЕБ	-	-	5.50%	1,000,000	10.00%	9,000,000
«Тұран Әлем Банкі» АҚ (32- ескерту)	-	-	-	-	8.20%- 9.70%	22,082,600
		8,060,135		14,246,200		59,082,600
Пайыздық сыйақы аударым бойынша берешек		68,937		237,536		2,052,301
		8,129,072		14,483,736		61,134,901

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына банктердегі депозиттер мына валюталарда көрсетілген болатын:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
Теңге	1,011,083	7,117,778	43,138,192
АҚШ доллары	7,117,989	7,365,958	17,996,709
	8,129,072	14,483,736	61,134,901

14. БАСҚА ДА ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ АКТИВТЕР

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына басқа да қысқа мерзімді активтер мыналарды қамтыды:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
Қайтарылатын ҚҚС	19,301,895	19,345,771	12,757,469
Берілген қысқа мерзімді активтер	817,453	1,613,999	983,897
Болашақ кезең шығындары	294,689	320,247	247,794
Байланысты жақтардың басқа да дебиторлық берешегі (32- ескерту)	-	2,000,000	-
Басқа да салықтар бойынша алдын-ала төлем	10,244,226	2,336,785	437,103
Талаптар	596,426	368,067	313,270
Ұрлық, ұрлау	236,297	324,260	589,557
Мекемелерге аудару	292,069	295,325	294,023
Баскасы	1,543,045	1,659,151	1,319,015
	33,326,100	28,263,605	16,942,128
Минус: басқа да қысқа мерзімді активтер бойынша күмәнді берешек бойынша резерв	(2,687,036)	(4,696,838)	(2,431,874)
	30,639,064	23,566,767	14,510,254

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына жағдай бойынша Компания басшылығы қайтаруға 19,301,895 мың теңге ҚҚС, 19,345,771 мың теңге және сәйкесінше 12,757,469 мың теңге деп бағалап, есеп сәйкес баланс құрған күннен бастап он екі ай мерзімі ішінде болашақ ҚҚС немесе басқа да салық міндеттемелері есебінен төленіп немесе есепке алынатын болады, және нәтижесінде ҚҚС бұл бөлігі қысқа мерзімді актив ретінде жіктелген болатын.

31 желтоқсанға аяқталған жылдар ішіндегі күмәнді берешек бойынша резервтегі қозғалыс мына түрде көрсетілген:

	2009 жыл	2008 жыл
Жылдың басына күмәнді берешек бойынша резерв	(4,696,838)	(2,431,874)
Жыл ішіндегі қалпына келтіру/(есептелулер)	1,920,046	(2,313,640)
Бұрын құрылған резерв есебінен жыл ішіндегі есептен шығару	89,756	48,676
Жыл соңына күмәнді берешек бойынша резерв	(2,687,036)	(4,696,838)

2008 жылы Компания өзінің еншілес ұйымы «Жолаушылар тасымалы» АҚ 2,000,000 мың теңге көлемінде ұзақ мерзімді процентсіз қаржылық көмек ретінде берді. 2008 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания 2,000,000 мың теңге көлемінде резерв құрды. 1,882,667 мың теңге көлеміндегі сома «Алматы вагон жөндеу зауыты» АҚ акцияларының үлесін төлеуде есепке алынған болғандықтан, 2009 жылдың бойында Компания құрылған резервті қалпына келтірді (7-ескерту). Қалған 117,333 сомасы көлеміндегі берешек ақша қаражаттарымен қайтарылды.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

15. АҚША ҚАРАЖАТТАРЫ МЕН ОНЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына ақша қаражаттары мен оның баламалары мыналарды қамтыды:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
Теңгедегі қысқа мерзімді банктік салымдар	11,301,170	31,391,709	14,810,033
АҚШ долларындағы қысқа мерзімді банктік салымдар	9,625,075	7,571,944	2,671,704
Еуроғағы қысқа мерзімді банктік салымдар	-	-	-
Теңгедегі банктің қысқа мерзімді шоттарында ақша	6,213,345	2,166,495	1,706,240
АҚШ долларындағы банктің қысқа мерзімді шоттарындағы ақша	296,003	47,380	49,518
Еуроғағы банктің қысқа мерзімді шоттарындағы ақша	1,334	1,011	188
Басқа валютадағы банктегі ақша	230,307	16,896	41,598
Кассадағы қолма-қол ақша	15,727	15,724	37,351
	27,682,961	41,211,159	19,316,632

Банктегі теңге мен валюталық шоттағы ақша қаражаттары проценттік мөлшерлемелер бойынша сыйақы әкеледі, жылдық 0.20% бастап 6.50% дейінгі күнделікті проценттік мөлшерлемелерге негізделген (2008 жылы: жылдық 0.50% бастап 9.00% дейінгі; 2007 жылы: жылдық 0.50% бастап 5.00% дейінгі).

Теңгеде және валютада салынатын қысқа мерзімді депозиттер Компанияның ақшаға деген қажеттілігіне байланысты түрлі мерзімге үш айға дейін салынады, және қысқа мерзімді депозиттер үшін мөлшерлемелер бойынша жылдық 1.00% бастап 10.50% дейінгі мөлшерде сыйақы әкеледі (2008 жылы: жылдық 0.50% бастап 11.25% дейін; 2007 жылы: жылдық 2.00% бастап 14.00% дейін).

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына жағдай бойынша ақша қаражаттары 233,714 мың теңге, 46,735 мың теңге және сәйкесінше 46,820 мың теңге пайдалануға шектелген болатын, себебі олар «Институту де Кредито Официаль» қарызын өтеу үшін резервті шоттың талап етілген балансын берген болатын (17-ескерту).

2009 жылдың 31 желтоқсанына Компанияның үш айдан артық емес мерзімге бастапқы өтеу мерзімі бар депозиттерге салынған ақша қаражаттары және Компанияның байланысты жақтарының Қазақстан Республикасы банктеріндегі қысқа мерзімді шоттардағы ақша қаражаты 18,073,736 мың теңге және сәйкесінше 5,376,827 мың теңге (2008 жылдың 31 желтоқсаны: 9,000,000 мың теңге және сәйкесінше, 531,768 мың теңге; 2008 жылдың 1 қаңтары: нөл теңге) (32-ескерту).

16. ЖАРҒЫ КАПИТАЛЫ

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына Компанияның акцияларының саны мына түрде көрсетілген:

Шығарылған күні	Шығаруға рұқсат берілген шығарылған акциялардың саны	Номинал құны, теңгеде	Жарғы капиталы, мың теңге
2005 жылдың 31 желтоқсанына	484,642,457	1,000	484,642,457
Акциялардың 6-ыншы эмиссиясы* 2006 жылдың 5 мамыры	17,398,001	1,000	17,398,001
2007 жылдың 31 желтоқсанына	502,040,458	1,000	502,040,458
2008 жылдың 31 желтоқсанына	502,040,458	1,000	502,040,458
2009 жылдың 31 желтоқсанына	502,040,458	1,000	502,040,458

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Компанияның жарғы капиталының қалыптасуы акцияларды жарыққа шығару арқылы жүзеге асты. Акциялардың 5-інші эмиссиясы жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтармен төленген болатын, және 2004 жылы қазанда Қазақстан Республикасы Үкіметінің Компанияға жарғы капиталына енгізілген темір жолдарымен берілген. Акциялардың 6-ыншы эмиссиясы 2006 жылдың 5 мамырында жарияланып, тіркелген болатын, бірақ төленген жоқ.

2009 жылдың бойында жалғыз акционер 6-ыншы эмиссия нәтижесінде 1,578,000 мың теңге сома көлемінде шығарылған акциялардың бір бөлігін ақша қаражаттарымен төлеуді жүзеге асырды. Бұл сома «Досжан темір жолы» АҚ 37.03% акциясын сатып алуға бағытталған болатын (8-ескерту). 2009 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша төленбеген капитал 15,820,001 мың теңгені құрады (2008 және 2007 жылдары: 17,398,001 мың теңге).

2009, 2008 жылдың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына Компанияның қосымша төленген капиталы 20,254,432 мың теңгені, 21,589,270 мың теңгені және сәйкесінше 21,486,783 мың теңгені құрап, мына түрде қалыптасқан болатын:

- Қазақстан Республикасы көлік және коммуникация Министрлігінің 2006 жылы 3 наурыз 64 Бұйрығына сәйкес Компанияның Жарғы капиталына Жобаның бірінші бөліміндегі теміржол инфрақұрылымының құны 10,485,693 мың теңге (5-ескерту) нысандары берілген болатын. Беру күніне жарғы құжаттарына өзгерістер енгізілмегендіктен, бұл активтердің құны қосымша төленген капитал ретінде берілген болатын.
- 2007 жылдың бойында Компания қосымша төленген капитал ретінде Жобаның екінші бөлігі бойынша құны 10,528,129 мың теңгетемір жол инфрақұрылысының нысандарын көрсетті (5-ескерту). 2009 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияда берілген нысандар бойынша құқық иелігін беретін құжаттар болмаған. Алайда, Компания басшылығы бұл темір жол инфрақұрылымының нысандары Компанияның жарғы капиталына беріледі деп санайды.
- Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2004 жылы 12 қаңтар №25 «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» жабық акционерлік қоғамының кейбір мәселелері жөніндегі» Қаулысына сәйкес 2009 жылдың 31 желтоқсанына Компанияның жарғы капиталына облыстық әкімдіктер берген жер құны 581,910 мың теңге (2008 жыл 31 желтоқсан: 575,448 мың теңге; 2008 жыл 1 қаңтар: 472,961 мың теңге) қосымша төленген капитал ретінде көрсетілді.
- Компанияның Жалғыз Акционердің шешімімен 2009 жылы «Досжан Темір жолы» АҚ акциясының 37.03% сатып алды. 2009 жылдың 31 желтоқсанына осы инвестициялардың құнсыздануына 100% сақталым қоры құрылды. Операция Акционердің шешімімен жүзеге асқандықтан 1,341,300 мың теңге сомасындағы (мерзімі ұзартылған салық минусымен) шығын қосымша төленген капиталды азайтты.

1-ескертуінде ашылып айтылғандай «Самұрық Қазына» әл-ауқат қоры» АҚ Компанияның жалғыз акционері болып табылады. Компанияның жарғысына сәйкес Акционер дивидендтер алуға, Компанияның акцияларын немесе Компания акцияларында конвертацияланатын басқа да құнды қағаздарды сатып алуға артықшылықтарына және Компанияның жойылатын жағдайда Компанияның мүлкінің бір бөлігіне құқылы.

Жалғыз Акционердің шешіміне сәйкес (2009 жылы 1 қазандағы «Самұрық-Қазына» әл-ауқат қоры» Акционерлік қоғамының Басқарма мәжілісінің №88/09 хаттамасы) Компания 2009 жылда 2,888,266 мың теңге көлемінде 2008 жылы бойынша жариялады. Бір акцияға сәйкес сома 5.94 теңгені құрады. Дивидендтер Жалғыз Акционерге 2009 жылдың 20 қарашасына дейін төленген (2008 жыл: 2,555,520 мың теңге көлемінде, 2007 жыл: 2,244,600 мың теңге көлемінде).

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Компания төленген ақша қаражаттарының құнын, не болмаса енгізілген күніне активтердің жарғы капиталына әділ құнды білдіреді. Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шығарылған акцияларды төлеуге еншілес ұйымдардың меншікті капиталына салынған Компанияның жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтары лицензияланған Қазақстандық бағалаушылар арқылы бағаланған болатын. 2008 жылдың 31 желтоқсанына аяқталған жыл ішінде құнның өсуі 876,537 мың теңгеге тең, акцияларды төлеуге еншілес ұйымдардың жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтарының сәйкесінше енгізілуінде бөлінбеген пайдаға кредиттелген болатын (2007 жылы: 1,278,053 мың теңге).

17. ҚАРЫЗДАР

2009, 2008 жылдың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына пайыздық сыйақы аударым бойынша берешекті қоса алғанда қарыздар мыналарды қамтыды:

	Бастапқы валюта	Өтеу күні	Пайыздық мөлшерлеме	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
Ұзақ мерзімді активтер:						
<u>«АБН АМРО Банк Н.В.»</u>						
<u>қарыздары:</u>						
Қарыз 1	АҚШ доллары	2012 жылдың 15 сәуірі	АҚШ долларында 6 айлық ЛИБОР депозиттері бойынша + 0.13%	1,407,309	1,581,740	2,033,798
Қарыз 2	АҚШ доллары	2014 жылдың 15 мамыры	АҚШ долларында 3 айлық ЛИБОР депозиттері бойынша + 0.07%	8,152,320	8,234,143	9,907,599
«Жапон халықаралық ынтымақтастық банкі» («ЖХЫБ»)	Жапон йены	2020 жылдың 20 желтоқсаны	3.00%	6,865,284	6,233,415	5,397,253
«Института де Кредито Официаль» («ИКО»)	АҚШ доллары	2021 жылдың 9 шілдесі	2.50%	3,950,158	3,349,541	3,336,507
«Қазақстан темір жолы файнанс Б.В.» қарыздары:						
Транш 1 – номинал құны 350,000,000 АҚШ доллары, дисконт – 7,290,500 АҚШ доллары (31-ескерту)	АҚШ доллары	2016 жылдың 9 мамыры	7.8433%	47,869,208	38,896,114	38,668,816
Транш 2 – номинал құны 50,000,000 АҚШ доллары, дисконт – 512,500 АҚШ доллары (31-ескерту)	АҚШ доллары	2011 жылдың 9 мамыры	7.2844%	4,903,160	3,982,783	3,962,638
				73,147,439	62,277,736	63,306,611
Минус: Ұзақ мерзімді қарыздардың қысқа мерзімді бөлігі				(4,231,765)	(3,323,454)	(3,117,141)
				68,915,674	58,954,282	60,189,470

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
1 жылдан 2 жылға дейін	8,461,049	2,909,883	2,663,765
2 жылдан 3 жылға дейін	3,338,639	6,853,217	2,795,614
3 жылдан 4 жылға дейін	2,527,515	2,697,954	6,715,730
4 жылдан 5 жылға дейін	1,217,973	2,049,175	2,584,637
5 жылдан жоғары	53,370,498	44,444,053	45,429,724
	68,915,674	58,954,282	60,189,470

«АБН АМРО Банк Н.В.» (Қарыз 1)

2003 жылы желтоқсанда Компания локомотивтерді модернизациялау үшін жиынтықты сатып алу үшін қаржыландыруға «АБН АМРО Банкімен Н.В.» (Қарыз 1) несиелік келісім жасасты. Қарыз жарты жылдық 16-лық төлеммен 2004 жылдың 15 қазанынан бастап төленіп, 2009 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша тиімді жылдық 6.98% проценттік мөлшерлемені құрады (2008 жылы 31 желтоқсан: 7.43% жылдық және 2008 жылы 1 қаңтар: 5.70%). 2009 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша берілген несиелік келісім бойынша қамтамасыз ету ретінде Компанияның еншілес ұйымы «Локомотив» АҚ меншігіндегі 6,329,304 мың теңге баланс құнымен локомотивтер салынған (2008 жылы 31 желтоқсан: 6,899,470 мың теңге, 2008 жылы 1 қаңтар: 7,461,197 мың теңге).

Қарыз бойынша кепілгер «Америка Құрама штаттарының экспортты-импортты банкі», «Локомотив» АҚ және «Қазтеміртранс» АҚ болып табылады.

«АБН АМРО Банк Н.В.» (Қарыз 2)

2004 жылдың 1 қарашасында Компания локомотивтердің модернизациясы үшін жиынтықты сатып алу үшін қаржыландыруға «АБН АМРО Банкімен Н.В.» (Қарыз 2) несиелік келісім жасасты. Бұл несиелік келісім бойынша ақша қаражаттары келесі транштармен беріледі:

- Бірінші транш 18,506 мың АҚШ доллары көлемінде Компания (2005 жылдың 8 ақпанындағы айырбастау бағамы бойынша 2,402,611 мың теңге) 2005 жылы 8 ақпанда алды.
- Екінші транш 20,795 мың АҚШ доллары көлемінде Компания (2005 жылдың 25 маусымындағы айырбастау бағамы бойынша 2,808,921 мың теңге) 2005 жылы 25 маусымда алды.
- Үшінші транш 16,602 мың АҚШ доллары көлемінде Компания (2005 жылдың 21 қыркүйегіндегі бағамы бойынша 2,226,285 мың теңге) 2005 жылдың 21 қыркүйегінде алды.
- Төртінші транш 15,664 мың АҚШ доллары көлемінде Компания (2005 жылдың 7 ақпанындағы айырбастау бағамы бойынша 2,101,754 мың теңге) 2005 жылдың 7 желтоқсанында алды.
- Бесінші транш екі бөліктен тұрды: 16,892 мың АҚШ доллары мен 7,883 мың АҚШ доллары көлемінде Компания (2006 жылдың 6 қаңтары мен 2006 жылдың 31 наурызында айырбастау бағамдары бойынша 2,260,302 мың теңге және сәйкесінше, 1,012,555 мың теңге) 2006 жылдың 6 қаңтарында және сәйкесінше, 2006 жылдың 31 наурызында алды.
- Алтыншы транш екі бөліктен тұрады: 7,883 мың АҚШ доллары мен 7,883 мың АҚШ доллары көлемінде Компания (2006 жылдың 5 маусымы мен 2006 жылдың 22 маусымындағы айырбастау бағамдары бойынша 954,695 мың теңге және сәйкесінше, 935,303 мың теңге) 2006 жылдың 5 маусымында және сәйкесінше, 2006 жылдың 22 маусымында алды.

Қарыз бойынша кепілгер «Америка Құрама штаттарының экспортты-импортты банкі» «Локомотив» АҚ және «Қазтеміртранс» АҚ болып табылады.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Қарыз 32 тоқсандық төлеммен 2005 жылдың 5 мамырынан бастап төленіп, 2009 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша тиімді жылдық 3.12% проценттік мөлшерлеме құрады (2008 жылы 31 желтоқсан: 5.84% жылдық және 2007 жылы 31 желтоқсан: 5.56% жылына). 2009 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша берілген несиелік келісім бойынша қамтамасыз ету ретінде Компанияның еншілес ұйымы «Локомотив» АҚ меншігіндегі 28,367,114 мың теңге баланс құнымен локомотивтер салынған (2008 жылы 31 желтоқсан: 30,567,085 мың теңге; 2007 жылдың 31 желтоқсан: 32,645,422 мың теңге).

«ЖХЫБ»

Қазақстан Республикасының үкіметі мен Жапония үкіметі арасындағы жасалған келісім-шартқа сәйкес Компания темір жол желісін дамытуға қарыз алды. «ЖХЫБ» қарызы «Эксимбанк Қазақстан» арқылы 37 жарты жылдық төлемдермен 2002 жылдың желтоқсанынан бастап өтеуге жатады және 2020 жылдың желтоқсанында толық өтелуі тиіс. Жылына 3.00% көлеміндегі проценттер негізгі қарыздың өтелмеген бөлігіне саналады. 2009 жылы «ЖХЫБ» қарызы бойынша тиімді проценттік мөлшерлемесі 3.67% құрады (2008 жылы: 3.25%, 2007 жылы: 3.09%).

«ИКО»

Қазақстан Республикасы Үкіметі мен Испания Корольдігі арасындағы қаржылық өзара ынтымақтастық жөніндегі Меморандумға сәйкес Компания Испания Корольдік Үкіметінің атқарушы қаржы органымен және ИКОмен несиелік келісім жасасты. Қазақстан Республикасының Үкіметі Қазақстан Республикасының қаржы Министрлігі арқылы ИКО пайдасына кепіл берді. Қарыз 25 тең жарты жылдық төлемдермен 2009 жылдың шілдесінен бастап өтеледі.

"Patentes Talgo S.A." испандық компаниясы шығарған әрқайсысы 22 вагоннан тұратын екі жолаушылар құрамы 2009 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша баланстық құны 3,239,259 мың теңге (2008 жылдың 31 желтоқсаны: 3,403,744 мың теңге; 2007 жылдың 31 желтоқсаны: 3,568,228 мың теңге) осы несиелік келісімге қамтамасыз ету ретінде кепілдікке салынған болатын. Бұл активтер Компанияның еншілес ұйымы «Жолаушылар тасымалы» АҚ меншігінде. ИКО қарызын өтеу үшін резервтегі шоттың талап етілген балансын көрсеткендіктен, 2009, 2008 жылдың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына жағдай бойынша Компания 233,714 мың теңге, 46,735 мың теңге және сәйкесінше, 46,820 мың теңге көлеміндегі ақша қаражаттары пайдалануға шектелген болатын, (15-ескерту).

«Қазақстан темір жолы фاینанс Б.В.» қарыздары

2006 жылы 11 мамырда «Қазақстан темір жолы Файнанс Б.В.» (бұдан әрі – «Эмитент»), еншілес ұйым «Қазтеміртранс» АҚ, жалпы сомасы 800,000 мың АҚШ долларға тең Еурооблигациялық екі траншын шығарды, олар 1933 жылы құнды қағаздар жөніндегі Америка Құрама Штаттарының Заңының «S» ережесіне сай Америка Құрама Штаттарынан тыс айналымда жүр. Еурооблигацияларды шығару Компания мен оның еншілес ұйымдарымен «Қазтеміртранс» АҚ және «Локомотив» АҚ кепілдендірілген (бұдан әрі – «Кепілгерлер» деп аталады).

Көрсетілген шығарылым негізінде Компания Эмитенттен 350,000 мың АҚШ доллары (Транш 1) және 50,000 мың АҚШ доллары (Транш 2) көлемінде қаражат алды. Тиімді проценттік мөлшерлеме Транш 1 бойынша 8.0327%, Транш 2 бойынша – 7.4255% құрайды. 2007 жылы Компания қарыздардың бір бөлігін (Транш 1) 26,000 мың АҚШ доллары сомасында төледі (3,143,920 мың теңге төленген күніне айырбастау бағамы бойынша) және (Транш 2) 17,176 мың АҚШ доллары сомасында төледі (2,088,952 мың теңге төленген күніне айырбастау бағамы бойынша).

Проценттік мөлшерлеме Еурооблигациялар бойынша купон мөлшерлемелерінен, Нидерланды Корольдігінің заңнамасына сай анықталған Эмитент резидент емес табыс (маржа) пен өтем көзінен ұсталатын кірісіне салынатын табыс салығының төлемдерінен тұрады.

2009 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания Еурооблигациялардың шығарудың барлық Талаптары мен Шарттарын орындады.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

18. ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРГЕ ТӨЛЕНЕТІН СЫЯҚЫЛАР БОЙЫНША МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Еңбекақы төлемінен аударылатын міндетті аударылымдар

Компания Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес әлеуметтік салық төлейді. Еңбек төлемдері бойынша әлеуметтік салық пен басқа да төлемдер пайда болған кезеңде сол кезеңінің шығындарына жатады. 2009 және 2008 жылдары Компанияның әлеуметтік салық пен әлеуметтік аударылымдар бойынша шығындары 8,937,072 мың теңге және сәйкесінше, 8,247,217 мың теңгені құрады (25 және 26-ескертулер).

Компания сонымен бірге өзінің қызметкерлерінің еңбекақысынан 10% көлемінде ұстап олардың сайлаған жинақтаушы зейнетақы қорына аударды.

Белгіленген төлем мөлшерімен зейнетақы жоспары

Еңбек қызметі аяқталғаннан кейін қызметкерлерге төленетін сыйақы Компания мен оның еңбек ұжымы арасында жасалған 2009-2011 жылдары Ұжымдық келісім-шартқа сәйкес төленеді.

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына еңбек қызметі аяқталғаннан кейін төленетін сыйақы бойынша Компанияның міндеттемесі мынаны қамтыды:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
Белгіленген төлем мөлшерімен зейнетақы жоспары бойынша міндеттеменің қысқа мерзімді құны	8,847,995	9,178,553	9,032,509

Төменде 31 желтоқсанға аяқталған жылдарға белгіленген төлем мөлшері бар зейнетақы жоспары бойынша міндеттемелердің мәндері салыстырылады:

	2009 жыл	2008 жыл
Жылдың басындағы жалпы міндеттеме сомасы	9,178,553	9,032,509
Қызметтің құны	280,648	278,805
Сыйақы құны	592,110	540,179
Жыл ішінде жасалған төлемдер	(450,305)	(458,980)
Жыл ішіндегі актуарлы пайда	(753,011)	(213,960)
Жыл соңындағы жалпы міндеттеме сомасы	8,847,995	9,178,553
Бір жыл ішінде төлеу мерзімі басталатын міндеттеме	(472,820)	(481,929)
Бір жылдан асатын төлеу мерзімі басталатын міндеттеме	8,375,175	8,696,624

2009, 2008 жылдың 31 желтоқсанына танылған актуарлы пайда мен актуарлы залал, негізінен Қазақстан Республикасында жылдық еңбекақы мөлшерінің ең төмен көлемі өсуіне қатысты өзгерістер салдарынан және Компания қызметкерлерінің орташа еңбекақы көлемінің қосымша өсуінен және 2007-2009 жылдары, демографиялық өзгерістер себептерінен болды.

Қызметтердің құны мен сыйақы құны 2009 және 2008 жылдары танылған жалпы сомалары 872,758 мың теңге және 818,984 мың теңге құрап, 2009 және 2008 жылдары әкімшілік шығыстары құрамында есепке алынған (26-ескерту). Актуарлы пайда басқа толық кірісте көрсетілген.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Компания міндеттемелерінің есептеуі Компанияның жұмыскерлерінің және зейнеткерлерінің саны, жасы, жынысы мен өтіл жылдары мен қызметкерлер санының өзгеруі бойынша нақты деректер, сонымен бірге өлім деңгейі бойынша жарияланып отыратын статистика деректерінің негізінде дайындалған. Бухгалтерлік баланс құру күніне жіберілген басқа да қолданылған негізгі жобалар төменде көрсетілген:

	2009 жыл	2008 жыл	2007 жыл
Дисконт мөлшерлемесі	6.50%	6.00%	6.00%
Болашақта материалдық көмектің күтілетін жылдық өсуі	5.50%	5.50%	5.50%
Болашақта ең төмен еңбекақының күтілетін жылдық өсуі	5.50%	5.50%	5.50%
Болашақта темір жол билеттер құнының күтілетін жылдық өсуі	4.50%	4.50%	4.50%

Белгіленген мөлшері бар зейнетақы жоспары қаржыландыратын болып табылады.

19. КІРІСТІК САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

Компания Қазақстан Республикасының заңнамасына сай салық салынатын пайдадан 20% мөлшерлеме бойынша кірістік салығын төлейді (2008 жыл: 30%; 2007 жыл: 30%). 2009 жылдың 1 қаңтардан бастап күшіне енген Қазақстан Республикасының салық заңнамасына енгізілген өзгерістерге байланысты пайдаға түсетін салық мөлшерлемесі 2009 жылы 30%дан 20% дейін, 2013 жылы – 20%дан 17.5% дейін, ал 2014 жылы және одан әрі – 15% дейін қысқарады.

31 желтоқсанға аяқталған жылдардағы кірістік салығының шығындары мыналарды қамтыды:

	2009 жыл	2008 жыл
Қысқа мерзімді кірістік салығы бойынша шығындар	1,824,242	4,898,677
Кейінге қалдырылған кірістік салығы бойынша шығындар/(үнемдеулер)	5,801,848	(17,643,188)
	7,626,090	(12,744,511)

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Төменде 31 желтоқсанға аяқталған жылдардағы кірістік салығы бойынша шығындары мен ресми бекітілген мөлшерлеме бойынша салық салынғанға дейінгі бухгалтерлік пайдадан есептелінген кірістік салығы бойынша шығындарды салыстыруы көрсетілген:

	2009 жыл	2008 жыл
Салық салынғанға дейінгі таза пайда	31,222,429	28,793,431
Ресми салық мөлшерлемесі	20%	30%
Ресми салық мөлшерлемесіне теориялық шығын	6,244,486	8,638,029
Салық салу мақсаты үшін есептеуге жатпайтын (салық салынбайды) шығындардың (табыстардың) салық тиімділігі:		
Алған дивидендтер	(670,045)	(341,114)
Соңғы жылдарға қосымша кірістік салығын салу	403,770	1,385,003
Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтарды қайта бағалаудан түсетін салық салынатын табыс	-	262,961
Ұзақ мерзімді активтерге резервті қосымша есептеу	470,794	1,088
Қайтарылмайтын ҚҚС	-	34,028
Әлеуметтік сала нысандарын ұстау мен демеушілік шығындары	1,068,879	1,106,515
Тұрғын үй қорының резервін қалпына келтіру	(373,140)	(45,789)
Әлеуметтік іс-шаралар	186,082	254,587
Еңбек қызметі аяқталғандағы бойынша қызметкерлерге сыйақы шығындары	174,552	245,695
Салықтар	28,857	389,833
Айыппұлдар мен өсімдер	5,303	551,507
Басқасы	1,002,479	39,271
Күмәнді қарыз бойынша шығындар	(400,000)	3,444,837
Бағалау резервіндегі өзгеріс	(979,836)	(755,964)
Мөлшерлеме өзгерісінің әсері	463,909	(27,954,998)
Қаржылық жағдай жөніндегі жеке есептілікте берілген кірістік салығы бойынша шығындар/(үнемдеу)	7,626,090	(12,744,511)

Қосымша есептеулер салық салынатын табыс мақсаттары үшін есептелінетін шығындарға қатысты салық басқару орындарының бағалауы мен Компания бағалауының арасындағы айырмашылыққа байланысты берілген. Компания басшылығы есеп кезеңіндегі заңды күші бар заңнама талаптарын басшылыққа алып, әрекет еттік деп санайды.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Қаржылық жағдай жөніндегі жеке есептілікте көрсетілген сомалар мен міндеттемелердің және активтердің салық базалары арасындағы уақытша айырмашылықтарға, қаржылық жағдай жөніндегі сәйкес есеп күніне күші бар бекітілген ресми салық мөлшерлемелерінің қолдануымен есептелінген кейінге қалдырылған салық сомалары 2009, 2008 жылдың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына мыналарды қамтыды:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
Кейінге қалдырылған салық активтері:			
Аударылған салық залалдары	-	-	231,374
Дебиторлық берешектегі айырмашылық	508,484	1,871,463	3,273,555
Өтімсіз және ескірген босалқылар бойынша резерв	99,233	117,534	415,454
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резерв	716,150	685,688	786,116
Инвестициялар құнсыздануының резерві	236,700	-	-
Есептелінген міндеттемелер	140,008	120,385	375,295
	1,700,575	2,795,070	5,081,794
Минус: бағалау резерві	-	(979,836)	(1,735,800)
	1,700,575	1,815,234	3,345,994
Кейінге қалдырылған салық міндеттемелері:			
Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтар, сатуға арналған қаржы активтер деп жіктелетін ұзақ мерзімді активтер және басқа да ұзақ мерзімді активтер	(34,203,222)	(28,752,733)	(47,926,681)
	(34,203,222)	(28,752,733)	(47,926,681)
Кейінге қалдырылған таза салық міндеттемелерінің жиынтығы	(32,502,647)	(26,937,499)	(44,580,687)

	2009 г.	2008 г.
Жыл басындағы кейінге қалдырылған кірістік салығы бойынша таза міндеттемелер	(26,937,499)	(44,580,687)
Табыс пен залал арқылы танылған	(5,801,848)	17,643,188
Үлес өзгерістері жөніндегі есептілікте көрсетілген	236,700	-
Жыл соңындағы кейінге қалдырылған кірістік салығы бойынша таза міндеттемелер	(32,502,647)	(26,937,499)

2008 жылдың 31 желтоқсанына бағалау резерві жойылу сатысында тұрған еншілес ұйым «Желдорводотеплоснабжение» АҚнан күмәнді қарыз бойынша резервті білдіреді (12-ескерту).

20. БАСҚА ДА ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2008 жылдың 31 желтоқсанына, 2008 жылдың 1 қаңтарына басда ұзақ мерзімді міндеттемелер жүк тасымалдау қызметін көрсетуге «Тенгизшевройл» ЖШС-тен алынған аванстардан тұрды. 2009 жыл ішінде қызметтер көрсетілген болатын, қалған сомасы 2009 жылдың 31 желтоқсанына қысқа мерзімді міндеттемелер ретінде жіктелді.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

21. САУДА ТӨЛЕМДЕР

2009, 2008 жылдың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына сауда төлемдер мыналарды қамтыды:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
Үшінші жақтарға сауда төлемдер	23,570,522	31,384,861	12,243,636
Байланысты жақтарға сауда төлемдер (32-ескерту)	32,668,509	31,076,734	51,503,321
	56,239,031	62,461,595	63,746,957

2009, 2008 жылдың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына сауда төлемдер мына валюталарда берілген:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
Теңге	52,604,467	59,850,152	60,674,776
Швейцарлық франк	2,936,006	2,162,304	2,012,221
АҚШ доллары	361,107	43,698	60,701
Басқа валюталарда	337,451	405,441	999,259
	56,239,031	62,461,595	63,746,957

22. САЛЫҚТАР ЖӘНЕ БЮДЖЕТКЕ ТӨЛЕНЕТІН БАСҚА ДА МІНДЕТТІ ТӨЛЕМДЕР

2009, 2008 жылдың 31 желтоқсаны және 2008 жылдың 1 қаңтарына төленетін салықтарға мыналар жатады:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
Әлеуметтік салық	443,202	459,779	616,750
Жеке табыс салығы	973,282	918,842	809,435
Мүлік салығы	226,631	115,202	19,810
Резиденттер емес кірісінен салықтар	1,174,000	1,174,000	-
Резиденттер емес кірісінің салықтары бойынша өсімдер мен айыппұлдар	1,126,123	1,126,123	-
Кірістік салығы бойынша өсімдер мен айыппұлдар	776,308	776,387	-
Басқасы	271,183	292,650	341,551
	4,990,729	4,862,983	1,787,546

2008 жылдың бойында Компания мемлекеттік басқару орындары жүзеге асырған түрлі салық тексерістерінен өтті. Осы тексерістердің нәтижесінде 2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына Компания резиденттер емес төлем көзінен сомасы 1,174,000 мың теңге, 1,174,000 мың теңге және сәйкесінше, ноль теңге қосымша салық салды, сонымен бірге кейбір салықтар бойынша өсімдер мен айыппұлдардың жалпы сомасы 1,902,431 мың теңге, 1,902,431 мың теңге және сәйкесінше, ноль теңге.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

23. БАСҚА ДА ҚЫСҚА МЕРЗІМДІ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанында және 2008 жылдың 1 қаңтарында басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер мыналарды қамтыды:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
Алынған аванстар	21,408,114	21,110,894	20,309,863
Болашақ кезең табыстары	2,803,601	1,839,635	2,371,261
Еңбекақы бойынша қысқа мерзімді берешек	4,034,885	4,722,539	4,740,643
Демалыс бойынша резервтер	3,580,749	3,428,442	2,620,385
Зейнетақы қорлары мен әлеуметтік сақтау қорларына төлемдер	1,241,824	1,238,970	1,053,789
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	1,170,946	1,077,357	852,093
	<u>34,240,119</u>	<u>33,417,837</u>	<u>31,948,034</u>

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер мына валюталарда берілген:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
Теңге	34,232,698	33,412,001	31,938,308
Ресей рублі	7,421	5,836	9,726
	<u>34,240,119</u>	<u>33,417,837</u>	<u>31,948,034</u>

Тапсырыс берушілерден түскен аванстар әлі де басталмаған жүк тасымалдауға, көлік қызметтерін көрсетуге берілген алдын ала төлемді білдіреді. Алдыңғы кезеңнің табыстары жеке қаржылық есептілігінің күніне аяқталмаған және тасымалдау басталып қойған көлік қызметіне жатады.

24. ӨТКІЗУДЕН ТҮСКЕН ТАБЫС

31 желтоқсанға аяқталған жылдар ішіндегі өткізуден түскен табыс мыналарды қамтыды:

	2009 жыл	2008 жыл
Қызмет көрсетуден түсетін табыс	416,637,552	424,138,539
Үшінші жаққа босалқы сатудан түсетін басқа да табыстар	181,736	365,339
Алынған айыппұлдар	1,501,959	1,691,292
	<u>418,321,247</u>	<u>426,195,170</u>

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгеммен)

25. ӨТКІЗУДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

31 желтоқсанға аяқталған жылдар ішіндегі өткізудің өзіндік құны мыналарды қамтыды:

	2009 жыл	2008 жыл
Материалдар мен қорлар	22,625,396	23,025,396
Жанар- және жағар май материалдар	2,189,377	2,704,490
Электр энергиясы	3,470,855	4,712,391
Тозу және амортизация	25,355,804	22,202,455
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар, қысқа мерзімді резервтерді қоса алғанда	69,841,753	66,863,665
Операциялық жалға алу	539,686	424,041
Вагондарды пайдаланғандығы үшін төленетін төлем	16,222,707	18,040,101
Иссапар шығындары	934,785	732,783
Қызметкерлерді оқыту	247,839	224,948
Кәсіби қызметтер	371,530	398,771
Қызметтер	192,846,246	200,699,088
Басқасы	9,774,341	9,480,306
	344,420,319	349,508,435

2009 жылдың 31 желтоқсанына аяқталған жыл ішінде локомотив тарту қызметтерінің сомасы 136,359,355 мың теңге (2008 жыл: 142,145,427 мың теңге), вагон парктерімен тасымалдауды қамтамасыз ету қызметтерінің сомасы 38,794,899 мың теңгені құрады (2008 жыл: 37,134,187 мың теңге).

31 желтоқсанға аяқталған жылдар ішіндегі қысқа мерзімді резервтерді қоса алғанда қызметкерлерге жұмсалатын шығындар мыналарды қамтыды:

	2009 жыл	2008 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	62,154,368	59,024,845
Әлеуметтік салық (19-ескерту)	7,592,698	7,139,677
Пайдаланылмаған демалыс бойынша резервті есептеу шығындары	94,687	699,143
	69,841,753	66,863,665

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

26. ЖАЛПЫ ЖӘНЕ ӘКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАРЫ

31 желтоқсанға аяқталған жылдар ішіндегі жалпы және әкімшілік шығыстары мыналарды қамтыды:

	2009 жыл	2008 жыл
Тозу және амортизация	1,016,286	716,270
Қысқа мерзімді резервтерді қоса алғанда қызметкерлерге жұмсалатын шығындар	15,439,924	12,582,471
Салықтар	7,372,117	9,574,068
Кеңес беру, аудит және заң қызметтері	170,943	508,564
Күмәнді қарыздар бойынша резервтер (10, 12, 14-ескертулер)	(575,108)	13,641,450
Қайырымдылық және демеушілік көмек	5,254,644	3,536,514
Әлеуметтік сала нысандарын ұстауға жұмсалатын шығыстар	169,515	235,392
Операциялық жалға алу бойынша шығыстар	412,003	412,904
Жанар- және жағар май материалдар	63,366	74,041
Электр энергиясы	110,943	80,932
Байланыс қызметтері	857,816	1,038,946
Иссапар және өкілеттік шығыстар	617,407	688,721
Қызметкерлерді оқыту	100,898	155,977
Өтімсіз және ескірген босалқы бойынша резерв (11-ескерту)	(30,446)	(791,038)
Еңбек қызметі аяқталуы бойынша сыйақы шығындары (18-ескерту)	872,758	818,984
Қызметтер	316,915	746,453
Материалдар	351,507	382,332
Кәсіби қызметтер	970,755	413,306
Банк қызметтері	243,267	238,076
Жарнама	446,001	595,201
Әлеуметтік іс-шаралар	337,035	847,888
Басқа да шығындар	1,033,182	2,062,058
Жиынтығы	35,551,728	48,559,510

31 желтоқсанға аяқталған жылдар ішіндегі қысқа мерзімді резервтерді қоса алғанда қызметкерлерге жұмсалатын шығындар мыналарды қамтыды:

	2009 жыл	2008 жыл
Қызметкерлерге жұмсалатын шығыстар	14,037,930	11,366,017
Әлеуметтік салық (19-ескерту)	1,344,374	1,107,540
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша резервті есептеу шығындары	57,620	108,914
	15,439,924	12,582,471

27. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІС

31 желтоқсанға аяқталған жылдар ішіндегі қаржылық кірісі мыналарды қамтыды:

	2009 жыл	2008 жыл
Қысқа мерзімді инвестициялар мен банктегі салымдар бойынша процент түріндегі кірістер	2,147,339	6,092,759
Басқа да қаржылық кірістер	35,624	42,362
	2,182,963	6,135,121

2009 және 2008 жылдардың 31 желтоқсанына аяқталған жылдар ішіндегі Компанияның қаржылық кірісі қысқа мерзімді инвестициялар мен байланысты жақтардан банктегі салымдар бойынша пайыздар түріндегі табыс сомасы 1,718,410 мың теңгені және сәйкесінше, 1,452,091 мың теңгені құрады (32-ескерту).

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

28. ҚАРЖЫЛЫҚ ШЫҒЫС

31 желтоқсанға аяқталған жылдар ішіндегі қаржылық шығыстары мыналарды қамтыды:

	2009 жыл	2008 жыл
Қарыз проценттері бойынша шығыстар	4,818,729	4,229,638
Қарыз дисконт сомасының амортизациясы бойынша шығыстар	95,936	72,676
	4,914,665	4,302,314

29. БАСҚА ДА ПАЙДА МЕН ЗАЛАЛ

31 желтоқсанға аяқталатын жылдар ішіндегі басқа да пайда және шығындар мыналарды қамтыды:

	2009 жыл	2008 жыл
Жылжымайтын мүлік, үйлер мен жабдықтардың шығуына түскен залал	(51,825)	(1,303,278)
Акциялар бойынша дивидендтер	3,314,599	1,135,681
Материалды қайта пайдаланудан түскен табыс	2,355,911	-
Басқа да пайда	174,452	35,701
	5,793,137	(131,896)

30. ҚАРЖЫЛЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Инвестициялық сипаттағы және операциялық жал бойынша міндеттемелер

Инвестициялық сипаттағы міндеттемелер

2009 жылдың 31 желтоқсанына Компанияның инвестициялық сипаттағы міндеттемесі 39,725,412 мың теңге сомасында болды (2008 жылы: 42,123,997 мың теңге).

Инвестициялық сипаттағы міндеттемелер негізінен, Астана қаласындағы Компанияның әкімшілік ғимаратының құрылысы бойынша міндеттемені, жолдардың күрделі жөнделуін, электр энергиясын есепке алудың автоматы жүйесін және «Достық» станциясын дамытуға бағытталған іс-шараларды қамтыды.

Операциялық жал бойынша міндеттемелер

31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның операциялық жал бойынша мынадай міндеттемелері болды:

	2009 жыл	2008 жыл
Бір жылдам кем мерзімге	467,764	245,486

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Шартты міндеттемелер

Сот талаптары

Компания өзінің шаруашылық қызметіне қатысты, атап айтсақ мүліктік зиянды қайтару бойынша талаптар сияқтыға қатысты түрлі сот қарауларына қатысады. Компания жеке немесе жиынтық күйінде алынған басым талап арыздардың немесе қаралу сатысындағы мұндай жағдайларды өзінің қаржылық жағдай жөніндегі есептілігіне қандай да бір кері әсерін тигізеді не болмаса қаржы-шаруашылық қызметінің нәтижесіне теріс әсерін береді деп санамайды.

Компания маңызды міндеттемелердің пайда болу мүмкіндігінің дәрежесін бағалап, міндеттемелердің пайда болуына әкелетін оқиғалар жеткілікті болғанда ғана өзінің жеке қаржылық есептілігіне сәйкес резервті көрсетеді, ал мұндай міндеттеме сомасы дұрыс анықталатын болады.

Бұл жеке қаржылық есептілігінде жоғарыда аталған шартты міндеттемелердің ешқайсысына да резерв құрылмаған.

Қазақстандық салық салу жүйесімен байланысты шартты міндеттемелер

Түрлі қазақстандық заңнамалы актілер мен нормалар әрдайым анық жазыла бермейді, және оларды түсіндіру Қазақстан Республикасының қаржы Министрлігі мен жергілікті салық органдарының пікіріне байланысты. Жергілікті, аймақтық және республикалық салық органдарының арасындағы пікірлердің сәйкес келмеу жағдайлары да аз емес. Қазақстандық заңдарды, қаулылар мен стандарттарды бұзғандығы үшін берілген және табылған айыппұлдар мен өсімді есептеудің қазіргі кезде бар режимі тым қатал. Жазалау шаралары даулы соманы тәркілеуді (валюталық реттеуді бұзғаны үшін), сонымен бірге, әдетте қосымша салынған салық сомасының 50% көлеміндегі айыппұлдарды қамтиды. Төлемақы өсімінің мөлшерлемесі 22.5% құрайды. Нәтижесінде, айыппұлдар мен төлемақы өсімі кез-келген дұрыс есептелінбеген салықтардан бірнеше артық сомаға әкеп соқтырады.

Компания барлық қолданылатын салықтарды есептеді және/немесе төледі деп есептейді. Түсініксіз жағдайларда Компания басшылықтың бағалау негізінде салық міндеттемелерін есептеді. Компанияның саясаты жеткілікті дәлдік дәрежесінде сома анықталатын залалының шығу ықтималдылығы бар есеп кезеңінде резервтердің құрылуын болжайды.

Қазақстан салық салу жүйесіне тән белгісіздік түрінде салық сомасының басым бөлігі, айыппұл жазалау шаралары мен төлемақы өсімінің сомалары 2009 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша есептелінген және қазіргі уақыт бойынша шығындарға жатқызылған сомадан асып кетуі мүмкін. Кез-келген қолайсыз бастама, не болмаса арыздар орын алған жағдай болса, кез-келген аталмаған талап арыздардың сомасын анықтау мүлдем мүмкін емес.

2007-2008 жылдар бойында Компанияда 2003 жылдан бастап 2006 жылға дейінгі аралыққа салықтық кешенді тексеріс өткізілді. Осы тексеріс нәтижелері бойынша Компанияға салық басқару орындары акт ұсынған, оған сәйкес 14,270,347 мың теңге сомасында айыппұл мен төлемақы өсімі қосымша салық салынған. Алайда, Компания басшылығы мұндай қосымша есептеулерді заңды емес деп санап, салық тексерісінің нәтижелеріне шағым бере отырып, 13,584,449 мың теңге деп дау айтады. 2009 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания жеке қаржылық есептілігіндегі басым салық міндеттемелерін 10,341,642 мың теңге көлемінде екендігін мойындамады.

Сақтандыру

Қазақстанда сақтандыру саласы дамудың бастапқы сатысында, сондықтан басқа да мемлекеттік кәсіпорындар сияқты Компанияның жағдайларын ескермегенде, жолаушылардың дене зақымдануынан міндетті сақтандыру, жолаушылардың өлімі мен мүлкіне келген залал немесе өзінің меншігіне залал келу қаупін сақтандыру (өрттен, жарылыстан, су тасқынынан қоса алғанда), активтер мен жабдықтар (инфрақұрылым, жылжымалы құрам мен станцияларды қоса алғанда), және қаржы-шаруашылық қызметінің тоқтау қаупі мен Компания немесе оның қызметіне байланысты нысандарындағы апатты жағдайлар нәтижесінде қоршаған ортаға немесе үшінші жақтың мүлкінен залал келтіргені үшін берешегі жоқ. Компанияның Қазақстандағы коммерциялық сақтандыру компанияларынан сатып алған сақтандыру полистеріне сай міндетті сақтандыру қабаты бар.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Кепілдіктер

2006 жылы 11 мамырда Компания Америка Құрама Штаттарының 1933 жылы құнды қағаздар жөніндегі Заңының «S» ережесіне сай Америка Құрама Штаттарынан тыс айналатын 800,000 мың АҚШ доллары сомасына өзіне толық тиісті «Қазақстан темір жолы Файнанс Б.В.» арқылы 2 транш Еурооблигациясын шығарды.

Эмитент пен Еурооблигацияларды шығарушы басқа қатысушылар қол қойған Траст Келісім-шартына сәйкес Компания, сонымен бірге оның еншілес ұйымдары: «Қазтеміртранс» АҚ және «Локомотив» АҚ облигациялық қарыз бойынша есептелінген проценттер мен негізгі қарызды уақытында жабу бойынша бірге және жеке-жеке сөзсіз және пікірсіз кепілдік береді.

2003 жылы 19 желтоқсанда Компания жалпы сомасы 32,428 мың АҚШ долларына «Дженерал Электрик» компаниясынан локомотивтерді модернизациялау үшін 54 жиынтықты сатып алуды қаржыландыруға АБН АМРО Банк Н.В.-мен несие келісім-шартын жасасты. Келісім-шарттағы шарттарға сай Компания мен оның екі еншілес ұйымы: «Қазтеміртранс» АҚ және «Локомотив» АҚ берілген қарыздың негізгі қарызы мен проценттерін уақытында жабу бойынша бірге және жеке-жеке сөзсіз, пікірсіз кепілдік береді.

2004 жылы 1 қарашада Компания жалпы сомасы 121,714 мың АҚШ долларына «Дженерал Электрик» компаниясынан локомотивтерді модернизациялау үшін 200 жиынтықты сатып алуды қаржыландыруға АБН АМРО Банк Н.В. несие келісім-шартын жасасты. Келісім-шарттың шарттарына сәйкес Компания мен оның екі еншілес ұйымы: «Қазтеміртранс» АҚ және «Локомотив» АҚ берілген қарыздың негізгі қарызы мен проценттерін уақытында жабу бойынша бірге және жеке-жеке сөзсіз, пікірсіз кепілдік береді.

2004 жылы 9 сәуірде Компанияның еншілес ұйымы «Транстелеком» АҚ жалпы сомасы 18,841 мың АҚШ долларына Алматы-Астана учаскесінде опто-талшықты байланыс желісінің құрылысын қаржыландыруға Қазақстан Даму Банкімен несие келісім-шартын жасасты. Осы несиелік келісім-шарт негізінде Компания 2004 жылы 12 мамырда №230-АО келісім шартына сәйкес негізгі қарыз бен пайыздарды уақытында жабу бойынша 17,167 мың АҚШ долларына кепілдеме берді. 2005 жылы 22 қарашада 17,167 мың АҚШ долларына тең сома негізінде жоғарыда аталған шығарылған кепілдемені қаржыландыруды қарастыратын №1887-АО берілген кепілдемеге Қосымша қол қойылды.

2008 жылы 4 тамызда Компания «Астана қаласындағы локомотив жинау зауытының құрылысы» жобасын іске асыруға қатысатын қарыз бойынша «Локомотив Лизинг» ЖШС міндеттемелерін қамтамасыз етуге «АБН АМРО Банк» АҚ ДАБ пайдасына 141,000 мың АҚШ доллары сомасына кепілдеме берді.

2008 жылы 15 қыркүйекте Еуропалық Қайта құру және даму банкінің алдындағы «Транстелеком» АҚ міндеттемелерін кепілдікпен орындау мақсатында Компания мен Еуропалық қайта құру және даму банкінің арасында 105,000 мың АҚШ доллары көлемінде кепілдік пен өтемақы келісім-шартына қол қойылды.

2009 жылы 30 қарашада Компания ұжымдық жалпы мақсаттар үшін жасалған 2009 жылы 30 қараша №11/44-АОТ қысқа мерзімді несиелер жөніндегі Бас Келісім бойынша «Локомотив» АҚ еншілес ұйымының міндеттемелерін қамтамасыз етуге «Ситибанк Казахстан» АҚ пайдасына 30,000 АҚШ долларына №844-АО алғашқы талабы бойынша төлемді қамтамасыз ету кепілдігін берді. 2009 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша жоғарыда айтылған берілген кепілдікке байланысты Компанияның қандай да бір міндеттемелері жоқ.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

31. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ҚАУІПІН БАСҚАРУ МАҚСАТТАРЫ МЕН САЯСАТЫ

Компанияның негізгі қаржы құралдарына банк қарыздары, ақша және қысқа мерзімдегі салымдар, сонымен қатар дебиторлық және сауда төлемдер жатады. Компанияның қаржы құралдары бойынша негізгі қауіптерге проценттік мөлшерлемеге байланысты, шетелдік валютаның бағамы өзгеруімен және несиелік қауіптер болып табылады. Компания барлық қаржы құралдары бойынша пайда болатын өтімділік пен нарық қауіптерін бақылап отырады.

Меншікті капиталдың жеткіліксіздік қауіпін басқару

Компания меншікті капиталдың жеткіліксіз қауіпін басқарып отырады, себебі Компания меншікті капитал мен үлес балансын оңтайлау арқылы Акционер үшін пайда максимум артқанда кәсіпорын үздіксіз қызметін жалғастыра алатындай сенімде болуы керек. Компания стратегиясына сәйкес 2009 жылы меншікті капитал 21,856,026 мың теңгеге артқан болатын, бірақ сонымен бірге қызмет көрсетуден түсетін табыс 1.88% түскен болатын (2008 жылы: 39,910,481 мың теңгеге; 17% артты).

Компания меншікті капиталының құрылымына жарғы капитал, төленбеген капитал, қосымша төленген капитал, шетелдік валютаны қайта есептеуден түскен резерв пен бөлінбеген пайда жатады (*Үлес өзгерістері жөніндегі жеке есептілік*).

Есеп саясатының негізгі қағидалары

Есеп саясатының негізгі қағидалары мен қабылданған әдістер жөніндегі деректер, қаржы міндеттемелері мен үлес құралдары, қаржы активтерінің әрбір жіктеуіне қатысты табыстар мен шығындар есептелетін негіз бен бағалау негізі, мойындау өлшемін қоса алғанда жеке қаржы есептілігіне берілген 4-ескертуінде ашылған.

Қаржы қауіптерін басқару мақсаттары

Қауіпті басқару – Компанияның қызметінің маңызды элементі. Компания қауіп шамасы мен дәрежесіне қарай қауіпке түсу талданатын қауіптер бойынша ішкі есептер арқылы Компания операцияларына қатысты қаржы қауіптерін бақылап, басқарып отырады. Бұл қауіптер нарық қауіпін (валюта қауіпін, баға қауіпі мен нақты құнына қатысты проценттік мөлшерлемелердің өзгеру қауіпі), жойылу қауіпі мен ақша ағынына проценттік мөлшерлемелердің өзгеру қауіпін қамтиды. Төменде Компанияның қауіпті басқару саясатына сипаттама беріледі.

Пайыздық мөлшерлемелен байланысты қауіп

Проценттік мөлшерлемелен байланысты қауіп Топ үшін нарықтағы проценттік мөлшерлемелердің қауіпін білдіреді, ол инвестицияның жалпы пайдасының азаюына және Топтың қарыздары бойынша ақша ағынының тұрып қалуының артуына әкеп соқтыруы мүмкін. Топ проценттік мөлшерлемеге байланысты қауіпті ақша, инвестиция мен қарыздар валютасындағы проценттік мөлшерлемесін өзгерту мониторингі арқылы шектейді, сонымен бірге белгіленген және тұрақты емес проценттік мөлшерлемелер арасындағы дұрыс өрнекті қолдау жолы арқылы шектейді.

Пайыздық мөлшерлемеге байланысты Компанияның қатысы оның ұзақ мерзімді қарыз міндеттемелеріне көбінесе байланысты (*17-ескерту*). Орташа мөлшерлі тиімді пайыздық мөлшерлеме 31 желтоқсанына:

	2009 жыл (жылына %)	2008 жыл (жылына %)	2007 жыл (жылына %)
Ұзақ мерзімді қарыздар:			
АҚШ доллары	7.03	7.32	6.87
Жапон йены	3.67	3.25	3.00

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Пайыздық мөлшерлемеге қатысты сезімталдыққа талдау

Төменде берілген сезімталдық талдауы есеп берілетін мерзімге туынды емес құралдар бойынша проценттік мөлшерлемелердің өзгеру қаупіне түсуге қатысты жасалған болатын. Тұрақты емес мөлшерлемелер бар міндеттемелер мерзіміне бойынша қалған өтелмей қалған міндеттеме сомасы жыл бойы өтелмей қалған деген пайымдаумен құрылған.

Келесі кестеде 2009 және 2008 жылдары 31 желтоқсанда аяқталған жылдарға мөлшерлемелердегі өзгерістер мен көлемі жағынан өзгерістер арасындағы таза проценттік табыс пен проценттік мөлшерлемелердегі, проценттік табыстағы өзгерістердің бөлінуі көрсетілген. Көлемі мен мөлшерлеме арасындағы ауытқулар орташа баланс пен проценттер есептелінетін орташа міндеттемелер мен активтерге процент әкелетін орташа проценттік мөлшерлемелердегі өзгерістер бойынша есептелінген.

	2009/2008 жылдары Көбеюіне/(азайуына) байланысты өзгеріс		Жалпы өзгерісі	Пайыздық мөлшерлеме- сінің өзгеруі, %	2008/2007 жылдары Көбеюіне/(азайуына) байланысты өзгеріс		Жалпы өзгерісі	Пайыздық мөлшерлеме- сінің өзгеруі, %
	Көлемнің	Мөлшерле- менің			Көлемнің	Мөлшерле- менің		
Қаржылық кірістер:								
Қысқа мерзімді салымдар	221,244	-	221,244	-	288,445	-	288,445	-
Басқа да қаржы активтер	(4,173,402)	-	(4,173,402)	-	(345,659)	-	(345,659)	-
Қаржылық шығыстар:								
«АБН АМРО Банк Н.В.»								
(Қарыз 1)	2,546	(21,867)	(19,321)	(1.56%)	2,323	(24,594)	(22,271)	(1.57%)
«АБН АМРО Банк Н.В.»								
(Қарыз 2)	(57,184)	(168,817)	(226,001)	(2.07%)	(182,302)	(191,675)	(373,977)	(2.34%)
«Жапон халықаралық ынтымақтастық банкі» («ЖХЫБ»)	49,254	-	49,254	-	35,956	-	35,956	-
«Института де Кредито Официаль» («ИКО»)	16,878	-	16,878	-	(1,064)	-	(1,064)	-
«Қазақстан темір жолы файнанс Б.В.» - Транш 1 – номинал құны 350,000,000 АҚШ доллары, дисконт – 7,290,500 АҚШ доллары	723,007	-	723,007	-	(267,325)	-	(267,325)	-
«Қазақстан темір жолы файнанс Б.В.» - Транш 2 – номинал құны 50,000,000 АҚШ доллары, дисконт – 512,500 АҚШ доллары	68,534	-	68,534	-	(79,377)	-	(79,377)	-

Валюталық қауіп

АҚШ доллары, жапон йенасы мен басқа да шетелдік валютада көрсетілген Компанияның қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді қарыздарының сомасы теңгемен есепке алынады. Шетелдік валюталарға қатысты теңге бағамының түсуі айырбас бағамының өсуіне байланысты Компанияның шығындарының артуына әкеп соқтыруы мүмкін. Қарыздың валютасы негізінен АҚШ долларында болғандықтан Компанияның осы валютаға қатысты бағамның өзгеруімен байланысты қауіпті түсіру мақсатымен Компания АҚШ долларында банк депозиттеріне бос ақша қаражаттарының бір бөлігін салады.

Компания ақша, инвестиция мен қарыздар көрсетілген шетелдік валютаның айырбастау бағамдарының өзгеру мониторингі арқылы валюталық қауіпті шектеп отырады.

Шетелдік валютаға қатысты сезімталдыққа талдау

Компания негізінен АҚШ доллары, еуро, ресейлік рубль, швейцарлық франк пен жапон йенасының бағамдарының өзгеруімен байланысты қауіпке түседі.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Келесі кестеде сәйкесінше шетелдік валюталарға қатысты теңге құнының 10% артуы мен азаюына Компанияның сезімталдығы көрсетілген. 10% - басты басшылық үшін валюталық қауіп бойынша ішкі есепті құру барысында қолданылатын сезімталдық үлесі, және басшылықтың валюталар бағамындағы болатын мүмкін өзгерістердің негізделген бағасын ұсынады. Сезімталдығын талдау тек шетелдік валютада реттелмеген ақша позициясын ғана қамтып, валюта айырбастау бағамдарындағы 10% өзгерісті есепке ала отырып кезең соңында олардың аударылуын түзетеді. Сезімталдық талдауын қамтитын: а) сыртқы қарыздар мен сауда төлемдер, сонымен бірге, б) қарыз немесе сауда төлемдер/дебиторлық берешек валютасынан ерекшеленетін валютада берілген болса Компанияның дебиторлық берешегі. Төменде берілген кестеде сәйкес валютаға қатысты 10% теңге артқанда қаржы активтері мен міндеттемелерінің өзгерісі көрсетілген. Сәйкес валютаға қатысты 10% теңге түскенде табысқа тең және қарама-қарсы ықпал етеді.

	2009 жылдың 31 желтоқсанына бағамының ықпалы					Әсердің жиынтығы
	АҚШ доллары	Еуро	Швейцарлық франк	Ресей рублі	Жапон йенасы	
Қаржы активтері						
Ақша қаражаттары мен оның баламалары	(992,108)	(133)	(13,374)	(9,657)	-	(1,015,272)
Басқа да қаржы активтері	(711,799)	-	-	-	-	(711,799)
Сауда дебиторлық берешегі	-	-	(197,954)	(33)	-	(197,987)
						(1,925,058)
Қаржы міндеттемелері						
Сауда төлемдер	36,111	-	293,601	33,745	-	363,457
Қарыздар және есептелінген проценттер	6,628,216	-	-	-	686,528	7,314,744
						7,678,201
Таза әсері						5,753,143
	2008 жылдың 31 желтоқсанына бағамының ықпалы					Әсердің жиынтығы
	АҚШ доллары	Еуро	Швейцарлық франк	Ресей рублі	Жапон йенасы	
Қаржы активтері						
Ақша қаражаттары мен оның баламалары	(761,932)	(101)	(609)	(1,080)	-	(763,722)
Басқа да қаржы активтері	(736,596)	-	-	-	-	(736,596)
Сауда дебиторлық берешегі	(53)	-	(212,851)	(346)	-	(213,250)
						(1,713,568)
Қаржы міндеттемелері						
Сауда төлемдер	4,370	-	216,230	40,544	-	261,144
Қарыздар және есептелінген пайыздар	5,604,432	-	-	-	623,342	6,227,774
						6,488,918
Таза әсері						4,775,350

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына шетелдік валютадағы қаржы міндеттемелері мен қаржы активтерінің баланстық құны төмендегідей көрсетілген:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
Қаржы активтері:			
Ақша қаражаттары мен оның баламалары	10,152,719	7,637,231	2,763,008
Басқа қаржы активтері	7,117,989	7,365,958	17,996,709
Сауда дебиторлық берешегі	1,979,871	2,132,501	71,046
	19,250,579	17,135,690	20,830,763
Қаржы міндеттемелері:			
Сауда төлемдер	3,634,564	2,611,443	3,072,181
Қарыздар мен есептелінген проценттер	73,147,439	62,277,736	63,306,611
	76,782,003	64,889,179	66,378,792

Несиелік қауіп

Компанияның қаржы құралдарымен келісім-шарт шарттарын контрагенттің орындамау нәтижесінде пайда болатын несиелік қауіп осы контрагенттер алдында Компанияның міндеттемелерінен контрагент міндеттемелерінің шамасы асып түсетін сомалармен шектелеіп қалады. Компания саясаты несиеге қабілетті контрагенттермен бірге қаржы құралдары бар операцияларды атқаруды қарастырады. Несиелік қауіпке түсудің максимум мөлшері әрбір қаржы активінің баланстық құнына тең. Компания қауіптің максимум мөлшері есеп мерзімінде көрсетілген қарыздар бойынша резервтерді есептегенде сауда дебиторлық берешек (12-ескерту) пен қысқа мерзімді басқа активтер (14-ескерту) сомасына тең деп санайды.

Несиелік қауіп концентрациясы экономикалық жағдайлар немесе басқа да оқиғалар олардың өз міндеттемелерін орындау қабілетіне бірдей әсер етуі мүмкін деген болжамға қатысты ұқсас қызмет шарттары бар қарыз алушы топтар немесе бір қарыз алушыдан бірнеше берешек сомасы болғанда туындауы мүмкін.

Есеп күніне сауда дебиторлық берешекке қатысты несиелік қауіптің максимум деңгейі және географиялық аймақтары бойынша мына түрде көрсетілген:

	2009 жыл	2008 жыл	2007 жыл
Мемлекет территориясында	153,745	364,793	933,798
Мемлекет территориясынан тыс	1,983,917	2,108,679	776,035

Компанияда берілген несие лимиттерінен асып кетпейтін, және де дұрыс несие тарихы бар тапсырыс берушілермен келісімдер жасалатындай үнемді бақылауды қарастырып отыратын саясат жұмыс істейді. Компанияның аванстық төлемді қайтаруға банк кепілдігімен берілген алдын ала төлем негізінде өздерінің көптеген клиенттерімен жұмыс істеуінің арқасында несиелік қауіп төмендеп отыр.

Нарық қаупі

Нарық қаупі нарық бағасының өзгеруі нәтижесінде қаржы құралының құнының ықтимал түрде ауытқуында. Компания нарық жағдайың теріс өзгеруінен пайда болуы мүмкін басыңқы залаларды кезең сайын бағалау арқылы нарық қаупін басқарады.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Өтімділік қаупі

Компания өтімділік қаупін басқару бойынша Акционердің талаптарына сай қысқа мерзімді, ұзақ мерзімді және орта мерзімдегі қаржыландыру қауіптерін бақылап отырады. Компания адекватты резервтерді, банк қарыздары мен мүмкін несие желелерін қолдау, қаржы активтері мен міндеттемелерін жабу мерзімдерін салыстыру мен ақша қаражаттарының болжанған және нақты қозғалысын үнемі мониторинг жасау арқылы қауіпті басқарып отырады.

Өтімділік қаупі мен проценттік мөлшерлеме қаупі бойынша кесте

Келесі кестелерде Компанияның туынды емес қаржы міндеттемелері бойынша шарт мерзімдері беріледі. Кесте Компаниядан төлем талап етуі мүмкін ең бастапқы мерзім негізінде қаржы міндеттемелері бойынша ақша ағынының дисконты емес қозғалысы негізінде құрылған. Кесте проценттер сияқты, сондай-ақ қарыз сомасы бойынша ақша ағымын қамтиды.

	Пайыздық мөлшерлеме	1 айға дейін	1-3 ай	3 ай- 1 жыл	1-5 жыл	5 жылдан артық	Жиынты- ғы
2009							
<u>Процентсіз:</u>							
Үшінші жақтарға сауда төлемдер	-	22,046,507	435,595	780,496	-	307,924	23,570,522
Байланысты жақтарға сауда төлемдер	-	-	32,668,509	-	-	-	32,668,509
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	-	5,276,709	-	417,304	-	-	5,694,013
<u>Проценттік:</u>							
	АҚШ долларында 6 айлық ЛИБОР депозиттер бойынша + 0.13%	-	-	611,702	908,927	-	1,520,629
«АБН АМРО Банк Н.В.» (Қарыз 1)	АҚШ долларында 3 айлық ЛИБОР депозиттер бойынша + 0.07%	-	572,759	1,714,813	6,522,056	-	8,809,628
«АБН АМРО Банк Н.В.» (Қарыз 2)							
«Жапон халықаралық ынтымақтастық банкі» («ЖХЫБ»)	3.00%	-	-	858,150	3,214,894	4,167,162	8,240,206
«Института де Кредито Официаль» («ИКО»)	2.50%	-	-	417,922	1,589,474	2,301,402	4,308,798
«Қазақстан темір жолы файнанс Б.В.» - Транш 1 – номинал құны 350,000,000 АҚШ доллары, дисконт – 7,290,500 АҚШ доллары	7.8433%	-	-	3,759,854	15,080,735	53,715,054	72,555,643
«Қазақстан темір жолы файнанс Б.В.» - Транш 2 – номинал құны 50,000,000 АҚШ доллары, дисконт – 512,500 АҚШ доллары	7.2844%	-	-	354,735	5,045,670	-	5,400,405

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

	Пайыздық мөлшерлеме	1 айға дейін	1-3 ай	3 ай- 1 жыл	1-5 жыл	5 жылдан артық	Жиынты- ғы
2008							
<u>Процентсіз:</u>							
Үшінші жақтарға сауда төлемдер	-	28,357,722	2,031,358	990,283	5,498	-	31,384,861
Байланысты жақтарға сауда төлемдер	-	3,509,047	1,258,013	4,345,718	11,852,427	10,111,529	31,076,734
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	-	5,961,509	415,589	661,768	-	-	7,038,866
<u>Проценттік:</u>							
«АБН АМРО Банк Н.В.» (Қарыз 1)	АҚШ долларында 6 айлық ЛИБОР депозиттер бойынша + 0.13%	-	-	563,177	1,308,788	-	1,871,965
	АҚШ долларында 3 айлық ЛИБОР депозиттер бойынша+ 0.07%	-	510,993	1,516,077	7,222,153	232,385	9,481,608
«АБН АМРО Банк Н.В.» (Қарыз 2)							
«Жапон халықаралық ынтымақтастық банкі» («ЖХЫБ »)	3.00%	-	-	701,912	2,652,339	4,041,754	7,396,005
«Института де Кредито Официаль» («ИКО»)	2.50%	-	-	346,913	1,320,725	2,186,781	3,854,419
«Қазақстан темір жолы файнанс Б.В.» - Транш 1 – номинал құны 350,000,000 АҚШ доллары, дисконт – 7,290,500 АҚШ доллары	7.8433%	-	-	3,069,056	12,276,199	46,793,733	62,138,988
«Қазақстан темір жолы файнанс Б.В.» - Транш 2 – номинал құны 50,000,000 АҚШ доллары, дисконт – 512,500 АҚШ доллары	7.2844%	-	-	288,766	4,396,110	-	4,684,876

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

	Пайыздық мөлшерлемесі	1 айға дейін	1-3 ай	3 ай- 1 жыл	1-5 жыл	5 жылдан артық	Жиынты-ғы
2007							
<u>Процентсіз:</u>							
Үшінші жақтарға сауда төлемдер	-	1,182,149	3,356,979	1,037,949	4,207,750	2,458,809	12,243,636
Байланысты жақтарға сауда төлемдер	-	7,432,944	1,446,375	330,020	34,939,519	7,354,463	51,503,321
Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер	-	5,242,492	374,093	478,000	-	-	6,094,585
<u>Проценттік:</u>							
«АБН АМРО Банк Н.В.» (Қарыз 1)	АҚШ долларында 6 айлық ЛИБОР депозиттер бойынша + 0.13%	-	-	603,769	1,897,961	-	2,501,730
«АБН АМРО Банк Н.В.» (Қарыз 2)	АҚШ долларында 3 айлық ЛИБОР депозиттер бойынша+ 0.07%	-	605,257	1,778,034	8,526,814	1,653,295	12,563,400
«Жапон халықаралық ынтымақтастық банкі («ЖХЫБ»)	3.00%	-	-	573,459	2,169,395	3,741,481	6,484,335
«Института де Кредито Официаль» («ИКО»)	2.50%	-	-	-	1,176,751	2,655,105	3,831,856
«Қазақстан темір жолы файнанс Б.В.» - Транш 1 – номинал құны 350,000,000 АҚШ доллары, дисконт – 7,290,500 АҚШ доллары	7.8433%	-	-	3,001,028	12,004,113	50,266,430	65,271,571
«Қазақстан темір жолы файнанс Б.В.» - Транш 2 – номинал құны, 50,000,000 АҚШ доллары, дисконт – 512,500 АҚШ доллары	7.2844%	-	-	285,557	856,671	3,920,115	5,062,343

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Келесі кестеде Компанияның туынды емес қаржы активтері бойынша күтілетін төлем мерзімдері көрсетіледі. Кесте ақша қозғалысы басқа кезеңде деп күтілетін жағдайлардан басқа берілген активтер бойынша қаржы активтерінің дисконты емес шарт мерзімдерінің негізінде құрылған.

	Орташа мөлшердегі тиімді пайыздық мөлшерлеме	1 айға дейін	1-3 ай	3 ай-1жыл	1-5 жыл	5 жылдан артық	Белгісіз төлеу мерзімі	Жиынтығы
2009								
<u>Проценттік:</u>								
Ақша қаражаттары мен оның баламалары	5,74%	2,812,529	18,073,736	-	-	-	-	20,886,265
Қысқа мерзімді салымдар бойынша проценттер	5,74%	26,230	156,888	-	-	-	-	183,118
Басқа да қаржы активтері	6,40%	-	-	8,060,135	-	-	-	8,060,135
Басқа да қаржы активтері бойынша проценттер	6,40%	-	-	213,659	-	-	-	213,659
Банк шоттарындағы ақша қаражаттары	0.20%-6.00%	5,322,193			-	-	-	5,322,193
<u>Процентсіз:</u>								
Ақша қаражаттары мен оның баламалары	-	1,434,523	-	-	-	-	-	1,434,523
Үшінші жақтардың сауда дебиторлық берешегі	-	8,921	-	908	-	-	5,532,899	5,542,728
Байланысты жақтардың сауда дебиторлық берешегі	-	-	22,075,602	-	-	-	-	22,075,602
2008								
<u>Проценттік:</u>								
Ақша қаражаттары мен оның баламалары	8.67%	13,342,600	25,370,241	-	-	-	-	38,712,841
Қысқа мерзімді салымдар бойынша проценттер	8.67%	166,854	553,192	-	-	-	-	720,046
Басқа да қаржы активтері	7.11%	-	10,589,260	3,656,940	-	-	-	14,246,200
Басқа да қаржы активтері бойынша проценттер	7.11%	-	321,450	114,483	-	-	-	435,933
Банк шоттарындағы ақша қаражаттары	1.00%-9.00%	1,648,423	-	-	-	-	-	1,648,423
<u>Процентсіз:</u>								
Ақша қаражаттары мен оның баламалары	-	599,083	-	-	-	-	-	599,083
Үшінші жақтардың сауда дебиторлық берешегі	-	14,883	-	175,438	-	-	8,809,991	9,000,312
Байланысты жақтардың сауда дебиторлық берешегі	-	330,381	643,011	196,426	2,730,072	-	14,824,730	18,724,620

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

2007

Проценттік:

Ақша қаражаттары мен оның баламалары	9.18%	17,440,965	-	-	-	-	-	17,440,965
Қысқа мерзімді салымдар бойынша проценттер	9.18%	77,323	-	-	-	-	-	77,323
Басқа да қаржы активтері	8.98%	-	19,000,000	40,082,600	-	-	-	59,082,600
Басқа да қаржы активтері бойынша проценттер	8.98%	281,278	706,544	2,839,451	-	-	-	3,827,273
Банк шоттарындағы ақша қаражаттары	0.50%-5.00%	1,763,824	-	-	-	-	-	1,763,824

Процентсіз:

Ақша қаражаттары мен оның баламалары	-	71,071	-	-	-	-	-	71,071
Үшінші жақтардың сауда дебиторлық берешегі	-	-	92,980	1,599,618	490,491	-	5,096,653	7,279,742
Байланысты жақтардың сауда дебиторлық берешегі	-	-	118,194	634,752	7,721,043	-	13,038,314	21,512,303

Қаржы құралдарының әділ құны

Әділ құны өтімділік кезінде сату немесе еріксіз сату жағдайларын есепке алмағанда коммерциялық шарттармен хабардар болған жақтардың арасында құрал ауыстырылуы мүмкін сома ретінде анықталады. Компанияның қаржы құралдарының көбісі үшін әділ құнын анықтауға арналған нарық механизмдері жоқ болғандықтан, әділ құнын бағалау кезінде құралға қатысты нақты қауіптер мен ағымдағы экономикалық жағдайлардың негізінде рұқсат ету керек.

Келесі әдістер мен болжамдар Компанияда қаржы құралдарының әділ құнын есептеу үшін қолданылады.

Ақша қаражаттары мен оның баламалары

Ақша қаражаттары мен оның баламаларының баланстық құны осы қаржы құралдарын қысқа мерзімді төлеу сипатының салдарындағы олардың әділ құнына шамамен тең келеді.

Сауда және басқа да дебиторлық берешек, сауда төлемдер

Он екі айдан кем өтеу мерзімі бар активтер мен міндеттемелер үшін баланстық құн шамамен осы қаржы құралдарының қысқа мерзімде өтелуіне қатысты әділ құн салдарына тең.

Он екі айдан көп өтеу мерзімі бар активтер мен міндеттемелер үшін есеп мерзімінің соңына бар нарық мөлшерлемесін пайдаланумен дисконтталған болашақ ақша қаражаттарының ағымдағы құнын береді. Қарызға алынған құралдар бойынша орташа нарық мөлшерлемесі 31 желтоқсанға мына түрде берілген:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны (жылына %)	2008 жылдың 31 желтоқсаны (жылына %)	2008 жылдың 1 қаңтары (жылына %)
Теңге			
1 жылдан бастап 5 жылға дейінгі мерзіммен	14.30	16.00	14.80
5 жылдан артық мерзіммен	11.80	14.70	15.20
Шетелдік валюта			
1 жылдан бастап 5 жылға дейінгі мерзіммен	11.60	15.50	14.20
5 жылдан артық мерзіммен	8.60	14.90	14.10

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Сатуға арналған бар инвестициялар

Сатуға арналған инвестициялар ұжымдық акциялармен берілген. Нарық бағасымен негізделмеген болжамдар негізінде бағалау әдісін қолданумен анықталған сатуға арналған бар инвестициялардың әділ құны мына түрде көрсетілген:

	2009 жылы 31 желтоқсанына		2008 жылы 31 желтоқсанына	
	Шамалы басым санаулы болжамды пайдаланып анықталған инвестициялардың әділ құны	Біршама басым санаулы болжамдарды пайдаланып анықталған инвестициялардың әділ құны	Шамалы басым санаулы болжамды пайдаланып анықталған инвестициялардың әділ құны	Біршама басым санаулы болжамдарды пайдаланып анықталған инвестициялардың әділ құны
«Каскортранссервис» АҚ	-	226,337	-	226,337
Қазақстан Ұлттық Банкі Зейнетақы қоры	-	71,645	-	71,645

Қарыздар

Есептеу несиелік рейтинг параметрлері мен ұқсас өтеу мерзімдері бар қарыздар бойынша сәйкес жылдың соңына қайта көтерілетін нарық мөлшерлемелерін пайдаланумен есептелінген төлеу мерзімі бойынша жеке қарыздар бойынша болашақ ақша ағынын дисконттау арқылы жасалған болатын. Компанияның қарызының көптеген бөлігі халықаралық қаржы институттары мен шетелдік банктерден алынған. Нәтижесінде осы қарыздар бойынша проценттік мөлшерлемелер Қазақстан Республикасындағы коммерциялық несие ұйымдарының проценттік мөлшерлемесінен төмен бола тұра берілген несие санаты үшін нарықтық проценттік мөлшерлемелер ретінде қарастырылады.

2009 мен 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына қаржы активтері мен міндеттемелерінің әділ құны қарыздарды есепке алмағанда олардың баланстық құнынан көп айырмашылығы жоқ. 2009 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қарыздардың әділ құны мен баланстық құны төмендегідей түрде көрсетілген:

	2009 31		2008 31		2008 1	
	Баланстық құны	Әділ құны	Баланстық құны	Әділ құны	Баланстық құны	Әділ құны
Қаржы міндеттемелері						
Қарыздар	73,147,439	74,439,197	62,277,736	64,181,322	63,306,611	63,300,255

32. БАЙЛАНЫСТЫ ЖАҚТАРМЕН КЕЛІСІМДЕР

Егер бір жақ екінші жақты бақылау мүмкіндігіне ие болса, немесе қаржылық немесе операциялық шешімдерді басқа жақ қабылдау кезінде келесі жаққа біршама ықпал етуді жүзеге асыратын болса, берілген жеке қаржылық есептілігінің мақсаттары үшін осы жақтар байланысты ретінде қарастырылады. Сондай-ақ байланысты деп Компаниямен бірге бір бақылау астындағы жақтар да саналады. Байланысты жақтардың мүмкін байланыстарын қарастырғанда әрбір жағдайда жақтардың құқықтық формасына ғана емес, олардың қарым-қатынас мәніне назар аударылады.

Байланысты жақтар байланысты емес жақтар жасаса алмайтын келісімдер жасай алады, және жақтардың арасындағы келісімдер байланысты емес жақтардың келісіміндегі шарттар, ережелер мен сома негізінде жүзеге аспауы мүмкін.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Компания көптеген маңызды келісімдер жүргізген немесе 2009 және 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына бойынша төленбеген қалдығы болған байланысты жақтар үшін қарым-қатынастар сипаты берілген есептің басқа ескертулерінде ашылмағандары төменде көрсетілген.

Байланысты жақтар алдындағы берешек сомасы мен байланысты жақтан алынатын сома (мемлекеттің толық бақылауындағы коммерциялық ұйымдар), сонымен бірге байланысты жақтармен (мемлекеттің бақылауындағы коммерциялық ұйымдар) жасасқан келісімдер 2009 және 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына мыналарды қамтиды:

Компанияның атауы	Байланысты жақтың берешегі			Байланысты жақ алдындағы берешек		
	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
«Қазмұнайгаз» Ұлттық Компаниясы» АҚ	16,382	-	-	323,565	460,592	7,243,101
«Қазпочта» АҚ	27,023	10,304	9,640	-	735	304
«Қазақтелеком» АҚ	-	-	-	467	496	469
«Қазатомпром» Ұлттық Компаниясы» АҚ	-	-	-	812	27,788	-
«КЕГОК» АҚ	85	-	-	-	326	396
«Қазақстан Инжиниринг» Ұлттық Компаниясы» АҚ	-	-	-	22,586	285,237	47,895
«Самұрық-Энерго» АҚ	17,300	10,096	1,527	-	279,371	377
«Ақтөбе халықаралық әуежайы» АҚ	-	-	-	738	444	455
«КазНИИ Энергетики им. Чокина» АҚ	-	-	-	-	98	98
«Эйр Астана» АҚ	-	-	-	5,004	6,812	1,581
«Павлодар әуежайы» АҚ	-	-	-	50	83	130
«КОРЭМ» АҚ	-	-	-	1,666	-	-
СПК «Онтустик»	146	-	-	-	-	-
«Сары-арқа» АҚ ҰК СПК	364	-	-	-	647	-
«Халықаралық Атырау әуежайы» АҚ	-	-	-	1,331	-	-
«Қамқор» жөндеу корпорациясы» ЖШС	-	-	-	541,119	133,004	137,944
«Самрук-Казына Контракт» ЖШС	-	-	-	252	-	-
«Ертіс» АҚ ҰК СПК	-	-	-	-	-	-
«Қазақстан даму банкі» АҚ	-	-	-	-	58	-
«Альянс Банк» АҚ	-	-	-	-	-	-
«ЗИКСТО» АҚ	-	-	-	-	-	1
«Майкаинзолото» ӨБ	-	-	-	-	-	192
«Бетпак Дала» ЖШС СП	-	-	-	2,218	2,244	-
«Катко» ЖШС СП	-	-	-	11,130	3,644	-
«GSM Казахстан «ААҚ Казактелеком» ЖШС	-	202	-	415	1,061	-
	61,300	20,602	11,167	911,353	1,202,640	7,432,943

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

31 желтоқсанға аяқталған жылдар ішіндегі байланысты жақтармен (мемлекеттің бақылауындағы коммерциялық ұйымдар) жасалған келісімдер мына түрде көрсетілген:

Компанияның атауы	Қызметтерді көрсету		Қызметтерді сатып алу	
	2009 жыл	2008 жыл	2009 жыл	2008 жыл
«Қазмұнайгаз» Ұлттық Компаниясы» АҚ	4,571,062	8,865,827	254,810	9,410
«Қазпочта» АҚ	5,465	3,234	91,867	77,124
«Қазақтелеком» АҚ	3,138	6,079	80	144
«Қазатомпром» Ұлттық Компаниясы» АҚ	399,147	331,901	48,557	69,043
«КЕГОК» АҚ	-	367	-	-
«Қазақстан Инжиниринг» Ұлттық компаниясы» АҚ	41,781	4,152	1,295,210	316,090
«Самұрық-Энерго» АҚ	51,147	16,291,762	138,333	230,504
«Ақтөбе халықаралық әуежайы» АҚ	7,143	5,341	-	-
«Әйр Астана» АҚ	52,918	12,885	-	-
«Павлодар әуежайы» АҚ	208	42	-	-
«КОРЭМ» АҚ	-	-	3,392	-
СПК «Онтустик»	9,546	270	-	-
«Сары-арка» АҚ НК СПК	1,575	682	-	-
«Атырау халықаралық әуежайы» АҚ	6,451	-	-	-
«Қамкор» Жөндеу корпорациясы» ЖШС	190,252	77,578	2,435,347	4,214,203
«Самрук-Казына Контракт» ЖШС	-	-	375	-
«Ертіс» АҚ НК СПК	-	-	4,570	-
«Қазақстан даму банкі» АҚ	-	547	419	492
«Альянс Банк» АҚ	54	-	-	-
«ЗИКСТО» АҚ	-	-	-	-
«Майкаинзолото» ӨБ	-	-	-	-
«Бетпак Дала» ЖШС СП	652	1,188	-	-
«Катко» ЖШС СП	16,532	15,508	-	-
«GSM Қазақстан «ОАО Қазақтелеком» ЖШС	1,912	1,127	314	1,141
«Каспий» АҚ НК СПК	-	13	-	-
	5,358,983	25,618,503	4,273,274	4,918,151

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

2009, 2008 жылдың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына байланысты жақтардан (еншілес ұйымдардан) сомасы мен байланысты жақтардың алдындағы берешек сомасы мынаны құрады:

Компанияның атауы	Байланысты жақтардың берешегі			Байланысты жақтың қарызы		
	2009					
	жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
«Жолаушылар тасымалы» АҚ	15,306,805	15,126,092	15,442,086	263,454	317,138	57,559
«Желдорводотеплоснабжение» ААҚ	5,341,940	5,341,940	5,341,940	-	-	-
«Казтранссервис» АҚ	421,748	-	-	228,820	140,161	188,234
«Әскерилендірілген темір жол күзеті» АҚ	23,650	-	-	766,598	386,987	555,967
«Көлік сервистік орталығы» АҚ	10,079	8,919	-	-	-	160
«Транстелеком» АҚ	-	-	-	680,644	530,341	411,709
«Ремлокомотив» АҚ	-	3	304	2,814,346	2,813,949	2,813,949
«Желдорреммаш» ААҚ	-	-	-	3,945,193	3,945,193	3,944,518
«Ремвагон» АҚ	-	-	-	3,352,387	3,352,387	3,352,387
«Локомотив» АҚ	220,930	5,663	597,471	10,060,056	5,925,887	3,763,786
«Қазтеміртранс» АҚ	-	-	11	8,281,545	10,218,078	27,123,859
«Теміржолсу» АҚ	1,372	1,331	-	63,261	85,063	50,292
«Теміржолжылу» АҚ	102,510	84,526	6,870	-	6,246	-
«Локомотив сервис орталығы» АҚ	482,541	35,345	-	49,908	-	128,826
«Алматы вагон жөндеу зауыты» АҚ	96,290	100,199	96,857	-	-	-
«Лесозащита» ЖШС	-	-	-	177,366	88,995	141,263
«Казыкурт Юг» ЖШС	-	-	-	36,928	37,350	24,755
«Ертіс сервис» ЖШС	6,374	-	-	98,604	42,552	48,362
«Ақжайық батыс 2006» ЖШС	63	-	-	-	7,741	18,377
«Локомотив құрастыру зауыты» АҚ	-	-	-	51	-	-
	22,014,302	20,704,018	21,485,539	30,819,161	27,898,068	42,624,003

31 желтоқсанға аяқталған жылдар ішіндегі байланысты жақтармен (еншілес ұйымдармен) жасалған келісімдер мына түрде берілген:

Компанияның атауы	Қызметтерді көрсету		Қызметтерді сатып алу	
	2009 жыл	2008 жыл	2009 жыл	2008 жыл
«Жолаушылар тасымалы» АҚ	8,258,946	7,624,553	179,412	274,393
«Казтранссервис» АҚ	61,040	75,116	745,358	821,409
«Әскерилендірілген темір жол күзеті» АҚ	7,692	11,829	8,884,890	9,083,393
«Көлік сервистік орталығы» АҚ	1,170	7,154	107	128
«Транстелеком» АҚ	24,164	40,008	3,929,470	4,264,332
«Ремлокомотив» АҚ	21	1,660	379	-
«Локомотив» АҚ	279,953	204,314	136,425,090	142,230,487
«Қазтеміртранс» АҚ	62,772	407,460	38,511,982	36,902,080
«Теміржолсу» АҚ	29,325	47,226	691,151	653,474
«Теміржолжылу» АҚ	9,389	20,038	351,960	332,019
«Локомотивный сервисный центр» АҚ	32,160	71,684	103,810	158,396
«Алматы вагон жөндеу зауыты» АҚ	16,654	21,586	19,636	23,067
«Лесозащита» ЖШС	3,744	3,628	766,505	904,351
«Казыкурт Юг» ЖШС	279	1,318	346,611	275,928
«Ертіс сервис» ЖШС	49,056	48,419	488,174	492,999
«Ақжайық батыс 2006» ЖШС	252	2,331	-	85,963
«Локомотив құрастыру зауыты» АҚ	13	-	-	-
	8,836,630	8,588,324	191,444,535	196,502,419

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

17 ескертуінде көрсеткендей Компанияның кейбір қарыздары 2009, 2008 жылдардың 31 желтоқсаны және 2008 жылдың 1 қаңтарына 3,950,158 мың теңге және 3,349,541 мың теңге және сәйкесінше 3,336,507 мың теңгені құрайды, Қазақстан Республикасы Үкіметінің кепілдірілген болатын.

17 ескертуінде көрсетілгендей, Компания 2006 жылы өзінің еншілес «Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» ұйымынан қарыздары бойынша 50,000 мың АҚШ доллары және 350,000 мың АҚШ доллары (5,970,172 мың теңге және 41,418,499 мың теңге алынған күнгі бағам бойынша) көлемінде екі транш алып, келісім шарт бекіткен. 2007 жыл бойында Компания қарыздары бойынша қарыздың (Транш 2) бір бөлігін, 17,176 мың АҚШ доллары (2,088,952 мың теңге, төленетін күніне бағам бойынша) көлеміндегі соманы өтеген.

2004 жылы 12 мамырда Компания 17,167 мың АҚШ доллары көлемінде «Транстелеком» АҚ еншілес кәсіпорынның қарызы бойынша міндеттемелерді қамтамасыз етуге №230-АО кепілдеме ұсыну жөніндегі келісім шартқа қол қойды. 2005 жылы 22 қарашада аталған кепілдемеге қосымша №1887-АО 2004 жылы 9 сәуірде №КИ 034-ZMA/04 несиелік келісім шартын орындау жөніндегі Қосымшаға қол қойылды. 2007 және 2008 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның аталған кепілдемеге байланысты қандай да болмасын міндеттемесі туындаған емес.

2009 және 2008 жылдардың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына Компания келесі ақша қаражаттарын және қысқа мерзімді инвестицияларын Компанияның байланысты жақтары болып табылатын «Қазақстан Халық банкі» АҚ, «Казкоммерцбанк» АҚ, «БТА» АҚ және «Альянс Банк» АҚ салды:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ			
Өтеу мерзімі үш айдан аспайтын депозиттер мен қысқа мерзімді шоттардағы ақша қаражаттары (15-ескерту)	5,254,179	9,531,768	-
3 айдан 12 айға дейінгі орналастыру мерзімі бар депозиттер (13-ескерту)	8,060,135	3,000,000	-
«Казкоммерцбанк» АҚ			
Өтеу мерзімі үш айдан аспайтын депозиттер мен қысқа мерзімді шоттардағы ақша қаражаттары (15-ескерту)	18,075,651	-	-
3 айдан 12 айға дейінгі орналастыру мерзімі бар депозиттер (13-ескерту)	-	-	-
«БТА Банк» АҚ			
Өтеу мерзімі үш айдан аспайтын депозиттер мен қысқа мерзімді шоттардағы ақша қаражаттары (15-ескерту)	115,463	-	-
3 айдан 12 айға дейінгі орналастыру мерзімі бар депозиттер (13-ескерту)	-	-	-
«Альянс банк» АҚ			
Өтеу мерзімі үш айдан аспайтын депозиттер мен қысқа мерзімді шоттардағы ақша қаражаттары (15-ескерту)	5,270	-	-
3 айдан 12 айға дейінгі орналастыру мерзімі бар депозиттер (13-ескерту)	-	-	-

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Компанияның 2009 жыл ішіндегі қаржылық кірісі «Қазақстан Халық банкі» АҚ, «Казкоммерцбанк» АҚ, «БТА» АҚ және «Альянс Банк» АҚ орналасқан депозиттері бойынша пайыз түріндегі табысы жалпы сомасы 568,339 мың теңге, 642,002 мың теңге, 508,069 мың теңге және сәйкесінше, нөл теңгені құрады (2008 жыл: «Қазақстан Ұлттық Банкі» АҚ - 1,452,091 мың теңге) (27-ескерту). «Қазақстан Ұлттық банкі» АҚ Компанияның 2008 жылдан бастап байланысты жағы болып табылады. «Казкоммерцбанк» АҚ, «БТА» АҚ және «Альянс Банк» АҚ Компанияның 2009 жылдан бастап байланысты жақтары болып табылады.

Қауымдасқан ұйымдарға берешек сомасы мен қауымдасқан ұйымдардың берешек сомасы 2009, 2008 жылдың 31 желтоқсанына және 2008 жылдың 1 қаңтарына және осы көрсетілген күндерге аяқталған жылдардағы қауымдасқан ұйымдармен шарт жасасу мына түрде берілген:

	2009 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 31 желтоқсаны	2008 жылдың 1 қаңтары
<i>Берешек</i>			
Қауымдасқан ұйымдардың	-	-	15,597
Қауымдасқан ұйымдар алдында	937,995	1,976,026	1,446,375
<i>Қауымдасқан ұйымдармен келісімдер</i>			
Сату	1,409,521	1,068,590	1,607,440
Сатып алу	4,950,102	928,738	11,201,050

Байланысты жақтармен жүргізілетін келісімдер ережесі мен шарттары (мемлекет бақылайтын коммерциялық ұйымдар)

Компания магистральдық желіге кіруге мүмкіндік береді. Бұл қызметтер бойынша тарифтерді Агенттік бекітеді. Агенттіктің 2008 жылдың 31 наурызында №101-ОД бұйрығына сәйкес, Компания «Жолаушылар тасымалы» АҚ, «Жолаушылартранс» Компаниясы» ЖШС және «Қала маңы тасымалдары» АҚ еншілес кәсіпорындары үшін магистральдық желі қызметінің бағасын есептеу барысында 0.01 тарифіне тең коэффициентті уақытша төмендетеді. Аталған бұйрық 2008 жылдың 31 желтоқсанына дейін жарамды. Мұндай шарттар басқа жақтарға қол жетімді болуы міндетті емес.

Байланысты жақтарға сатулар мен байланысты жақтардан сатып алу, алдыңғы параграфта сипатталған жағдайлардан басқа, нарықтық бағалардың негізінде жүзеге асырылады. Жылдың аяғында төленбеген қарыздар қамтамасыз етілмеген, пайызсыз болып табылады және есептесу ақша арқылы жүзеге асырылады. 30-ескертуінде көрсетілген кепілдіктен басқа, байланысты жақтардың қандай да болмасын несиелік немесе дебиторлық қарыздарының кепілділігі алынбаған немесе ұсынылмаған. 2009 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания күдікті қарыздары бойынша қор қалыптастырған, ол байланысты жақтардың 14,824,730 мың теңге (2008 жыл: 14,824,730 мың теңге) (12-ескерту) және нөл теңге (2008 жыл: 2,000,000 мың теңге) (14-ескерту) көлемінде, сондай-ақ өтелінетін ҚҚС бойынша қорлар 6,128,960 мың теңге (2008 жыл: 6,128,960 мың теңге) (10-ескерту) көлемінде болып отыр. Мұндай бағалау әр қаржылық жылда байланысты жақ өзінің қызметін жүзеге асыратын нарық пен байланысты жақтың қаржылық жағдайын талдау арқылы жүргізіледі.

«Қазақстан темір жолы» Ұлттық Компаниясы» АҚ

2009 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдың
Жеке қаржылық есептілікке ескертулер (жалғасы)
(егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен)

Компанияның басты басқарма қызметкерлеріне сыйақы

Басты басқарма қызметкерлері Компанияның Директорлары Кеңесі мен Басқару мүшелері, 2009 жылдың 31 желтоқсаны бойынша 26 адамды (2008 жыл: 27 адам) қамтиды. 31 желтоқсанға аяқталған жылдар ішіндегі басты басшылыққа берілген сыйақы келесі түрде ұсынылды:

	2009 жыл	2008 жыл
Еңбекақы	211,162	222,170
Сыйақылар мен бонустар	-	-
Кірістік салығы	22,990	24,347
Әлеуметтік салық	25,594	17,611
Зейнетақы аударымдары	21,567	19,639
Әлеуметтік аударымдары	1,401	887
Жұмыстан шығардағы жәрдемақы	1,163	-
	283,877	284,654

33. ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕІНГІ ОҚИҒАЛАР

2010 жылдың 1 қаңтарынан бастап Агенттік Төрағасының 2009 жылы 26 қарашада шыққан №373-ОД бұйрығына сәйкес магистральді темір жол торабының қызметтеріне тарифтер орташа алғанда 13.1%-ке көтерілді. Сонымен қатар 2010 жылдың 1 қаңтарынан бастап Компанияның 2009 жылы 30 желтоқсанда шыққан №812-Ц (Агенттіктің №07-10-38/1656-юр хатымен келісілген) бұйрығына сәйкес республикалық және халықаралық (экспортты-импортты) бағыттарында локомотив тарту күші, жүк вагондарын пайдалану мен коммерциялық және жүк қызметтеріне тарифтер орташа алғанда сәйкесінше 24.3%, 9.1% және 29.0% көтерілді.

2010 жылдың наурыз айында су тасқыны Компанияның көпірлерін бұзып, көптеген құрылыстарын, сонымен қатар Қазақстанның Алматы облысындағы теміржол учаскесіне зиян келтірді. Жеке қаржылық есептілікке қол қою күніне Компания басшылығы табиғи апат салдарынан туындаған зала сомасын жеткілікті дәрежеде бағалай алмайды.